

R.N.I. No. 14593/1957

પાઘાંડી

PAGDANDI

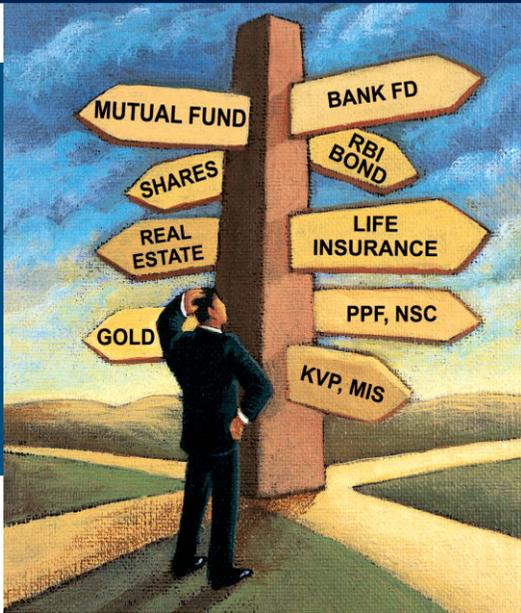
તંત્રીઓ : અશ્વિન માલદે * ચંદ્રકાન્ત નંદુ * સંજય છેડા

VOL.66 ISSUE NO. 12 - MARCH 2024 - 60 PAGES - RS. 15/-

SOMNATH

Shree Kutchi Visha Oswal Seva Samaj
C.V.O.D., Jain Mahajanwadi, 3rd Floor, 99-101, Keshavji Naik Road, Chinchbunder, MUMBAI - 400 009.
Phone : 23714674 / 2377 3032 - E-mail : pagdandi@kvoss.org

WE NAVIGATE
YOUR FINANCIAL ADVENTURE
& ENSURE YOU
A SMOOTH JOURNEY OF LIFE
FROM WHERE YOU ARE
TO WHERE YOU WANT TO BE

A COMPLETE TOUR OF THE FINANCIAL WORLD

We are truly a one stop-shop for all your
Investment & Insurance and other allied services:

- Mutual Fund Distributors
- Company FD, NCD, Bond, RBI Bond, Capital Gain Bond, Perpetual Bond
- P2P Loans
- Sovereign Gold Bond
- Will Writing and Estate and Succession Planning
- Life Insurance (Through business associates of LIC of India, HDFC Life, Birla Sun Life Insurance)

We are your Map for Financial Freedom

Registered Office:

Gada & Haria Pvt Ltd

(formerly known as Gada & Haria Financial Planners Pvt Ltd)

5, Framroz Court, 2nd floor, Dada Saheb Phalke Road,

Dadar (CR), Mumbai-400014.

Tel: 40794141

CA, CFP Rajesh Gada
Village : Bada
98676 23250
rajesh@gadaharia.com

CA Vipul Bheda
Village : Samaghoga
98202 22750
vipul@gadaharia.com

Vikas Vira
Village : Nagalpur
98205 20268
vikas@gadaharia.com

સમાજના સર્વાંગી વિકાસ માટે સતત કાર્યરત

શ્રી કચ્છી વિશા ઓસવાળ સેવા સમાજ

શ્રી ક.વિ.ઓ.દેરાવાસી જૈન મહાજનવાડી, ત્રીજે માળે, ૯૯-૧૦૧, કેશવજી નાયક રોડ ચીંચબંદર, મુંબઈ - ૪૦૦૦૦૯

૨૩૦૧૪૬૭૪, ૨૩૦૭૩૦૩૨, ૨૩૦૧૫૦૫૦, ૨૩૦૧૫૧૫૧, ૪૦૧૬૪૩૪૩ / + Email : ksevasamaj@gmail.com + Webssite : www.kvoss.org

શ્રી ક.વિ.ઓ. સેવા સમાજનું માસિક મુખપત્ર

પગદંડી

- છેલ્લા સાત દાયકાથી ક.વિ.ઓ.સમાજને નવા વિચારબીજ આપનાર
- ક.વિ.ઓ. સમાજની સાંસ્કૃતિક ધરોહરને જાળવવા સદા પ્રયત્નશીલ
- ક.વિ.ઓ. સમાજની જાગૃતિના પ્રતિક સમાન

હવે પગદંડીનું લવાજમ ભરવું એકદમ સરળ. નીચે આપેલ ક્યુઆર કોડને સ્કેન કરો અથવા લિન્ક પર ક્લિક કરી આપની વિગત ભરો.

cutt.ly/pagdandi

પગદંડીનું દસ વર્ષનું લવાજમ માત્ર રૂ.૧૦૦૦/-

પંચવાર્ષિક લવાજમ રૂ.૬૦૦/-

પગદંડી કાર્યાલય ખાતે સેવા સમાજનાં સરનામે સ્વીકારાશે.

આપનું એડ્રેસ બદલાયું તો આપના પગદંડી મેમ્બરશીપ નંબર સાથે જૂના અને નવા એડ્રેસની વિગત pagdandi@kvoss.org પર મોકલવા વિનંતી જેથી પગદંડીના અંક, આપને વિના વિક્ષેપ મળતા રહે.

લિ. પગદંડી તંત્રીઓ / ક.વિ.ઓ.સેવા સમાજ પરિવાર

પગદંડી

માર્ચ ૨૦૨૪

અનુક્રમણિકા

લેખ	લેખક	પાના નં
તંત્રી સ્થાનેથી તંદુરસ્ત વ્યક્તિત્વ - સમૃદ્ધ સમાજ.....	અશ્વિન માલદે.....	૫
પ્રમુખશ્રીની કલમે	ડૉ. ચંદ્રકાંત નાનજી લાલન.....	૯
પગ મેં ભમરી..... ડૉક્ટર : અભિજિત સોનાવણે	લીલાધર માણેક ગડા	૧૨
“ઇટ્સ ઓકે”.....	CA સંજય ચંદન વિસનજી.....	૧૭
ભગવાન બુદ્ધ પરીપથ	જ્યોતિ જેવત મોતા.....	૨૧
૧૬. નેપાળ : બુદ્ધ જન્મભૂમિ		
કચ્છના ડૉ. કોટનીસ ડૉક્ટર મોરારજીબાપા.....	વસંત મારુ	૨૮
ભારત - રશિયા મૈત્રી.....	વસંત શાહ - કચ્છ કેસરી	૩૧
Challenges Amidst Triumph: Navigating India's Path to Prosperity.....	મનન નેહલ કૌશિક શાહ	૩૫
સાહિત્ય અમૃત	આલેખન : ચંદ્રકાન્ત નંદુ	૩૭
અહેવાલ - ફેમિલી ટૂર - કોસ્ટલ કર્ણાટક	સુરેશ દેવરાજ ગાલા	૪૧
પ્રતિભાવ - પ્રતિસાદ		
પગદંડી અંક ફેબ્રુઆરી, ૨૦૨૪	જયંત ગણશી જાગાણી.....	૪૨
ફેમિલી ટૂર - કોસ્ટલ કર્ણાટક	સિમ્પલ મનીષ શાહ.....	૪૩
પગદંડી માસિક મુખપત્ર	અમૃતલાલ દામજી.....	૪૪
પગદંડીને પત્ર.....	દામજી સાવલા.....	૪૫
ઉર્મિલહર.....	સંપાદન : વિશન નાગડા.....	૪૬
શૈક્ષણિક સન્માન સમારંભ.....	૫૧
શ્રુત ગુણ ગૌરવ એવોર્ડ ૨૦૨૨-૨૩.....	૫૫
સાંત્વન.....	૫૬
મુખપૃષ્ઠ ચિત્ર અને માહિતી.....	કિરણ વિસરિયા.....	૧૧

પગદંડી કાર્યાલાય ફોન - ૨૩૭૧ ૪૬૭૪ ટેલી ફેક્સ - ૨૩૭૭ ૩૦૩૨

Printed and Published by Aswin Popatlal Malde on behalf of K.V.O. Seva Samaj. Printed at Meghart Colour Crafters, 42, Ideal Indl. Estate Mathuradas Mill Compound, Senapati Bapat Marg, Lower Parel, Mumbai -400013. and published from Shri Kutchhi Visa Oswal Seva Samji, C.V.O.D. Jain Mahajanwadi, 3rd Floor, 99/101, Keshavji Naik Road, Chinch Bunder, Mumbai -400009. Editor : Aswin Popatlal Malde

Spice up your Occasions with Gala Caterers

COMMITTED TO
Food Excellence

www.galacaterers.in

Savory

Sensations

*"Memorable Moments,
Plated to Perfection."*

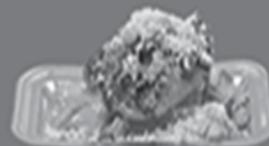
*Gourmet
Extravaganza*

*"Where Every Dish
Tells a Story..!"*

*"Unforgettable
Flavours !*

તંત્રીર-થાનેથી

તંદુરસ્ત વ્યક્તિત્વ – સમૃદ્ધ સમાજ

મનુષ્ય કદાચ એકમાત્ર પ્રાણી છે, જે સ્વભાવનો તાબેદાર છે.

એ સ્વભાવ વિવિધ વિવિધ સ્વરૂપના હોઈ શકે છે.

કોઈ તરંગી હોય, કોઈ આનંદી હોય, કોઈ ગુસ્સાવાળો હોય,

કોઈ લાગણીશીલ હોય, કોઈ સહનશીલ હોય વગેરે વગેરે.

અને આ સ્વભાવને કારણે એનું જીવન ઘડાતું હોય છે.

સફળતા, નિષ્ફળતા એ બીજી બાબતોની સાથેસાથે એના સ્વભાવ પર પણ અવલંબિત છે.

સ્વભાવના કારણે કુટુંબમાં ક્લેશ થાય છે.

સ્વભાવના કારણે લગ્નજીવનમાં વિખવાદ થાય છે.

સ્વભાવના કારણે આક્રમકતા આવે છે. લડાઈ, ઝઘડા અને કદાચ યુદ્ધો પણ થાય છે.

સ્વભાવના કારણે ક્યારેક જીવન સંગીતમય થઈ જાય છે.

સ્વભાવના કારણે કોઈ સર્વજનપ્રિય બની જાય છે, તો કોઈ અણખામણો બની જાય છે.

સ્વભાવ અથવા વ્યક્તિત્વ તમારા જીવનનો, જીવન ઘડતરનો એક અહમ્ હિસ્સો છે.

બધાનું વ્યક્તિત્વ અલગ અલગ હોય છે.

કોઈ આક્રમક હોય, કોઈ સહનશીલ હોય, કોઈ ચલાવી લેનાર હોય,

કોઈ ધીર-ગંભીર અને પોતાના મંતવ્ય પર મક્કમ હોય છે.

તમારું સમગ્ર જીવન, જીવનશૈલી, જીવનની સફળતા, પ્રગતિ, ધંધાકીય વ્યવહારો, તમારી પ્રતિભા, અન્યો સાથેના સંબંધો તમારા વ્યક્તિત્વ પર અવલંબિત છે.

વ્યક્તિત્વની કેટલીક ખાસિયતો

શું તમે ઘણીબધી બાબતો તમારી ઈચ્છા વિરુદ્ધ થતી હોય તોપણ મૂંગે મોઢે ચલાવી લો છો.

શું તમને તમારું મંતવ્ય વ્યક્ત કરતા ડર લાગે છે.

શું તમને લાગે છે કે તમારી સાથે સતત અન્યાય થઈ રહ્યો છે.

શું તમે સામાન્ય બાબતમાં પણ નિર્ણય લેવા અસમર્થ છો.

શું તમે સતત બીજા સાથે સરખામણી કર્યા કરો છો.

શું તમને તમારા વર્તનથી બીજાને ઠેશ પહોંચશે એવો ડર લાગ્યા કરે છે.

શું તમને તમારી ક્ષમતા, ગુણો અને નિર્ણયશક્તિ પર ભરોસો નથી.

શું તમને વાતવાતમાં ગુસ્સો આવે છે.

શું તમે જ સાચા અને બીજાની અસહમતિ સહન કરી શકતા નથી.

શું તમે તમારો નિર્ણય ઠસાવવા આક્રમક બની પછી ગુસ્સો જ નહીં, પરંતુ મારપીટ પણ કરી શકો છો અને પછી તમને તમારાથી વધારે આક્રમકતાનો ડર પણ લાગે છે.

એક આક્રમક વ્યક્તિત્વ છે તો એક સહનશીલ વ્યક્તિત્વ છે.

આજે ઘણાને પોતાની જાત પર, પોતાના સાર્મથ્ય પર ભરોસો નથી એ બીજાનું અવલંબન શોધતા રહે છે.

અને એટલે જ આ દેશમાં ઠેરઠેર બાબાઓનું સામ્રાજ્ય ચાલી રહ્યું છે, પછી તે કોઈ પણ ધર્મ હોય કે સંપ્રદાય હોય અને આવા બાબાઓના વશમાં આવી ઘણી વ્યક્તિઓ શું શું કરે છે તે આપણે વર્તમાનપત્રોમાં વાંચતા રહીએ છીએ.

આપણા ધર્મમાં પણ જેની પાસે લબ્ધિઓ છે એવા સાધુ-સંતોની બોલબાલા છે. ચમત્કાર ત્યાં નમસ્કાર.

બન્ને પ્રકારોને પોતાના વ્યક્તિત્વમાં પરિવર્તન લાવવાની જરૂરિયાત છે.

સામે પક્ષે એક એવું વ્યક્તિત્વ છે જે પોતાની રીતે મક્કમ છે, એની વિચારધારા મક્કમ, પણ સમતોલ હોય છે.

તે પોતાના વિચાર, લાગણી કે ઈચ્છા વ્યક્ત કરવામાં અચકાતો નથી, પરંતુ સાથેસાથે સામેવાળાનો પણ આદર કરે છે.

પોતાના હકની રક્ષા તો કરે જ છે, પરંતુ બીજાના અભિપ્રાયની પણ કાળજી લે છે.

આવા લોકો અન્યોને ખુલ્લા મનથી મળે છે, સાંભળે છે, એમના અભિપ્રાયનો આદર કરે છે તેથી અન્યો પણ તેમને સાંભળે છે, ચાહે છે, સ્વીકાર કરે છે.

સામાન્ય રીતે લોકપ્રિય હોય છે.

આપણા જૈન ધર્મના અને-કાન્તવાદનો તેમણે સહજ સ્વીકાર કર્યો છે.

આમ પણ કોઈક ક્રિયાની પ્રતિક્રિયા આપતાં પહેલાં થોભવું જરૂરી છે. હંમેશાં તમે જે વિચારો તે જ કારણ સત્ય હોય એવું દરેક વખતે હોતું નથી. એની ક્રિયાને એ વ્યક્તિના દૃષ્ટિબિંદુથી પણ વિચારી જુઓ કદાચ હલ મળી જશે.

આવી વ્યક્તિને માટે એક શબ્દ છે “સ્વાગ્રહી”.

પરંતુ આવું વ્યક્તિત્વ હંમેશાં જન્મજાત નથી આવતું.

તમે તમારી જીવનસફર દરમ્યાન જેટલા અંશે શક્ય હાય એવી રીતે આવું વ્યક્તિત્વ કેળવી શકો છો.

તે માટે તમારી તંદુરસ્ત છબી ઉપજાવવાની જરૂર છે. આ તંદુરસ્ત છબી માટે કેટલાંક પાયાના સિદ્ધાંતોમાં.

તમારી જાતમાં માનો, ખુમારી રાખો, વિશ્વાસ રાખો

એ માટે ખરા-ખોટાની પરખ કરવાની શક્તિ કેળવવી પડશે, સામાન્ય જ્ઞાન મેળવવું પડશે, વાંચનવૃત્તિ કેળવવી પડશે, આસપાસની વ્યક્તિઓનાં મંતવ્ય પર મદાર રાખવાને બદલે તમારી જાતે તમારું વ્યક્તિત્વ નિખારવું પડશે.

તમારી ખૂબીઓ અને ખામીઓને જાણો

દરેક વ્યક્તિ સર્વગુણ સંપન્ન હોતી નથી. દરેકમાં ખામીઓ હોય છે અને ખૂબીઓ પણ હોય છે. પરંતુ તમારી ખામીઓ પ્રત્યે જ તમારું ધ્યાન કેન્દ્રિત ન કરો. તમને લાગે જે કાર્ય તમે કરી શકવા અસમર્થ છે. એને છોડી દો અથવા અન્યોની સહાય લો. તમારી ખૂબીઓ પર પણ ધ્યાન કેન્દ્રિત કરો.

તમારી જાતને નવી ઊંચાઈએ લઈ જવા લલકારો

જે તમારાથી થઈ શકે છે તેનાથી થોડા ઊંચા માપદંડ રાખો. થોડી સફળતા પણ તમારામાં આત્મવિશ્વાસ જગાડશે અને તમારું સાચું મૂલ્યાંકન કરશે. તમારા comfort zoneમાંથી બહાર આવી કંઈક સાહસિક પ્રયાસ કરો.

તમારી સિદ્ધિઓને પિછાણો, જાણો અને તમારા વખાણને વાગોળો

તાજેતરમાં અથવા ભૂતકાળમાં તમે હાંસલ કરેલ દરેક નાની-મોટી સિદ્ધિઓને યાદ કરતા રહો અને અન્યોએ તમારી એ સિદ્ધિને કેવી રીતે બિરદાવી તેને વાગોળતા રહો. એ તમારા અંદરનો વિશ્વાસ વધારવામાં સહાયભૂત બનશે.

તમારા પ્રતિબદ્ધ વ્યક્તિત્વની પરિકલ્પના કરો

આ પરિકલ્પના તમને એ માટે વધુમાં વધુ પ્રયત્નો કરવાની પ્રેરણા આપશે, ઝડૂમતા શીખવશે.

આપણા સમાજની રીતે જોઈએ તો મોહમયી મુંબઈ નગરીમાં કોઈ પણ વ્યક્તિને સફળ થવા માટે પૂરતી તકો મળી રહે છે. મોટા ભાગની વ્યક્તિઓએ આ તક ઝડપી સફળતાનાં સોપાન સર કર્યાં છે.

પરંતુ હજુ ઘણી વ્યક્તિઓને સફળતા હાંસલ થઈ નથી.

બીજાં કારણો જે હોય તે, પરંતુ એમનું વ્યક્તિત્વ એક મહદ્ કારણ છે. એમનામાં આત્મવિશ્વાસ કેળવવો પડશે, ઝડૂમતા શિખવાડવું પડશે, જોખમો ઉઠાવવા કેળવવા પડશે.

એમને એક ઉચ્ચાલનના ટેકાની જરૂર છે.

આપણા સમાજની ઘણી સંસ્થાઓ રાહતની પ્રવૃત્તિમાં કાર્યરત છે. અલગ અલગ પ્રકારની રાહત, રાહતની જરૂરિયાત દરેક સમાજમાં દરેક તબક્કે હોય જ છે અને એવી પ્રવૃત્તિઓ કરનારા સરાહનીય છે.

પરંતુ એ પણ વિચારવું રહ્યું કે આ સરાહનીય પ્રવૃત્તિઓ સમાજના અદના આદમીને તે રાહતો પર અવલંબિત તો નથી કરી રહ્યો અને આ અવલંબન એને ઝડૂમવાના પ્રયાસ કરવામાં, એના વ્યક્તિત્વમાં બદલાવ લાવવામાં, એનામાં આત્મવિશ્વાસ કેળવવાના પ્રયાસમાં બાધારૂપ તો નથી બની રહ્યું.

ચાલો સ્વસ્થ અને સમૃદ્ધ સમાજને વધુ વિસ્તૃત કરીએ, અદના આદમીના વ્યક્તિત્વને નિખારવાના પ્રયત્ન કરીએ.

એના આત્મવિશ્વાસ અને સ્વસન્માનને જાગૃત કરી મળનારી તકો ઝડપવા તૈયાર કરીએ.

-અશ્વિન માલાદે

કચ્છ-ભુજપુર

પ્રમુખશ્રીની કલમે

* ડૉ. ચંદ્રકાંત નાનજુ

વિચારકણિકા

“પરથી ખસો, સ્વમાં વસો” - શ્રીમદ્ રાજચંદ્રનું એક ખૂબ જ પ્રચલિત વાક્ય. આજની ભૌતિક સગવડોથી છલકતી દુનિયામાં આપણે સૌ એટલા બધા ઓતપ્રોત થઈ ગયા છીએ કે આજે દિવસના ૨૪ કલાક પણ આપણને ઓછા પડે છે. અભ્યાસ-ધંધાકીય વ્યસતતા-સામાજિક સંબંધોની જાળમાંથી આપણી જાતને છૂટી કરવી ક્યારેક અસંભવ લાગે છે. માનસિક તણાવના વિષયકમાંથી મુક્તિ બધાને મેળવવી છે, પણ કેવી રીતે?? પ્રકૃતિ સાથેનો આપણો નાતો લગભગ ભુલાઈ ગયેલ છે. પ્રકૃતિની ગોદમાં વસતો માનવ ખરેખર સુખી હતો, પણ જીવન જીવવાની પ્રક્રિયામાં જેમજેમ ભૌતિકતા પ્રવેશ કરતી ગઈ તેમ આપણે સૌ પ્રકૃતિથી વિમુખ થતા ગયા અને આંતરિક સુખ-શાંતિ ગુમાવતા ગયા. આજે આપણી પાસે જ્ઞાનનો ખજાનો ફાટમફાટ થાય છે. આ જ્ઞાનનો વૈજ્ઞાનિક ઉપયોગ આપણી જાતને વધુ સુખી અને સગવડતાયુક્ત જિંદગી તરફ લઈ ગયેલ છે. આ ભૌતિક સુખ-સગવડમાં આપણે પોતાના તરફ ધ્યાન આપવાનું ભૂલતા ગયા. જ્ઞાની પુરુષો વારંવાર આપણને આંગળી ચિંધતા રહ્યા છે કે સાચું સુખ પોતાનામાં રહેલા આત્માને પિછાણવામાં છે. પોતાની જાત સાથેનું સાચું જોડાણ પરમતત્ત્વની પ્રાપ્તિ તરફ લઈ જાય છે. ભૌતિક સગવડોથી પ્રાપ્ત થતાં સુખ કરતા સ્વમાં ધ્યાન આપવાથી આંતરિક સુખ અને સંતોષ વધારે ચિરંજીવી નીવડે છે. સ્વમાં ધ્યાન કેન્દ્રિત કરવાથી જીવનની દિશા અને દશા બંને જ સકારાત્મક પરિવર્તન આપશે અને ધીરેધીરે જીવન પ્રત્યેનો આપણો દૃષ્ટિકોણ બદલાતો જશે જે આપણને આપણી ચેતના તરફ લઈ જશે. આનાથી પ્રાપ્ત થતો આંતરિક આનંદ આપણામાં ભળીને ઊર્જાનો સંચાર કરશે અને જીવનને ઉચ્ચ કક્ષા પર લઈ જવા પ્રેરણા આપશે. આપણી અંગત સાત્ત્વિક પ્રગતિમાં સકારાત્મક બદલાવ જીવનની ગુવણતા સુધારશે.

આપણા જેન ધર્મના આચરણમાં પ્રતિક્રમણનું અનોખું મહત્ત્વ છે. પ્રતિક્રમણનો અર્થ પાછા ફરવું. રોજિંદા વ્યવહારના આચરણમાં દિવસ દરમિયાન થયેલ ક્રિયાનું વિશ્લેશણ કરી અને કરેલ ભૂલો અને અન્યને આપેલ દુઃખ માટે પ્રાયશ્ચિત્ત કરવાનું. આ રીતે આપણા આંતરિક મનને જાગૃત કરી સ્વમાં ધ્યાન પરોવવાનું કામ પ્રતિક્રમણ આપણને શીખવે છે. કહેવાનું તાત્પર્ય એટલું જ કે આંતરિક સુખ માટે સ્વમાં વસવું ખૂબ જ જરૂરી છે.

મો.: ૯૩૨૨૯ ૫૫૮૮૦

અંબીકા બેગ હાઉસ

: ઉત્પાદક અને વિક્રેતા :

સર્વ પ્રકારની લેડીઝ બેગ્સ, સ્કૂલ બેગ્સ,
મની પર્સાસ અને કોમ્પ્લીમેન્ટરી આઈટમ્સ

૩૨૧, અબ્દુલ રહેમાન સ્ટ્રીટ, કોફ્ટ માર્કેટ પાસે, મુંબઈ-૪૦૦૦૦૩.
ફોન : ઓફિસ : ૨૩૪૩ ૫૪૨૬, ૨૩૪૩ ૮૪૬૪ • ફેક્સ : ૫૬૩૫ ૯૦૪૪

લકી બેગ હાઉસ

૯૫, મારલેન રોડ, BST ક્વાર્ટર્સ સામે, મુંબઈ - ૪૦૦ ૦૦૮.

ટેલિફોન : ૨૩૦૨ ૧૯૪૨, ૨૩૦૨ ૧૯૪૪

www.luckybaghouse.com

INCREDIBLE INDIA

શિવજીનું પ્રથમ જ્યોતિર્લિંગ - સોમનાથ મંદિર - ગુજરાત

ગુજરાત રાજ્યમાં પ્રભાસ પાટણના સાગરકાંઠે સોમનાથ મહાદેવનું ઐતિહાસિક મંદિર દેશના મુગટ સમું દીપતું ઊભું છે. દેશમાં ભગવાન શિવજીનાં ૧૨ પવિત્ર જ્યોતિર્લિંગ આવેલાં છે, તેમાંનું પ્રથમ અને સૌથી મહત્ત્વપૂર્ણ જ્યોતિર્લિંગ અહીં આવેલ છે. સોમનાથનો ઉલ્લેખ અતિપ્રાચીન ઋગ્વેદમાં પણ થયો છે. મંદિરની ખ્યાતિથી લલચાઈને લૂંટ તથા ધર્માતરણ કરવાને ઈરાદે આવેલા અનેક વિનાશકારી વિદેશી આક્રમણકારો સામે આજે પણ સોમનાથનું આ મંદિર અડીખમ રહ્યું છે.

દંતકથા અનુસાર, સોમ એટલે ચંદ્ર ભગવાને સોનાનું, રાવણે ચાંદીનું અને શ્રીકૃષ્ણે લાકડાનું મંદિર બાંધ્યું હતું. ચંદ્રનાં ૨૪ નક્ષત્રો સાથે તેમનાં લગ્ન થયાં હતાં પણ તેમને બે રાણી પ્રિય હતી માટે બીજી રાણીઓ તેનાથી દુઃખી થઈ અને તેના પિતા પાસે ગઈ. દક્ષ રાજાએ ચંદ્રને તેની શક્તિ ક્ષીણ થવાનો શ્રાપ આપ્યો. ત્યારે તેણે આ ક્ષેત્રમાં શિવજીની મહામૃત્યુંજય મંત્રથી પૂજા કરી હતી. તે બાદ શિવજીની કૃપાથી ૧૫ દિવસ અજવાળુ અને ૧૫ દિવસ અંધારાનો ચંદ્ર થાય છે. માટે તેમણે અહીં ભગવાન શિવે તેમની જ્યોતિ સ્થાપિત કરી તે સોમનાથ નામથી જાણીતું થયું.

સોમનાથનું પહેલું મંદિર ૨૦૦૦ વર્ષ પહેલાં અસ્તિત્વમાં આવ્યું હોવાનું કહેવાય છે. ૬૪૯ની સાલમાં વલ્લભીના રાજા મૈત્રકે પહેલા મંદિરનો જીર્ણોદ્ધાર કરી તેના સ્થાને બીજું મંદિર બનાવ્યું. ૭૨૫ની સાલમાં સિંધના આરબ શાસક જૂનાયદે તેની સેના લઈ મંદિર પર હુમલો કરી મંદિરનો નાશ કર્યો હતો. પ્રતિકાર રાજા નાગભટ્ટ બીજાએ ૮૧૫માં ત્રીજી વખત લાલ પથ્થર વાપરી મંદિરનું નિર્માણ કર્યું. ૧૦૨૬ની સાલમાં મહંમદ ગઝનીએ સોમનાથના મંદિરના કીમતી ઝવેરાત અને મિલકતની લૂંટ કરી હતી. લૂંટ કર્યા પછી મંદિરનો વિનાશ કર્યો. તેનો બદલો લેતા અણહીલપ્ર પાટણના રાજા ભીમદેવ સોલંકીએ સેના સાથે મહંમદ ગઝનીને કચ્છના રણમાં દફન કરી દીધો હતો. અને સન ૧૦૨૬

સોમનાથના મંદિરનું નવનિર્માણ કરવાનું શરૂ કર્યું, જે સન ૧૦૪૨માં પૂર્ણ થયું. ત્યાર બાદ ગુજરાતના નાથ એવા સિદ્ધરાજ જયસિંહના સમયમાં મંદિરની સમૃદ્ધિ સોળે કળાએ ખીલી ઊઠી. ૧૨૯૭ની સાલમાં જ્યારે દિલ્હી સલ્તન અલ્લાઉદ્દીન ખિલજીના સેનાપતિ મલેક કાફોરે ગુજરાતનો કબજો કર્યો ત્યારે ફરીથી એકવાર સોમનાથનો વિનાશ કરવામાં આવ્યો. ૧૩૯૪માં તેનો ફરીથી વિનાશ થયો. ૧૭૦૬ની સાલમાં મોગલ સાશક ઔરંગઝેબે ફરીથી આ મંદિર તોડી પાડ્યું.

ફરીથી આ મંદિરને બનતા ત્રણ સદીઓનાં વાણાં વાયા, પણ જ્યારે ભારતના લોખંડી પુરુષ તથા પહેલા નાયબ વડાપ્રધાન સરદાર વલ્લભભાઈ પટેલે આઝાદી બાદ જુનાગઢનો પ્રવાસ કર્યો. ત્યારે તેમને જૂનાગઢ પ્રવાસ અધૂરો લાગ્યો અને તેઓ સોમનાથ ગયા અને તેમની સાથે ગુજરાતના જ્યોતિર્ધર કનૈયાલાલ મુનશી, કેન્દ્રના બાંધકામના મંત્રી કાકાસાહેબ ગાડગીલ, જામસાહેબ આવ્યા અને તેઓ દરિયા પાસે ગયા અને પાણીની અંજલિ લઈને મંદિરના પુનરોદ્ધારનો સંકલ્પ જાહેર કર્યો ત્યારે જામસાહેબે રૂપિયા એક લાખનું દાન આપ્યું નવેમ્બર ૧૩, ૧૯૪૭ના રોજ મંદિરનું પુન:નિર્માણ કરવાની પ્રતિજ્ઞા કરી અને પાંચમાં મંદિરના અવશેષોને દૂર કરીને આજનાં સોમનાથ મંદિરનું તેની મૂળ જગ્યા પર છઠ્ઠી વખત તેનું નિર્માણ થયું. ૧૯૪૮માં સોલંકી શૈલીથી બાંધેલું આજનું સોમનાથ - “કૈલાશ મહામંદુ પ્રાસાદ મંદિર” ગુજરાતના સોમપુરા કારીગરોની કલાનું અદ્ભુત પ્રદર્શન છે. આ મંદિરની ઊંચાઈ ૧૭૫ ફૂટની છે. શિખર પર કળશ અને ધ્વજ એ જોઈ શિવતત્ત્વની અનુભૂતિ થાય છે. છેલ્લાં ૮૦૦ વર્ષમાં આ પ્રકારનું નિર્માણ થયું નથી. ૧૯૫૧માં ડૉ. રાજેન્દ્રપ્રસાદના હસ્તે પ્રાણપ્રતિષ્ઠા કરવામાં આવી, જેથી ૨૦૦૦ વર્ષોથી શંકરની પૂજાની અતૂટ પરંપરા આ ક્ષેત્રમાં રહી છે.

ફોટો અને માહિતી :
કિરણ વિસરિયા (કોટડા રોડા)
મો.: ૯૩૨૨૨ ૩૪૮૪૭

પગ મેં સુમરી

* લીલાધર માણેક ગડા-અધા *

ડૉક્ટર : અભિજિત સોનાવણે (ભિક્ષુકોના ડૉક્ટર)

સરનામું: ધાર્મિક સ્થળો સામેની ફૂટપાથો, પુના - મહારાષ્ટ્ર

આંતરરાષ્ટ્રીય કૉર્પોરેટ સંસ્થાની ઑફિસમાં ૪૦ વર્ષના યુવાન ભારતીય ડૉક્ટરને વિદેશી માલિકી કંપનીની નવી દિલ્હીની ઑફિસ અને ભારતભરની એની શાખાઓના ઉપરી તરીકેની જવાબદારી સ્વીકારવા આગ્રહ કરતા હતા, જ્યારે ભારતીય ડૉક્ટર એ સ્વીકારવા સંમત થતા નહોતા. અત્યાર સુધી ડૉક્ટર મહારાષ્ટ્ર રાજ્યના વડા તરીકે કંપનીનો વહીવટ સંભાળતા હતા. ડૉક્ટરસાહેબને હાલના રૂપિયા પાંચ લાખ પ્રતિ મહિના માનધનમાં ધરખમ વધારો આપવાની - પ્રતિ મહિને રૂપિયા બાર લાખ એટલે કે પ્રતિ વર્ષ રૂપિયા દોઢ કરોડની ઑફર આપવામાં આવી જે એમણે સ્વીકારી નહીં... અને ૧૫ ઑગસ્ટ ૨૦૧૫માં સર્વ સુવિધાઓ આપતી

ગણનાપાત્ર આર્થિક લાભની નોકરી છોડી આઝાદ થયા એ હતા પુના-મહારાષ્ટ્રનાં ડૉ. અભિજિત પાંદુરંગ સોનાવણે.

ડૉ. અભિજિત રાજીનામું આપી હળવાફૂલ થઈ ઘરે આવ્યા અને એમની ધર્મપત્ની ડૉ. મનીષાનો સમાચાર આપ્યા અને ડૉ. મનીષાએ પતિદેવનું મોહું મીહું કરાવતાં કહ્યું “હાશ, હવે આપણે ધ્યેય તરફ પાછાં વળશું. સાચા અર્થમાં ડૉક્ટર ધર્મને ઉજ્જવળ કરીશું અને આપણા પર પડેલું ઋણ અદા કરશું”. વળતા દિવસે ડૉ. અભિજિતે સૂટ-બૂટ ગાડી બધાનો ત્યાગ કરી સાદા કપડાં, સાદી ચપ્પલ, અને સ્કૂટર પર દવાઓ ડ્રેસિંગ ઈત્યાદી સામાન ખડકી કોઈ એક મંદિરની બહાર ફૂટપાથ ઉપર ખુલ્લામાં દવાખાનું શરૂ કર્યું અને ભિક્ષુક દરદીઓની સારવાર શરૂ કરી. સવારના નવ થી બપોરના બે સુધીનો આ નિત્યક્રમ છેલ્લાં આઠ વર્ષથી જારી છે. કોણ છે આ મુફલીસ માણસ તો જાણીએ ડૉ. અભિજિત ભારતી પાંદુરંગ સોનાવણે વિષે.

મહારાષ્ટ્રનાં સાતારા શહેર પાસેના ગામમાં ડૉ. પાંદુરંગ સોનાવણેનો મધ્યમ

વર્ગનો દલિત પરિવાર રહેતો હતો. ભારતી અને ડૉ. પાંડુરંગ દંપતીને ત્રણ સંતાનો પૈકી અભિજિત સૌથી મોટા પુત્ર હતા. ડૉ. પાંડુરંગ મહારાષ્ટ્ર પોલીસ વિભાગમાં નોકરી કરતા હતા અને તેમની ફરજ પોલીસ વિભાગમાં ડૉક્ટર તરીકે સેવાઓ આપવાની હતી. મર્યાદિત પગારમાં સોનાવણે દંપતીને બે છેડા ભેગા કરવાની મુશ્કેલી હતી, છતાં તમામ આર્થિક મર્યાદાઓ વચ્ચે તેમણે બે પુત્રો અને એક પુત્રીના અભ્યાસ માટે પૂરેપૂરી કાળજી લીધી.

અભિજિતનો ડૉક્ટરી અભ્યાસ ૧૯૯૯માં પૂરો થયો એટલે પિતાજી ડૉ. પાંડુરંગે અભિજિતને જણાવ્યું કે એમની ફરજ પૂરી થઈ છે. એમને હજી અભિજિતનાં ભાઈ-બહેનને ભણાવવાના છે. એટલે અભિજિતે સ્વયં પોતાની આમદની-આવક ઉભી કરવી જોઈશે. સ્વતંત્ર દવાખાનું કરી શકે એટલું ભંડોળ પરિવાર પાસે હતું નહીં. ડૉ. અભિજિત પાસે સંપત્તિમાં માત્ર એક સ્કૂટર હતું.

એમણે સ્કૂટર ઉપર દવાખાનાનો સરંજામ, દવાઓ, સાધનો ગોઠવ્યાં અને આસપાસનાં ગામડાં માટે મોબાઈલ ક્લિનિક શરૂ કર્યું. સવારના ૯-૦૦ થી રાત્રે ૯-૦૦ સુધી સાત-આઠ ગામડાં ફરી વળતા. ડૉ. અભિજિત માત્ર ૩૫ કિલો વજન ધરાવતા હતા. પિતાજીના જૂનાં કપડાં ALTER કરીને વાપરતા હતા, કારણકે નવા કપડાં ખરીદવા

માટે પૂરતું બજેટ ન હતું. પગમાં સાદા ચપ્પલ, એટલે દેખાવે ડૉક્ટર લાગે નહિ. શરૂશરૂમાં ગામના લોકો એમને ડૉક્ટર માનવા તૈયાર ન હતા. ધીરે ધીરે લોકોનો વિશ્વાસ બેઠો, પરંતુ ઘેરા દુષ્કાળનાં વર્ષોમાં ગામના લોકો પાસે દવા ઈત્યાદી માટે પૂરતા પૈસા હતા નહિ અને ડૉ. અભિજિત દરદી જે રકમ આપે તે લઈ ખિસ્સામાં મૂકી દેતા. રાત્રે એકત્રિત થયેલી રકમ સામે પેટ્રોલ અને દવાઓનો ખર્ચ બાદ કરી હિસાબ કરતા ત્યારે માંડમાંડ રૂ. ૫૦/- થી વધારેમાં વધારે રૂ. ૧૦૦/- વધતા એટલે ડૉ. અભિજિતની માસિક આવક જા. ૨૫૦૦/- થી ક્યારેય વધતી નહિ જે એમના સહપાઠી ડૉક્ટરોની પ્રતિ દિવસની ઓછામાં ઓછી આવક હતી. મહિને બે મહિને એમના જૂના મિત્રોને મળવાનું થાય ત્યારે જાણવા મળે કે એમના મિત્રો પાસે બે બેડરૂમનો ફ્લેટ, મોટરગાડી, સાહેબી બધું આવી ગયું છે અને ડૉ. અભિજિત પાસે જૂની ચાલીમાં એક રૂમ અને જૂનું સ્કૂટર આટલી જ સંપત્તિ છે... અને ધીરે ધીરે ડૉ. અભિજિતને હતાશા ઘેરી વળી, તેઓ ડિપ્રેસનનો ભોગ બન્યા. સૌ પરિવારજનો ચિંતામાં હતા. આ કટોકટીના સમયમાં ડૉક્ટર અભિજિતને ઘેરી હતાશામાંથી પ્રફુલ્લિત જીવન તરફ પાછા લઈ આવવામાં એક બુઝુર્ગ ભિખારીનું યોગદાન હતું જેમને ડૉ. અભિજિત પોતાના દાદાતુલ્ય માનતા હતા.

ડૉ. અભિજિતને ગામડાંમાં તબીબી સેવાઓ માટેના પરિભ્રમણ દરમ્યાન ભિક્ષુક દાદાનો પરિચય થયો. ડૉ. અભિજિતને આ ભિક્ષુક અન્ય યાચકો કરતાં કંઈક જુદા ભાસ્યા એટલે ડૉક્ટરસાહેબે એમની સાથે ઘરોબો કેળવ્યો અને એમની પાસે અંગત માહિતી મેળવી. કર્ણાટકમાં ત્રણ તારક - ત્રણ હોટલોના માલિક, પારિવારિક કાવાદાવામાં ફસાઈ ગયા. ભાઈઓએ એમની બધી સંપત્તિ હડપ કરી લીધી અને એમની દુર્દશા કરી. જીવનમાં તમામ રંગો અને તરંગો માણી ચૂકેલ આ વ્યક્તિએ પરિવારથી અલગ થઈ ભિક્ષુક ધર્મ સ્વીકારી લીધો. બધા આઘાતો પચાવી જનાર આ માણસ હવે સાચા અર્થમાં ફિલસૂફ બની ગયા હતા અને એમની સાથેનો સત્સંગ ડૉ. અભિજિતને ડિપ્રેસનમાંથી બહાર લઈ આવ્યો. ડૉ. અભિજિતના જીવનમાંથી હતાશા દૂર કરવામાં એક અન્ય વ્યક્તિનો પણ ફાળો હતો અને એ હતાં એમનાં ધર્મપત્ની ડૉ. મનીષા સોનાવણે.

મેડિકલ કૉલેજમાં જોડે અભ્યાસ કરનાર ડૉ. મનીષા અને ડૉ. અભિજિત આમ તો જુદીજુદી જ્ઞાતિનાં હતા અને એમનાં આ પ્રેમલગ્નને બન્ને પરિવારોએ મંજૂરી આપી હતી. ડિપ્રેસનમાંથી બહાર આવી ડૉ. અભિજિતે સ્થિર નોકરી માટે પ્રયત્ન કર્યાં. વેશ્યાઓના પુનર્વસન અને એમનાં બાળકોને કેળવણી આપી અન્ય વ્યવસાયો

અપાવવા માટે કાર્યશીલ સામાજિક સંસ્થામાં ડૉ. અભિજિત જોડાયા, જ્યાં એમને ચોક્કસ પગાર મળતો હતો અને એમણે વેશ્યાઓની બીમારીની દવા અને સારવાર કરવાની હતી. એમની ગામડાંની રખડપટ્ટી બંધ થઈ, પરંતુ અહીં તેમને ભીતરથી હચમચાવી દેતી વેશ્યાઓની કથની સાંભળવા મળી. બે વર્ષ માટે આ સંસ્થા સાથે કામ કર્યું અને સામાજિક સંસ્થાઓ સાથે કામ કરવામાં એમને ફાવટ આવી ગઈ.

સને ૨૦૦૫માં એમને એક આંતરરાષ્ટ્રીય સંસ્થા માટે સારા પગારે કામ કરવાની ઓફર આવી જે એમણે સ્વીકારી. મહિલા આરોગ્ય અંગે કાર્ય કરતી આ સંસ્થામાં ડૉ. અભિજિતે નિષ્ઠાપૂર્વક કાર્ય કર્યું. પ્રતિ વર્ષ એમના મહેનતાણા-માનધનમાં વધારો થતો હતો. સાથેસાથે વધારે જવાબદારીઓ પણ વધતી હતી જે એમણે બહુ જ પ્રામાણિકતા અને ખંતથી અદા કરી. ૨૦૧૨ પછી એમને સંપૂર્ણ મહારાષ્ટ્ર એકમના ઉપરી બનાવવામાં આવ્યા અને એમનું માનધન હતું પ્રતિ મહિને રૂ. પાંચ લાખ તથા રહેઠાણ, વાહન અને અન્ય સુવિધાઓ.

એક દિવસ ડૉ. અભિજિત એ ગામની મુલાકાતે ગયા જ્યાં તેઓ ભિક્ષુક દાદાથી છૂટા પડ્યા હતા. એમના વિષે પૃચ્છા કરી

ત્યારે જાણવા મળ્યું કે દાદા થોડાં વર્ષ પહેલાં આ ગામના મંદિર બહારના ચોકમાં મૃત્યુ પામ્યા હતા અને એમનો મૃતદેહ બે દિવસ સુધી રજળતો પડ્યો હતો. એમના અંતિમ-સંસ્કાર પોલીસે કર્યા હતા. આ વિગતો જાણી ડૉ. અભિજિત ભીતરથી હચમચી ગયા અને અસહ્ય પીડા અનુભવી. તેઓએ પોતાની જાતને એ માટે ગુનેગાર માની. ડૉ. અભિજિત ભિક્ષુક દાદાને પોતાને ઘરે લઈ જવા માટે અહીં આવ્યા હતા. એમની મનસા હતી કે દાદા માટે એક નાનું સ્વતંત્ર ઘર અને એક બરદાસીની વ્યવસ્થા કરી આપવી, પરંતુ એ માટે મોડું થઈ ગયું હતું.

દાદાથી વિખૂટા પડ્યા પછી ૧૪ વર્ષ સુધી પૈસા અને પ્રતિષ્ઠા પાછળ ડૉ. અભિજિત દોડ્યા અને આત્મીયજનને વિસારે પાડી દીધા. જે વ્યક્તિએ ડૉક્ટરસાહેબને નવજીવન બક્ષ્યું હતું એને તેઓ કાંધ પણ આપી શક્યા નહીં. ઘરે આવી આંખમાં આંસુ સાથે ધર્મપત્નીને હકીકત કહી અને દંપતીએ યોગ્ય પ્રાયશ્ચિત્ત કરી ભિક્ષુક દાદાનું ઋણ અદા કરવાનો નિર્ણય કર્યો.

૧૫ ઓગસ્ટ ૨૦૧૫ના દિવસે પ્રતિષ્ઠા અને પૈસો અપાવતી નોકરીમાંથી રાજીનામું આપી સ્વતંત્ર થયા. ઋણ અદાયગી સંકલ્પને સાકાર કરવા ડૉક્ટરી વ્યવસાયને ફરી અપનાવ્યો અને તે દિવસથી તેમનું નવું

સરનામું ડૉ. અભિજિત સોનાવણે ભિક્ષુકો-યાચકોના ડૉક્ટર. સ્થળ : ધાર્મિક સ્થળો સામેની ફૂટપાથ. દવાખાનાનું સ્થળ વાર પ્રમાણે બદલાતું રહે છે. સોમવારે શંકર ભગવાનનું મંદિર, મંગળવારે માતાજીનું મંદિર, બુધવારે ગણપતિનું મંદિર, ગુરુવારે સાંઈબાબાનું મંદિર, શુક્રવારે અલ્લાહની મસ્જિદ, શનિવારે હનુમાનનું મંદિર, રવિવારે ઈશુ ખ્રિસ્તનું ચર્ચ, કારણકે એ દિવસોમાં અંદર ભક્તોની ભીડ હોય છે અને બહાર ભિક્ષુકો, યાચકોની ભીડ હોય છે. ધર્મસ્થાનકોમાં અંદર માંગનારાઓ હોય છે અને બહાર પણ માંગનારાઓ હોય છે. શો ફરક હોય છે બન્નેમાં ક્રિયા તો એક જ હોય છે માંગવાની. જણસ જુદીજુદી છે. હવે ડૉ. અભિજિત ભક્ત અને ભિક્ષુક બંનેને એક જ ગણે છે. ડૉ. અભિજિત કહે છે મેં મારો મુખવટો બદલ્યો એટલે દૃષ્ટિમાં સમાનતા આવી ગઈ છે.

ડૉ. અભિજિતના ભિક્ષુક મિત્રોની સંખ્યા ૧૧૦૦ જેટલી છે. સવારના નવ થી બપોરના બે વાગ્યા સુધી એમનું દવાખાનું ચાલે છે. સ્કૂટર પર દવાઓ, ડ્રે સિંગનો સામાન ઈત્યાદિની સાથે સાથે અસ્તરો, સાબુ ઈત્યાદિ પણ છે. ક્યારેક ફૂટપાથ પર કોઈ યાચક દરદીની હજામત કરવામાં કે દાઢી બોડવામાં તેઓ નાનપ નથી અનુભવતા. ડૉ. અભિજિત ક્યારેક બપોરનું ભોજન પણ દરદીઓ સાથે

લઈ લે છે. થોડા કાર્યકરો હવે એમની સાથે જોડાયા છે, જેઓ ભિક્ષુકોને આધાર કાર્ડ, મતદાર કાર્ડ અપાવે છે અને જે ભિક્ષુક પોતાની આ જિંદગી છોડી કશુંક કામ કરવા ઈચ્છે છે તેને કામ પણ શોધી આપે છે. અત્યાર સુધી આશરે ૧૭૫ જેટલા ભિક્ષુકોએ ભીખ માંગવાનું છોડી દીધું છે. ભિક્ષુકોનાં દીકરા-દીકરીઓને માટે શિક્ષણની વ્યવસ્થા પણ આ ગ્રુપ કરી આપે છે. આ દીકરા-દીકરીઓ હવે ડૉ. અભિજિતનાં સંતાનો છે. આ પૈકી એક દીકરો પોલીસ ડિપાર્ટમેન્ટમાં પી.એસ.આઈ. બન્યો છે. એક દીકરી બી.કૉમ.

અભ્યાસ પુરો કરી C.A. કરશે અને એક દીકરી MBA થશે. આ બાળકોનાં જીવનમાં પરિવર્તન અને ચમત્કાર સર્જાયા છે. જય હો ડૉ. સોનાવણો દંપતી.

ડૉ અભિજિત અને ડૉ. મનીષા સોનાવણો દંપતીએ ભોજાય સર્વોદય ટ્રસ્ટ ઉત્તમા નવનીત મેગા મેડિકલ કંપનાં શુભારંભ સમારોહમાં અતિથિ વિશેષ તરીકે પધારી અમારું ગૌરવ વધાર્યું

મો.: ૯૮૭૯૫ ૦૬૦૫૯

શ્રી ગણેશ શ્રી
મિઠાઈ ફરસાણ બેકરી

Our Products

Bakery & Confectionery • Cakes & Patisserie

Indian Sweets • Hot Farsan

Dry Farsan • Low Calorie Food (Diet Food)

100% PURE JAIN PRODUCTS

3, Minesh Park, Chandavarkar Road, Borivali (W), Mumbai - 400 092

☎ 72 77 88 33 55 / 800 9955 443

‘‘ ઇટ્સ ઓકે ’’

* CA સંજય ચંદન વિસનજી *

ગઈકાલે કલાસીસના મિત્રોના એક વૉટ્સએપ ગ્રુપ પર એક સુંદર યુવકનો ફોટો ઝળક્યો. એકદમ નિર્દોષ, ભોળોભાળો ચહેરો, નિર્લેપ સ્મિત, આત્મવિશ્વાસથી છલકતી આંખો, માત્ર ઓગણીસ વર્ષના એ કિશોરે આત્મહત્યા કરી હતી.

એ કિશોરે આવું અંતિમ પગલું શા માટે લીધું એ અહીં મહત્ત્વનું નથી, હશે કોઈ કારણ. ભણવામાં પ્રેસર કે પ્રેમ પ્રકરણ કે પછી શૉરબજારમાં નુકસાની કે પછી અન્ય કોઈ કારણ. ગમે તે કારણ હોય, પણ એ કારણ આટલું અંતિમ પગલું ભરવા જેટલું ગંભીર તો ના જ હોઈ શકે.

નવ મહિના પેટે બાંધી ને જે રીતે માતાએ વેદના સહી હશે એ શું આ દિવસ માટે. પિતાના કદી ના ખતમ થનારા સંઘર્ષની સામે એકમાત્ર આશાનું કિરણ જેવો નવયુવાન, જ્યારે આમ અંતિમ પગલું ભરે ત્યારે સાચે જ વિચાર આવે કે, આ શિક્ષણ પદ્ધતિ કે પછી આ સોશિયલ મીડિયા કે પછી આ ગળાકાપ હરીફાઈની આ દુનિયામાં આપણી આવનારી પેઢી કેવી રીતે જીવી શકશે.

ચાલો આજે વાત કરીએ આવા વાતાવરણની, સતત ચડસાચડસી, હરીફાઈના માહોલની, એના કારણે ઉત્પન્ન થતાં તણાવ, સ્ટ્રેસની. સૌપ્રથમ વાત કરીએ આવા સ્ટ્રેસનાં કારણોની, પછી એની અસરની અને છેલ્લે વાત કરીએ એની સામેના ઉપાયની.

તણાવના આ વાતાવરણ ઊભાં થવાના કારણો

* વધતી હરીફાઈ અને સાથેસાથે નાની નાની હાર-જીતને જીવન / મરણનો પ્રશ્ન સમજી લેવાની અપરિપક્વતા અને નાનપણથી સ્કૂલ અને ટ્યુશન ઉપરાંત સ્વિમિંગ, સ્કેટિંગ, ક્યુબ, ઓલમ્પિયાડ, વેદિક મેથ્સ, ફોનેટિક્સ, ડાન્સ, મ્યુઝિક અને એવું કેટકેટલું. (આમ કેમિકલ નાખી નાખીને ઉતાવળે પકવેલી કેરી એની નિર્દોષતાની મીઠાશ સમૂળગી ગુમાવી બેસે તો એમાં વાંક કોનો)

* ઘટતી સહનશક્તિ, સતત મોબાઈલ કે કૉમ્પ્યુટર કે અન્ય સ્ક્રીનથી ઘેરાયેલી જિંદગી. ટેકનોલોજીને કારણે મળેલી ઝડપની સાથેસાથે મળેલી બેચેની. એવો અજંપો કે જો બે મિનિટ મોબાઈલનું નેટવર્ક ચાલ્યું

જાય કે પાંચ મિનિટ ઇલેક્ટ્રિસિટી ના હોય તો માનવી બેબાકળો થઈ જાય.

* વધતી અસુરક્ષિતતાની લાગણી. એક મેંસેજ કરો અને એ ડિલિવર ના થાય તો ચિંતા. એ મેંસેજ બ્લૂ ટીક થઈ જાય પછી બે - પાંચ મિનિટમાં જવાબ ના આવે તો તણાવ. (પંદર પૈસાના પોસ્ટકાર્ડ લખીને એના જવાબ માટે પંદર દિવસ રાહ જોવાની કળા આ નવી પેઢીને કોણ શીખવી શકે.)

* વધતો જનરેશન ગેપ. વધુ શિક્ષણ, મોડાં લગનની સાથે બે જનરેશન વચ્ચેનો ગેપ સહેજે ત્રણ દાયકા તો એકદમ સામાન્ય થઈ ગયો છે અને બે પેઢીના ઉછેરમાં જે ફરક છે એ કદાચ પાંચ કે છ દાયકા જેટલો થઈ જાય છે. ઉછેરનો ફરક, જીવવાની પદ્ધતિનો ફરક, એકમેક પાસેથી અપેક્ષાઓમાં ફરક.

* સતત સરખામણી અને એને કારણે ઉદ્ભવતી સમસ્યાઓ. પેલાની નવી બાઈક સામે મને મારું સ્કૂટર, ખટારા લાગવા લાગે. કોઈની સ્વિટ્ઝરલૅન્ડની ટૂરને કારણે મારી રાજસ્થાનની ટૂર નીરસ જેવી લાગે. આ બધું એકંદરે વ્યક્તિને અંદરથી ખોખલું કરતું જાય છે.

આમ જુઓ તો બધાં કારણોમાં શિક્ષણ પદ્ધતિ કે સોશિયલ મીડિયા જ નહીં, પણ અન્ય કેટલીય સામાજિક સમસ્યાઓનો પણ એક સરખો ફાળો રહ્યો છે.

પરિણામ

એકલતા, ઉદાસી, અતડાપણું, સ્વકેન્દ્રી સ્વભાવ, નિરાશા, સહનશક્તિ અને આત્મવિશ્વાસનો અભાવ અને આ બધાંની ઉપર આપણે પેરેન્ટ્સ જે સતત સરખામણી, રેન્ક, સફળતા વગેરેનો મારો ચાલુ રાખીએ છીએ. એમાં આ યુવા વર્ગ વધુ ને વધુ ફસ્ટ્રેટ થઈ જાય છે અને આ બધાંમાં જો ભૂલેચૂકે આ કિશોરના સ્કૂલ, કૉલેજના મિત્રવર્તુળમાં કોઈ ખોટી સંગત થઈ જાય તો ડ્રિંક્સ, સિગારેટ, ડ્રગ્સ વગેરેની લતનું જોખમ.

ઉપાય

ઉપાયની વાત કરતાં પહેલાં એ વાત સ્વીકારવી જ રહી કે આ સામાજિક સમસ્યા છે જેનો વ્યાપ ઘણો વધારે છે, અસર પણ ઊંડી છે અને એટલે આપણે વ્યક્તિગત રીતે જે પણ કરશું એની અસર જલદી નહીં દેખાય. આ સમસ્યા સામાજિક છે અને એટલે એનો ઉકેલ પણ સામાજિક સ્તરે જ થશે.

વળી આ સમસ્યાના ઘણા ઉપાય છે અને એમાંનો એક ઉપાય છે “ઈટ્સ ઓકે”

મને યાદ છે, મારો દીકરો કંપની સેક્ટેટરીની એક પરીક્ષા પાસ નહોતો કરી શક્યો. થોડા કચવાટ સાથે, થોડા ડર સાથે એણે પોતાના પરિણામ વિષે જણાવ્યું અને મેં એને એકદમ સહજતાથી જવાબ આપ્યો, “ઈટ્સ ઓકે” (અને પછી એને માટે મારી સાથે એ પરીક્ષા, એ પરિણામ વિષે વાત કરવામાં કોઈ કચવાટ ના રહ્યો)

બીજી વાર એણે શૉરબજારમાં કોઈ ખોટું રોકાણ કર્યું. બહુ નજીવું નુકસાન હતું. એણે આવીને મને કહ્યું કે, આ શૉરમાં મારી ગણતરી ખોટી પડી અને મેં ફરી એ જ જવાબ આપ્યો. “ઈટ્સ ઓકે”.

કદાચ મારા આ બે વખતના સહજ પ્રતિભાવથી મેં એને એ જ સંદેશો આપ્યો કે આવા એકલદોકલ દાખલાથી તું આખા જીવનનો સરવાળો ના મેળવી લેતો. ઈટ્સ ઓકે થી મેં માત્ર એ સંદેશ આપ્યો કે હંમેશાં આપણે સાચા પડીએ એ જરૂરી નથી. હંમેશાં આપણી ગણતરી જ સાચી પડે એ પણ જરૂરી નથી અને એટલે જ નિષ્ફળતા, હાર, નુકસાન અને એવી દરેક નકારાત્મક બાબતને સ્વીકારતા શીખો, પચાવતા શીખો.

આ “ઈટ્સ ઓકે”ના કેટલાય અર્થ છે. “ઈટ્સ ઓકે” એટલે કે ...

૧. વાંધો નહીં, જો તું નાપાસ થયો. વાંધો નહીં, જો આ ટર્મમાં તું ક્લિયર નથી થયો. ઈટ્સ ઓકે. આ પરીક્ષા કે એનું પરિણામ એક પડાવ છે, કોઈ અંત નથી.
૨. શું થઈ ગયું, જો ધંધામાં કોઈ એકાદ વર્ષ નબળું ગયું તો. પહેલાં સારાં વર્ષ પણ ગયાં છે અને આવનારાં વર્ષોમાં ફરી સારા દિવસ પણ આવશે.
૩. અરે, એક રેસમાં મેંડલ ના મળે તો શું થઈ ગયું. મેંડલ મળવાથી વધારે મહત્વનું છે કે તમે ભાગ તો લીધો. હજારો એવા છે જેમણે એ સ્પર્ધામાં ભાગ પણ ના લીધો.

૪. તેણીએ તારો પ્રેમ નકાર્યો તો શું ઉદાસીની ગર્તમાં સમાઈ જઈશ. સેંકડો છે જે તને ચાહે છે, કેટલાય છે જે તારા માટે જ જીવે છે. તારાં માતા-પિતા માટે તું જ એક આશાનું કિરણ છે. તારાં દાદા-દાદી, તારાં નાના-નાની માટે તું મુદલ કરતાં વહાલું એવું વ્યાજ છે.

૫. આ કૉલેજમાં એડ્મિશન ના મળ્યું તો શું છે. બીજી ઘણી કૉલેજમાં તું સિલેક્ટ થયો છે. એક કૉલેજના સિલેક્શન/રિજેક્શનથી તું તારી જિંદગી, તારી પ્રતિભાને તોળી ના શકે.

છીછોરે ફિલ્મનો એક સુંદર સંવાદ દરેક પેરેન્ટસે, એના બાળક સાથે બેસીને સાંભળવો, વાગોળવો અને જીવનભર યાદ રાખવો જરૂરી છે...

“હમ સબ ગલત કર રહે હૈ ભાઈ,
સક્સેસ કે બાદ કા પ્લાન સબ કે
પાસ હૈ,
લેકિન અગર ગલતી સે ફેલ હો ગયે તો
ફેલ્યર સે કૈસે ડીલ કરના, કોઈ બાત હી નહીં
કરતા”.

હા. આ “ઈટ્સ ઓકે”ના એપ્રોચના પણ ઘણી વખત નોંગેટિવ હોઈ શકે. દર વખતે “ઈટ્સ ઓકે”ના વલણને કારણે કદાચ બાળક બધી જ વસ્તુને હંમેશ માટે લાઇટલી લેવા લાગે. દરેક પરીક્ષા, દરેક તકલીફને ટેકન ફોર ગ્રાન્ટેડ લેવા લાગે તો પણ એના ભવિષ્ય માટે કદાચ આ

નેંગેટિવ હોઈ શકે. (સીધી વાત છે, પ્રમાણથી વધુ હોય તો અમૃત પણ ઝેર થઈ શકે)

અને એટલે જ આ “ઈટ્સ ઓકે” યોગ્ય માત્રામાં વાપરવામાં આવે તો કદાચ આપણી આવનારી પેઢી, જેને આપણે સફળતા માટે તો પ્રોત્સાહિત કરીએ છીએ. પાનો ચઢાવીએ છીએ, પણ સાથે સાથે એમને હાર, નુકસાન, નિષ્ફળતા વગેરેને પણ સ્વીકારતા શીખવાડી શકીએ.

આપણે સૌએ એક વાત સ્વીકારવી જ રહી કે સફળતા માટે, આગળ વધવા માટે, જીતવા માટે ઘણા મોટિવેશનલ સ્પીકર મળી જશે, પણ નિષ્ફળતા કે હારમાં આપણું કોઈ પણ સ્વજન નાસીપાસ ના થાય એની જવાબદારી બસ આપણી જ છે.

તો મિત્રો, જ્યારે પણ કોઈ સ્વજન, કોઈ પ્રિયજન, સ્કૂલ કે કૉલેજ કે પછી વિસાની કોઈ પરીક્ષામાં સફળ ના થાય, કે પછી શેરબજાર કે અન્ય કોઈ ધંધામાં થોડી પીછેહઠ અનુભવે કે પછી કોઈ યુવક/યુવતીને પોતાના મનપસંદ પાત્રનો હકાર ના મળે, તો બસ એટલું કરો. એને ખભે હાથ મૂકી તમારી હથેળીથી એનો ખભો દબાવી બસ એટલું કહો “ઈટ્સ ઓકે”. આ હાર કોઈ આખરી હાર નથી, ફરી લડીશું અને જીતીશું. જરૂર ઈશ્વર પાસે તારા માટે કોઈ વધુ સારા પ્લાન છે. SO ITS OK.

- રતાડિયા ગણેશવાલા
મો. : ૯૮૯૨૮૧૫૩૬૭

આપના ઘરે, ક.વી.ઓ. સેવા સમાજનું માસિક મુખપત્ર પગદંડી ન આવતું હોય, તો ઉપર આપેલ ક્યૂઆર કોડ સ્કેન કરીને અથવા નીચે આપેલ લિંક પર ક્લિક કરી, આજે જ આપનું લવાજમ ભરો.

cutt.ly/pagdandi

પ્રિય વાચકો,

આપના પ્રતિભાવ, પ્રતિસાદ, પગદંડીને પત્ર માટે ત્રણ માધ્યમ :

૧ પત્રવ્યવહાર

પગદંડી, શ્રી ક.વી.ઓ. સેવા સમાજ
શ્રી ક.વી.ઓ. દેરાવાસી નવી મહાજન વાડી,
ત્રીજે માળે, ૯૯/૧૦૧, કેશવજી નાયક રોડ,
ચિંચબંદર, મુંબઈ - ૪૦૦ ૦૦૯.

૨ ઈમેલ - pagdandi@kvoss.org

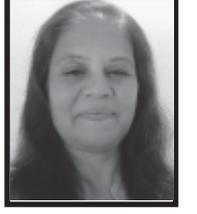
૩ વૉટ્સએપ/સંદેશ

(માત્ર પ્રતિભાવ, પ્રતિસાદ, પગદંડીને પત્ર)
સંજય ચંદન વિસનજી - ૯૮૯૨૮૧૫૩૬૭

- તંત્રી

ભગવાન બુદ્ધ પરિપથ

૧૬. નેપાળ : બુદ્ધ જન્મભૂમિ

જ્યોતિ જેવત મોતા

ગતાંકથી આગળ...

ભગવાન બુદ્ધ પરિપથ અંતર્ગત ભગવાન બુદ્ધના જીવનનાં મહત્વનાં સ્થળો વિશેની માહિતી આગળના લેખોમાં વર્ણવી. આમ તો બુદ્ધ પરિપથ ગુજરાતમાં કચ્છ, બિહાર અને ઉત્તર પ્રદેશ સુધી અને વિદેશમાં બ્રહ્મદેશ, નેપાળ, તિબેટ, શ્રીલંકા, કંબોડિયા, થાઈલેન્ડ ઇત્યાદિ સુધી વિસ્તરેલો છે. ભગવાન બુદ્ધને વિદેશી લોકો પણ એટલી જ શ્રદ્ધાથી પૂજે છે. મધ્યમ માર્ગ અને શાંતિનો સંદેશો વિશ્વને અપીલ કરે છે. ભગવાન મહાવીરની જેમ જ એમણે બનાવેલ સાધનાના માર્ગ પર દરેક સંપ્રદાયના અનુયાયીઓ જાતિ, વર્ણ અને રંગના કોઈ પણ ભેદભાવ વગર એને જીવનમાં અપનાવી આગળ વધી શકે છે. મેં અહીં ભગવાનની મુખ્ય ચાર ઘટનાઓ જન્મ, બોધિ, ધર્મપ્રવર્તન, અંતિમ સમય અને એમના વર્ષાવાસનાં સ્થળોને પસંદ કર્યાં. આ સ્થળોની યાત્રા કરવાનું સૌભાગ્ય મને પણ મળ્યું એનો આનંદ છે.

ભગવાન બુદ્ધ પરિપથનો મારો અંતિમ પડાવ એ સ્થળ એટલે કે સમ્યક્ સંબુદ્ધની જન્મભૂમિ લુંબીની ભગવાન બુદ્ધ પરિપથનો પહેલો પડાવ બને છે. એ લુંબીનીમાં હું સૌથી છેલ્લે ગઈ હોવાથી એને હું છેલ્લે લઈ રહી છું. લુંબીની જે હાલે નેપાળમાં આવેલું છે, જેને ભગવાન બુદ્ધની જન્મભૂમિ માનવામાં આવે છે. આમ તો ભગવાનની જન્મભૂમિ કપિલવસ્તુ કહેવાય

છે, પરંતુ કપિલવસ્તુ અને લુંબીની એક જ ક્ષેત્રમાં આવેલ હોવાથી જે સ્થળે સિદ્ધાર્થ ગૌતમનો જન્મ થયો એ ક્ષેત્ર ભગવાનનો સૌથી પહેલો પરિપથ બન્યો. આ પ્રદેશ આપણા ભારતથી અલગ બીજા દેશ-નેપાળમાં આવેલ હોવાથી ત્યાં જવા માટે મને માનસિક મનોમંથન અને આયોજન કરવા પડેલાં.

નેપાળ જવા માટે મોટીવેટર બન્યા નેપાળની સખી અંબિકા શાક્ય અને પ્રબાલ થાપા. અંબિકા શાક્ય મને ૨૦૦૮માં ભારતના વિપશ્યના કેન્દ્ર પર મળ્યા હતાં અને ઈંગ્લેન્ડમાં વસતાં પ્રબાલ થાપા મને facebook પર મારી પોસ્ટ દ્વારા મળ્યાં. જેઓ બંને મૂલતઃ નેપાળના વતની અને વિપશ્યનાનાં સાધકો હોવાથી નેપાળ વિશે એમણે મને પૂરતી અને શક્ય એટલી માહિતી આપી. નેપાળમાં મને કોઈ મુશ્કેલી પડે તો મદદ કરવાનું પણ જણાવ્યું. આ મિત્રો મળ્યા પછી પણ નેપાળ જવાની હિંમત હું નહોતી કરી શકી. એનું એક કારણ મારું કામ પણ કહી શકાય. આમ નેપાળ જવા માટે મને બીજાં દસ વર્ષ નીકળી ગયાં. મારા ઘણા ટ્રાવેલ મિત્રોએ પણ નેપાળ જવા માટે હિંમત આપી અને એકલા જઈ શકાય એવું કહ્યું.

મેં નેપાળ જવાની યોજના ૨૦૧૭થી એટલે કે મારી લાંબી ધુમકડીના એક વર્ષ પહેલાં શરૂ કરી દીધી હતી. આની અગાઉ ૨૦૧૮-૧૯માં શરૂ કરેલી ભારતનાં સાત રાજ્યોની

મારી એકલયાત્રા સુંદર રીતે અને અંડર બજેટમાં સફળ થઈ હતી. આ અનોખો વિદેશ પ્રવાસ હું બંધાયેલા હાથે નહોતી કરવા ઈચ્છતી, કારણકે હું એને મન ભરી માણવા ઈચ્છતી હતી. અલબત્ત, વિદેશીઓની જેમ જ મારે આ પ્રવાસ લાંબો કરવો હતો! પરંતુ નવો દેશ, નવી ભાષા, સંસ્કૃતિ અને પરિવેશમાં જવાનું હોવાથી થોડી નર્વસ હતી.

એપ્રિલમાં ગોરખપુરથી નેપાળ જવાની ટિકિટ ફેબ્રુઆરીમાં કઢાવી જે માર્ચ એન્ડ સુધી આરક્ષણ ન થઈ, એટલે શરૂ થઈ તત્કાલ આરક્ષણ માટેની તડામાર તૈયારી, પરંતુ મારા કમનસીબે અને ભારતની શાળાઓમાં વૅકેશનનો સમય હોવાથી એક મહિનો સુધી સતત પ્રયત્ન કરવા છતાં મુંબઈથી ગોરખપુરની ટિકિટ બુક ન થઈ શકી, પરંતુ મારો નિર્ણય પાક્યો હતો કે નેપાળ તો મારે ગમે તે હાલતે જવું જ છે અને એ પણ બે મહિના માટે! અર! અરે! આ તો એક ભારતીય માટે ખૂબ વધુ કહેવાય ને...? હા, આ પ્રવાસ મારા માટે પણ લાંબો તો હતો જ! પણ હું હમણાં જ પોણા ચાર મહિનામાં કલ્યાણક ભૂમિની લાંબી યાત્રા કરી આવી હતી, એટલે આ પણ થઈ જશે એવો વિશ્વાસ હતો.

મારી આ લાંબી રજળપાટમાં સામિલ હતા નેપાળનો ટ્રાંસ હિમાલયનો ભાગ - મુક્તિનાથ અને અહીંની પોપ્યુલર અને વિકટ ટ્રેક અન્નપૂર્ણા. ભગવાન બુદ્ધની સાથે સંકળાયેલા બધાં જ પવિત્ર સ્થળો - કપિલવસ્તુ, લુંબીની, ચિંતવન, પોખરા, કાઠમાંડુ તેમ જ એની વચ્ચે આવનાર દર્શનીય સ્થળો, મુખ્ય શહેરો અને વિપશ્યના સાધના કેન્દ્રો, જ્યાં મારે સાધનામાં બેસવું હતું અને સેવા પણ આપવી હતી. આ બે મહિનામાં, એક મહિનો ધ્યાન માટે અને એક મહિનો ટ્રેક અને

પર્યટક સ્થળોએ ફરવાનો રાખ્યો હતો. આની અંતર્ગત લગભગ પૂરું નેપાળ ફરી શકાય એવું હતું. કલ્યાણક ભૂમિ મિથિલા એટલે કે સીતામઢીનાં દર્શન કરવાના હોવાથી, મેં ભારત-નેપાળની બીજી બોર્ડર બિહારથી પાછા ફરવાનું નક્કી કર્યું. આટલા મોટા નેપાળમાં બધું જ ફરી શકાશે એવું તો શક્ય જ નહોતું પણ જેટલું જોઈ શકાય તેટલું!

ટિકિટ તો બુક ન થઈ, છતાંય હું માર્ચમાં ઘરેથી નીકળી ગઈ અને જે સાધન મળે તેના દ્વારા આગળ વધતા રહેવું એવું નક્કી કર્યું. એ દરમિયાન મારા ગુરુદેવ શ્રી ભુવનચંદ્રજી મ.સા.નો વિહાર રાજસ્થાનનાં ક્ષેત્રોમાં ચાલુ હતો. હું પણ એમની આજ્ઞાથી પંદર દિવસ માટે વિહાર અને સેવામાં જોડાઈ. સાથેસાથે રોજ ટિકિટ માટેના પ્રયત્નો થતા રહ્યા. લાંબો રસ્તો, વૅકેશનનો સમય અને અઠવાડિયામાં બે જ ટ્રેન દોડતી હોવાથી મારી ટિકિટ સતત એક મહિનો સુધી પ્રયત્ન કરવા છતાં બુક ન થઈ. પંદર દિવસ તો રાજસ્થાનનાં તીર્થો ફરતા ફરતા જોતજોતામાં વીતી ગયા. સેવા માટે બીજા લોકો આવવાના હોવાથી મારે એ જગ્યા ખાલી કરવાની હતી, પરંતુ મન પાછું ફરવાની ના પાડી રહ્યું હતું. આમ પણ દર વર્ષે એપ્રિલ અને મે મહિનાની ગરમીથી બચવા અને રજાઓના સમયનો ઉપયોગ કરવા હું ઉત્તર ભારતમાં કોઈ વિપશ્યના કેન્દ્રમાં સેવા આપવા નીકળી જતી હોઉં છું. આ વખતે મેં આ સમય નેપાળના કેન્દ્રમાં સેવા અને ધ્યાન માટે ફાળવેલ હતો. રખડવાનો બીજો કોઈ વિકલ્પ મારી પાસે ન હતો. જે મળે તેને ગમતું કરવું એ ગુરુદેવની શિક્ષા વારે આવી. વળી અલગારી રજળપાટમાં સહુલિયતોને ક્યાં સ્થાન હોય છે? મેં નક્કી

કરી લીધું કે જ્યાં સુધી ટિકિટ કન્ફર્મ ન થાય ત્યાં સુધી આગળના દિવસોમાં તીર્થોનાં દર્શન કરતાં કરતાં આબુની પ્રદક્ષિણા કરતાં રહેવું, અને છતાંય ન થાય તો મેં મહિનામાં મુંબઈ પાછા ફરવું અને આમ મારી અનિશ્ચિત યાત્રા આગળ ધપતી રહી. હું આખો એપ્રિલ રાજસ્થાનના અવનવાં તીર્થોની યાત્રા ભયંકર ગરમીમાં કરતી રહી. નેપાળ જવાનું મારું સ્વપ્ન અને સ્થળો રાજસ્થાનની પવિત્ર ભૂમિ સ્પર્શનામાં વીતતાં રહ્યાં.

આખરે મારી જિંદ જીતી ગઈ! ૨૫ એપ્રિલ, ૨૦૧૯ના એટલે એક મહિના બાદ આબુથી ગોરખપુર સુધીની મારી ટિકિટ ટ્રાવેલ એજન્ટ દ્વારા બુક થઈ ગઈ! અલબત્ત, અડધું નેપાળ મારું સ્વપ્ન જ રહી ગયું. મારે અન્નપૂર્ણા ટ્રેક, લુંબીની ધ્યાન શિબિર અને અમુક સ્થળો છોડી દેવાં પડ્યાં. એ સમયે નેપાળ ન જવું એવો કુદરતનો મોટો ઈશારો પણ કદાચ એની પાછળ હતો, જે હું સમજી નહોતી શકી, જે પછીથી સમજાયું, પરંતુ ત્યારે મોડું થઈ ગયું હતું. નેપાળ વિશે મને ઘણા પ્રશ્નો હતા, જેવા કે નેપાળ એન્ટ્રી ક્યા બોર્ડરથી કરવી અને ક્યા ક્યા ડોક્યુમેન્ટસ લેવા, ભારતીય કરન્સી ક્યાંથી એક્સચેન્જ કરવી, નેપાળમાં ક્યાં કેટલા દિવસ ફરવું, કેટલું બજેટ, રહેવા માટેની સગવડ, શાકાહારી ભોજન, એકલી મહિલાને રાખવી પડતી સાવધાનીઓ? વગેરે વગેરે. જેની માહિતી મને મારા મિત્ર અનુરાગ ચતુર્વેદી, રાજસ્થાનના મિત્ર કોઠારીજી, કોલકતાના કિશનજી અને અન્ય લોકોએ પણ આપી. ઉત્તરાખંડનાં સખી અનિતા નૌટિયાલ હાલે જ નેપાળ લુંબીની અને પોખરા વિપશ્યના કેન્દ્ર પર જઈ આવ્યાં હતાં, એમણે મને લુંબીનીમાં ક્યાં રહેવું વગેરે માહિતી આપી

અને નેપાળી સીમ કાર્ડ પણ આપ્યું. મારા નેપાળના વિપશ્યના ટીચર રીટાજી અને વસંત તવાંગ જે હાલે ઑસ્ટ્રેલિયામાં રહે છે, પરંતુ મૂળે નેપાળી હોવાથી એમણે પણ મને ઘણી મદદ કરી. મારા એક મહિનાનાં નેપાળ ભ્રમણ દરમિયાન સૌથી વધુ સાથ મને મારા નેપાળી મિત્રોનો સાંપડ્યો.

તા.૨૬ એપ્રિલના સાંજના સવા ચારે મેં ગોરખપુરની ટ્રેન પકડી, જે બીજા દિવસે સાંજે મને છ વાગે ગોરખપુર ઉતારવાની હતી. એ ટ્રેન પૂરા છ કલાક મોડી પહોંચી. હું રાત્રિના ૧૨ વાગે દુનિયાના સૌથી લાંબા સ્ટેશન પર પહોંચી. નેપાળ નાકે દમ કાઢશે એનાં એંધાણ વર્તાઈ રહ્યાં હતાં. સામાન સાથે રેટાઈરિંગ રૂમ સુધી પહોંચવા અડધો કલાક લાગ્યો. આટલી મોડી રાત્રે ગોરખપુરમાં બીજે ક્યાંય જવાય એમ હતું નહીં, એટલે રાત્રિના ચાર પાંચ કલાક ત્યાં જ ગાળ્યા. વહેલી સવારે ૫:૦૦ વાગે મેં રેલવે સ્ટેશનની બહારથી સનૌલી બોર્ડર જતી બસ પકડી. બસમાં માંડ ચડવા મળ્યું. સાડા ત્રણ કલાકનો રસ્તો હતો. સાડા નવ વાગે એક ખુલ્લા મેદાન જેવા સ્થળે ઊતરી. બધા લોકો ઊતરી ઊતરીને દોડવા લાગ્યા. મને કશું સમજાયું નહીં? કે ન તો મને નેપાળની કોઈ બોર્ડર દેખાઈ. હું જેવી બસમાંથી નીચે ઊતરી કે મારો ખભા થેલાનો કડો ધડામ દઈને તૂટ્યો. ત્યાં કોઈ નહોતું જેની પાસે હું મારી બેંગ સિવડાવું. હું મૂંઝાઈ! મારા બંને હાથ બીજી બે બેંગો પકડવામાં રોકાયા હતા. આ તૂટેલા કડા સાથે ત્રીજી બેંગ ઉપાડવી મારા માટે ખૂબ કઠિન હતું. હું સામાનને ઉપાડવાની પળોજણમાં હતી ત્યાં બીજી રિક્ષાઓ પણ જતી રહી! ગઈકાલ રાતથી જ મારી મુશ્કેલીઓ શરૂ થઈ ગઈ હતી.

ત્યાં ઊભેલ લોકોને પૂછ્યું નેપાળી બોર્ડર ક્યાં છે? એટલે એમણે કહ્યું કે, મારે રિક્ષામાં બેસી અને દોઢ કિલોમીટર આગળ જવું પડશે. આ વાતની તો મને ખબર જ નહોતી! અને લગભગ બધા મુસાફરો શેયરે ત્રીસ રૂપિયા વાળી રિક્ષામાં નીકળી ગયા. મારે બોર્ડર સુધી જવા માટે સિત્તેર રૂપિયા આપી પૈદલ રિક્ષા પકડવી પડી. સનૌલી ગામ જે ભારત-નેપાળ સીમાનું છેલ્લું ગામ હતું એની બજાર વચ્ચેથી પસાર થઈ. નેપાળમાં દાખલ થવા સામે સિમેન્ટનાં મોટા ગોટ સિવાય એકેય બેરિયર ત્યાં નહોતું! બંને દેશના લોકો આરામથી એકબીજાના દેશમાં આવી-જઈ શકતા હતા.

મારી રિક્ષા એક સેકન્ડમાં સીમા પાર કરી બીજા દેશમાં પ્રવેશી! હું રોમાંચ અનુભવી રહી હતી. ધરાને છેદતી બે કાલ્પનિક રેખાઓ પણ માનવમનને કેવું અલગ કરી દેતી હોય છે!

સારું છે આવા કોઈ બંધનો પશુ-પક્ષીઓને નથી નડતાં! ચેકપોસ્ટ પાસે મારી પૈદલ રિક્ષાને રોકવામાં આવી. હું નીચે ઊતરી, નેપાળ - વિદેશની ધરતી પર પહેલી વાર પગ મૂકવાનો પહેલો અનુભવ રોમાંચકારી હતો. અજાણ્યા અને અનોખા લોકો વચ્ચે હું આવી ચૂકી હતી. એક જ મિનિટમાં કેટલું બધું બદલાઈ ગયું! ધરતી પર ખેંચેલ રેખાઓએ બે દેશોના લોકો, ભાષા, સંસ્કૃતિ અને ન જાણે કેટલું બધું બે કદમની દૂરીમાં જ બદલી નાખ્યું! હું અજંપા સાથે એક અજાણ્યા દેશમાં આવી પહોંચી હતી. એક લેડીસ પોલીસે મારી ત્રણે બેગ્સ ખોલાવી અને ચેક કરી. સામાન્ય પ્રશ્નો કરવામાં આવ્યા. ‘હું શા માટે નેપાળ જઈ રહી છું?’ કેટલો સમય રોકાઈશ...?’ ઈત્યાદિ. મેં એમને સંતોષકારક

ઉત્તરો આપ્યા. ડોક્યુમેન્ટમાં ફક્ત આધાર કાર્ડ દેખાડવાનું હતું. થોડીક મિનિટોમાં બોર્ડર કોસ કરવાની કાર્યવાહી પૂરી થઈ. ભારતની સનૌલી બોર્ડર કોસ કરી હું નવા દેશ નેપાળની ધરતી પર પ્રવેશ કરી ચૂકી હતી!

મેં લુંબીની જતી બસ માટે પૂછ્યું. પાસેના લોકોએ મને આંગળી ચીંધી ઊભી રહેલી બસ તરફ જવા ઈશારો કર્યો અને કહ્યું કે મારે પાંચ-છ કિલોમીટર દૂર ભૈરહવા ઊતરી જવું. ત્યાંથી મને લુંબીની જવા માટે બીજી બસ મળશે. અંદર બેઠેલ પેસેન્જર મને ક્યાં ઊતરવું એ જણાવી દેશે. હું મારા સામાન સાથે જેમતેમ કરી દોડતી બસમાં ગોઠવાઈ. ઉત્સાહ અને રોમાંચમાં હું કરન્સી ચેન્જ કરવાનું જ ભૂલી ગઈ! હવે? પાસેરાની પહેલી પૂણી જ કાચી નીકળી!

પરંતુ મને નેપાળી લોકોએ કહ્યું કે લુંબીની જતી બસમાં કંડક્ટર મને જોઈતી કરન્સી આપી દેશે અને પર્યટક સ્થળોએથી પણ નેપાળી કરન્સી મળી જશે. મને હાશકારો થયો! સવારનો ઑફિસ ટાઈમ હતો. અલગ દેશના અલગ લોકો! ચૂંચી આંખો, ચપટું નાક, સીધા ભાલ અને સપાટ મેદાન જેવો ચહેરો! બધા ચહેરા ઉપર ઊભરાતા ભાવો સરખા! આમ તો સ્ત્રીઓના ચહેરાઓ ભારતીય સ્ત્રીઓને મળતા આવે એવા હતા. પુરુષો થોડા ભારતીય પુરુષોથી અલગ ખરા. બસની અંદર પુરુષો સાથે નેપાળી સ્ત્રીઓને ઑફિસમાં કામે જતી જોઈ આનંદ થયો. મેં હલકું સ્મિત વેર્યું. સામેથી પણ પ્રતિભાવ મળ્યો. તરત જ સૂટ-બૂટ અને સાડી પહેરેલ - ભાઈ-બહેનોએ મારી મુશ્કેલીને આસાન કરી દીધી. ભૈરહવા સુધી જવા મને એમણે ભારતીય

રૂપિયા ૧૦ આપવાનું કહ્યું. જે નેપાળી ૧૬ રૂપિયા થાય. ૧૬ રૂપિયા જોઈને મને આનંદ થયો, પણ પછીથી એ આનંદ ગાયબ થઈ ગયો. આખા દેશમાં બધી જ વસ્તુઓ અને સ્થળો આપણા દેશ કરતાં ડબ્બલ ભાવના. સરવાળે નેપાળ આપણને મોંઘુ જ પડે. ખેર! એના કારણો પણ ઘણાં છે જેની ચર્ચા પાછળ કરીશ.

થોડી વારમાં હું ભૈરહવા પહોંચી અને નીચે ઉતરી. રોડ કોસ કરી જ્યાંથી બસ મળવાની હતી ત્યાં આવીને ઊભી. મારા સદ્નસીબે મને એક ભારતીય મોચી ત્યાં મળી ગયો. મેં મારી બેંગ સિવડાવતા નેપાળ વિશેની ઘણીબધી વાતો પૂછી લીધી. એણે મને સરસ માર્ગદર્શન કર્યું. કડાને દોરાથી ટાંકા મારવાનાં એણે પચાસ રૂપિયા લઈ લીધા! કદાચ મને માર્ગદર્શન કરવાની ફી વસૂલી હોય. અડધા કલાકમાં લુંબીની જતી બસ આવી. લુંબીની સુધી જતો આખો રસ્તો ધૂળિયો હતો. પૂરા સાડા ત્રણ કલાક લાગ્યા પહોંચતા.

નેપાળ જતા યાદ રાખવા જેવી થોડીક વાતો:

- ૧) નેપાળ જવા માટે ભારતીયોને કોઈ પાસપોર્ટ નથી લાગતો પરંતુ એકલા કે ગ્રુપમાં જતાં બધાએ આઈડી પ્રૂફ બતાવવું જરૂરી છે. તેથી નેસેસરી આઈડી પ્રૂફ, જેવા કે ડ્રાઈવિંગ લાઈસન્સ, આધાર-પેનકાર્ડ વગેરે સાથે રાખવા.
- ૨) મની ટ્રાન્સફર બોર્ડર પર જ થઈ જાય છે અને મુખ્ય પર્યટક સ્થળોએ પણ થઈ શકે છે. નેપાળમાં ભારતીય કરન્સી બધી જગ્યાએ ચાલે છે, પરંતુ હિસાબમાં મૂઝવણ ન થાય એટલા માટે ભારતીય મુદ્રાને નેપાળી મુદ્રામાં એક્સચેન્જ કરાવી લેવી વધુ સારું

ગણાય. ભારતીય મુદ્રા ૧૦૦ રૂપિયાની કિંમત નેપાળી મુદ્રા ૧૬૦ રૂપિયા થાય છે. હું ગઈ એ સમયે નોટબંધી હોવાથી ૨૦૦૦ની નોટ ત્યાં બધે નહોતી ચાલતી એટલે મેં અન્ય નોટો સાથે લીધી હતી.

- ૩) નેપાળમાં ભારતીય સીમ કાર્ડ નથી ચાલતું અને નેપાળી સીમ કાર્ડ બધી જગ્યાએ આસાનીથી મળી જાય છે. નેપાળની દરેક હોટલોમાં ફી વાયફાયની સગવડ હોય છે. જેથી નેટ ચાર્જ કરાવીને પૈસા વેડફવાને બદલે ફી વાયફાયનો ઉપયોગ કરવો હિતાવહ છે.
- ૪) મને જણાવવામાં આવ્યું હતું કે હું આ દેશમાં જેટલા દિવસ રહીશ એ હિસાબે મારી પાસેથી ઈનર લાઈન પરમિશન લેવી પડશે અને એટલા દિવસના પૈસા પણ આપવા પડશે, પરંતુ એવું અહીં કંઈ નથી.
- ૫) ફક્ત મુખ્ય શહેરોને છોડી, શાકાહારી ભોજન અહીં બધી જગ્યાએ મળવું મુશ્કેલ છે.
- ૬) 'નેપાળ બહુ મોંઘું છે અને લોકો બેઈમાન છે.' આ વાત પણ ખોટી છે. મોંઘું એટલા માટે લાગે છે કે અહીં મળતો બધો જ સામાન ભારતથી આયાત થાય છે એટલે ટ્રાન્સપોર્ટેશન અને ડ્યુટી લાગે છે. પહાડી વિસ્તારમાં પહોંચતા એ મોંઘું થઈ જાય એટલે મોંઘું વેંચાય. ભારતના પહાડી પ્રદેશમાં પણ બધું મોંઘું જ મળે છે.
- ૭) અહીં બધી જગ્યાએ રહેવા માટે ઉત્તમ વિકલ્પો મળી રહે છે. મઠો અને હોમસ્ટેની સુવિધા પણ ઉપલબ્ધ છે.
- ૮) અહીંના લોકો ભારતના લોકો જેવા જ છે. અહીં બધા લોકો હિન્દી જાણે છે પરંતુ

બોલી નથી શકતા. નેપાળી ભાષા સમજવી ભારતીયોને થોડી અઘરી પડે, પણ આપણું કામ ક્યાંય અટકે નહીં.

સાડા ત્રણ કલાક બાદ બસ લુંબીની પહોંચી. બસ તો મને એક લાંબા ધોરીમાર્ગ પર છોડી જતી રહી. અહીંથી લુંબીની કેમ જવું એ મારે નક્કી કરવાનું હતું. મારી પાસેનું સીમ કે મેપ હવે મને સાથ આપે એમ નહોતાં. મારી પાસે બે ત્રણ ઈ-રિક્ષાવાળા આવી ગયા. મારે ક્યાં રોકાવું છે, શું શું જોવું છે વગેરે પૂછવા લાગ્યા. એમણે મને લુંબીની લઈ જવા અને ત્રણ કલાક ફરાવવાના નેપાળી રૂા. ૭૦૦ અને વિપશ્યના કેન્દ્ર પર જવાના રૂા. ૩૦૦ કહ્યા. હું અહીં માટે તદ્દન અજાણ હતી. મને એ ન સમજાયું કે દોઢ કિમીના આટલા રૂપિયા? મેં એ બધી રિક્ષાઓને જતી કરી.

સામાન લઈ સામે કિનારે ગઈ અને મને જોઈતી વસ્તુ લીધી અને સીમ કાર્ડ ચાર્જ કરાવ્યું. ત્યાં જ કેન્દ્ર પર જવા કેટલા પૈસા આપવા એ પૂછી લીધું. એણે મને નેપાળી રૂા. ૧૫૦ આપવા કહ્યું. એક રિક્ષાવાળો માંડ તૈયાર થયો. હું પાંચ મિનિટમાં કેન્દ્ર પર પહોંચી ગઈ. રિક્ષાવાળાએ મને કહ્યું કે હું સામાન મૂકી તરત પાછી ફરું તો એ મને ફક્ત નેપાળી રૂા. ૩૦૦માં લુંબીની ફેરવી આવશે. મને ખૂબ નવાઈ લાગી! આ પરથી સમજાઈ ગયું કે અહીં બાર્ગોનિંગ કરવાથી અડધા ખર્ચામાં બધે પહોંચી શકાય. અહીંથી ભગવાન બુદ્ધની જન્મભૂમિ તેમ જ અન્ય મંદિરો હું ચાલીને એક દિવસમાં ફરી શકીશ એવું મને એણે જણાવ્યું. કોર્સ પૂરો થઈ ગયો હતો એટલે મને અહીં રહેવા મળશે કે કેમ એ બધું નિશ્ચિત ન હોવાથી મેં રિક્ષાચાલકને પૈસા આપી જતો કર્યો.

હું મારા આરાધ્ય પ્રભુ સમ્યક્સંબુદ્ધની જન્મભૂમિ પર પગ મૂકતાં ભાવવિભોર બની ગઈ. શાંત, સુંદર, હરિત, પવિત્ર તરંગોથી તરંગિત એવી પાવન ભૂમિ પર પહોંચી મને મારા સ્વઘરે પહોંચી આવી હોઉં એવો આનંદ થયો. એક લાંબો શ્વાસ લઈ હું કેન્દ્રમાં દાખલ થઈ. અહીં હું બીજી એપ્રિલે પહોંચવાની હતી એને બદલે છવ્વીસ દિવસ મોડી ૨૮ એપ્રિલના પહોંચી. ત્યાં સુધી બે કોર્સ પૂરા થઈ ગયા હતા. સામાન બહાર મૂકી કાર્યાલયમાં પહોંચી. ત્યાં કોઈ નહોતું. થોડી વારમાં શિવા નામના નેપાળી ભાઈ આવ્યા. મેં એમને મારું નામ કહ્યું. એમણે સામેથી મને કહ્યું કે, “આપકે આને કી ખબર ગુરુમૈયાને બતા દી થી. આપકો જબ તક રૂકના હો બતા દેના. ઔર કોઈ ભી મદદ કી જરૂરત હો તો વો ભી બતા દેના...” મને આનંદાશ્ચર્ય થયો.

ઑસ્ટ્રેલિયા વસતાં અને મને જાણતા નેપાળી વિપશ્યના આચાર્ય રીટાજી અને બસંતજીએ મને અહીં શિવાભાઈને મળવાનું કહ્યું હતું. આ નેપાળી દંપતીને મેં મારા નેપાળ અને લુંબીની આવવાની વાત કરી હતી. તેઓ વર્ષ દરમ્યાન ભારત, નેપાળ અને વિદેશમાં કોર્સ લેતા હોવાથી બધાં કેન્દ્રનાં સાધકો એમને ઓળખે. મુંબઈમાં આવ્યા હોય તો તેઓ જરૂર મને મળે અને મારા ઘરે રોકાય પણ ખરા. તેઓ મને દીકરીની જેમ માનતા. હમણાં તેઓ ઑસ્ટ્રેલિયામાં હોવા છતાં ત્યાંથી નેપાળમાં અહીં મારી મદદ કરી રહ્યાં હતાં. એમણે મને કહેલું કે શિબિરમાં બેસવાનું ભલે છૂટી ગયું પણ મારે કેન્દ્ર પર, ભગવાનની જન્મભૂમિ પર એક દિવસ માટે પણ જરૂર તપવું. “હું મોનેસ્ટ્રીમાં રહી લઈશ.” એવું કહ્યું તો તરત ના પાડી

અને કેન્દ્ર પર જ રોકવા કહ્યું. આજે એમણે મારે અહીં રોકાવા માટે બધી સગવડ કરી આપી હતી. હું એમનાં માટે દિલમાં કૃતજ્ઞતા અનુભવી રહી હતી.

કોર્સ પૂરો થઈ ગયો હોવાથી ત્યાં ધર્મસેવકો સિવાય અન્ય કોઈ નહોતું. મહિલા ક્ષેત્રમાં બધાં રૂમ્સ ખાલી હતાં. મારે જ્યાં રહેવું હોય ત્યાં જઈ, ફેશ થઈ અને જમવા આવી જવાનું શિવાભાઈએ કહ્યું. હું સામાન લઈ રૂમ પર આવી. ઘડામ દઈને પલંગ પર આડી પડી. પોતાનો રૂમ, પોતાનું બિસ્તર, એકાંત, શાંતિ અને ધ્યાન! પૂરા ત્રણ દિવસ બાદ મારા ઘરે પહોંચ્યા જેવો આનંદ અને આરામ મેં અનુભવ્યા. જમ્યા બાદ

થોડો આરામ કરી ધ્યાનમાં બેઠી. ચાર વાગી ગયા હતા. બહાર હજી તડકો તેજ હતો. હું ઑફિસમાં ગઈ. શિવાભાઈને મળી. એમણે મને કેટલા દિવસ રોકાવાનું છે એ પુછ્યું અને અહીં કેવી રીતે ફરવું. શું જોવું વગેરે માહિતી આપી. ત્યાં રોકાયેલા ભારતીય અને વિદેશી સાધકોને કોઈને લુંબીની જોવા આવવું હોય તો મેં પૂછ્યું., પરંતુ તેઓ ત્યાં વધુ રોકવાના હોવાથી આરામથી જોઈ આવશે એમ જણાવ્યું. હું મારી બેંગ લઈ નીકળી પડી વિદેશની ધરતીનો ખોળો ખૂંદવા.

ક્રમશઃ

નાની ખાખર,
વૉટ્સએપ - ૯૯૩૦૫૦૮૪૦૭

મુલચંદ લાલજી એન્ડ કું.

MULCHAND LALJI & CO.

Importers & Wholesale Dealers in:

**One Side Coated Paper, Wet Strength Paper, Metallized Paper,
Glassine Paper, CCK Paper**

Admn. Office : 229/231, Perin Nariman (Bazar Gate) Street, 1st Flr., Fort, Mumbai-400001.

Phone: (+91-22) 22617273 • 22617878 • 22617299 • **Fax:** 22611207

Email: info@mulchandlalji.co • **Mobile:** +91 98201 27299

Shop & Reg. Office : 202/203, Bora Bazar Street, Near Jain Temple, Fort, Mumbai-400001.

કચ્છના ડૉ. કોટનીસ ડૉક્ટર મોરારજીબાપા

* વસંત મારુ *

મૂળ સોલાપુરના ડૉ. દ્વારકાદાસ કોટનીસે બીજા વિશ્વયુદ્ધમાં છેક ચીન જઈ ધાયલ સૈનિકોની પાંચ-પાંચ વર્ષ સુધી, અઢારથી વીસ કલાક સેવા કરી ચાઈનાના લોકોના દિલ જીતી લીધા હતા. યુદ્ધના વાતાવરણમાં ચીનના લોકોની સેવા કરતાંકરતાં મૃત્યુને વર્યા હતા.

સેવાભાવી ભારતીય ડૉ. કોટનીસનું સ્ટેચ્યુ આજે પણ હૈબઈ (ચીન)માં ઊભું છે. વી. શાંતારામે “ડૉ. કોટનીસ કી અમર કહાની” નામની સુપર હિટ ફિલ્મ ૧૯૪૨માં બનાવી હતી. ડૉ. કોટનીસનો જન્મ ૧૯૧૦માં સોલાપુરમાં થયો હતો અને એ જ વર્ષે કચ્છના રાયણ ગામમાં એવા જ સેવાભાવી ડૉ. મોરારજી શામજી શાહનો જન્મ થયો હતો.

ડૉ. મોરારજીબાપાનો જન્મ ભલે રાયણમાં થયો હતો, પણ એમની પૂરી જિંદગી કોડાય ગામમાં ડૉક્ટર તરીકે વિતાવી. એમના પિતા શામજીબાપા જાણીતા વૈદ્ય હતા અને માતા દેવકામા પણ આયુર્વેદની જાણકારી ધરાવતાં ગૃહિણી હતા. બાળપણમાં જ પિતા પાસે ઉપચાર

કરાવવા આવતા ગરીબ દર્દીઓને જોઈ બાળક મોરારજીબાપામાં કરુણાભાવ જાગતો. અઘા (બાપુજી)ને દર્દીઓને સાજા કરતા જોઈ એમને પણ માનવ સેવા કરવાની હોશ જાગતી.

પરિણામે દિલ્હીથી એ સમયની ડૉક્ટરની ડિગ્રી હાંસલ કરી સેવાયજ્ઞનો આરંભ કર્યો. એ સમયે કચ્છના કોઈ ગામમાં ડૉક્ટર હોય એ ગામ સમૃદ્ધ ગણાતું! અને કોડાયનું એ સદ્ભાગ્ય હતું.

કોડાયની આજુબાજુના માંડવી પંથકનાં ગામોમાંથી અને ક્યારેક તો ભુજ અને ગઢશીશા જેવા દૂરના સ્થળેથી આ ડાકઘર સાયબ (ડૉક્ટર સાહેબ) પાસે દર્દીઓ આવતા. એ જમાનામાં

સ્ટ્રેચર કે એમ્બ્યુલન્સ કચ્છમાં કોઈએ જોયાં નહોતાં એટલે દર્દીને સ્વજનો ખાટલામાં નાખીને કે ગંધી (કપડાની જોળી)માં સુવડાવીને દૂરથી પગે ચાલીને આવતા, ક્યારેક સાવ ગરીબ હોય તો દર્દીને ખભા પર ઊંચકીને લાવતા, તો ક્યારેક પામતા-પહોંચતા માણસો ગાડામાં સૂઈને દૂરદૂરથી કોડાય આવતા.

માણસાઈના દીવા પ્રગટાવનાર ડૉ. મોરારજીબાપા દૂરથી આવેલા આ દર્દીઓના સ્નેહીજનોને જરૂરત પડે તો શિરામણ (નાસ્તા)ની વ્યવસ્થા કરતા કે ગાડાના બળદ માટે ઘાસચારો નાખવા માણસને કહેતા. શરૂઆતના દિવસોમાં ઘરે જ દવાખાનું હતું એટલે રોજના ૪૦-૫૦ માણસોથી ઘરનું આંગણું ઊભરાતું.

ચાર-પાંચ કલાકનો પંથ કાપીને દવા લેવા આવેલાઓને ડૉક્ટરનાં પત્ની ભચીમા રોટલા-પાણીનું નિમંત્રણ પ્રેમથી આપતાં. ભચીમા પોતે પણ એ સમયના તબીબી ક્ષેત્રે પ્રચલિત “બાયોકેમિક” પદ્ધતિની ડિગ્રી ધરાવતાં હતાં.

એ જમાનામાં એકસરે, એમ.આર.આઈ. જેવી મશીનરી હજી શોધાઈ નહોતી. મોટાં ઑપરેશન પણ નહોતાં થતાં. માત્ર ડૉક્ટર કોઠાસૂઝથી વાઢકાપ કરતા, ઉપરાંત શરીરના અલગઅલગ અવયવો માટે એક્સપર્ટ ડૉક્ટર્સ પણ નહોતા. એટલે દરેક ડૉક્ટરને માનવ શરીરના તમામ અવયવોનો ઉપચાર કરવાનો રહેતો. અને ડૉક્ટર મોરારજીબાપા માનવ શરીરના નિષ્ણાંત તો હતા જ, સાથે સાથે માનવમનને વાંચવામાં પણ નિષ્ણાત હતા એટલે પ્રત્યેક દર્દીને પોતાની પ્રેમાળ વાતોથી અડધું દર્દ દૂર કરવાનો કસબ એમણે મેળવી લીધો હતો.

ઘરખમ કમાણી હોવા છતાં સાત દીકરી અને ત્રણ દીકરા અને પતિ-પત્ની મળી બાર જણનું વસ્તારી કુટુંબ ચલાવવું સરળ નહોતું કારણકે આ

મોજીલા ડૉક્ટર પોતાની મોટા ભાગની કમાણી ગરીબ દર્દીઓ પાછળ વાપરી નાખતા. ગરીબ અને બેસહારા દર્દીઓ પાસે પૈસા ન લેવાનો નિયમ આ તબીબ દંપતીએ કર્યો હતો. સામેથી ગરીબ દર્દીઓને પોષણયુક્ત ખોરાક અને દૂધ માટે પોતાના ખિસ્સાના પૈસા આપી દેતા.

અંદાજે ચાળીસ વર્ષની એમની પ્રૉક્ટિસમાં જવલ્લેજ એવો દિવસ હશે જ્યારે બીજા ગામમાં વિઝિટે જવાનું ન થયું હોય. પ્રૉક્ટિસ પત્યા પછી વિઝિટે જતા. ક્યારેક દૂરના ગામડામાં વિઝિટે જવાનું હોય તો ઘરે પાછા આવતા રાત પડી જતી. ભચીમા સંતાનો સાથે ફફળતા જીવે રાહ જોતાં હોય. પરંતુ ઘરે આવે ત્યારે ડૉક્ટર સાહેબના ચહેરા પર દર્દીનું દર્દ દૂર કરવાનો સંતોષ દેખાતો હોય!

એ સમયે સ્ત્રીઓ પુરુષોની ઘૂંઘટ સહિતની મર્યાદાઓ જાળવતી. પરપુરુષનો સ્પર્શ કરવામાં નહોતો આવતો, પણ સ્ત્રીઓ મોરારજી ધાગધર (ડૉક્ટર) ને વિના સંકોચે નાડીના ઘબકારા માપવા હાથ આપતી.

કપાળ પર તાવ જોવો હોય કે ભુંગળી (સ્ટેથોસ્કોપ)થી તપાસણી કરવી હોય તો વિના સંકોચે ડૉક્ટર સાહેબ પાસે તપાસ કરાવતી. માંડવી પંથકમાં ઘણા ગામોની બહેનો એમને અધા (બાપુજી)ના સંબોધનથી બોલાવતી, કારણકે દર્દી બહેનોને એમનામાં પિતાનું વાત્સલ્ય જોવા મળતું.

એ સમયે વિધવાનાં પુનઃલગ્નની પ્રથા તો કોઈ વિચારી પણ ન શકે. ઘણી નાની ઉમરમાં વિધવા થયેલી એકલવાયી વૃદ્ધાઓની સ્થિતિ ઘણી દારુણ હતી. આવી વૃદ્ધાઓ ડૉક્ટર મોરારજીભાને પોતાનો દીકરો માનતી અને મોરારજીભા એમની માની જેમ કાળજી લેતાં. દવાના પૈસા લેવાનું તો બાજુએ રહ્યું, પણ જરૂર પડે એમના ઘરે વિઝિટે જાય અને ઈન્જેક્શન માટે જાતે ચૂલામાં છાણા નાખી પાણી ગરમ કરી લેતા. કેટલીક દુખિયારી વૃદ્ધાઓને જીવનના અંતિમ તબક્કે સંધારાના (આમરણાંત ઉપવાસ)નાં પરચકખાણ આપતા. એમના મૃત્યુ પછી પાલખી (અંતિમયાત્રા)માં સામેલ થઈ અગ્નિદાહ આખ્યાના દાખલા નોંધાયા છે.

ડૉ. મોરારજીબાપા હરિજનો, ઠકરાઈયો, બારોટો ઇત્યાદિઓમાં દેવ તરીકે પૂજાતા. કચ્છના મહારાજા હિંમતસિંહબાપુ વિજયવિલાસ પેલેસ (માંડવી)માં મુકામ કર્યો હોય ત્યારે દવા માટે ડૉ. મોરારજીબાપાને જ કોડાય થી તેડાવતા. કચ્છના કાળા ડુંગર, ભોજિયા ડુંગર પર તપસ્યા કરતા સાધુબાવાઓ પણ જરૂર પડે તો મોરારજી ડૉક્ટરની જ સેવા લેતા. સોનગઢ બોર્ડિંગના સ્થાપક મુનિ કલ્યાણબાપા સાથે ઘનિષ્ઠ સંબંધ હોવાથી જબરુ આધ્યાત્મિક જ્ઞાન પ્રાપ્ત કર્યું હતું.

આમેય કોડાય કચ્છનું કાશી કહેવાય છે. ચાંપઈ પટલાણી જેવી વીરાંગના, શ્રીમદ્ રાજચંદ્રની જગતને ઓળખ આપનાર હેમરાજબાપા કે સંસ્કૃત પ્રાકૃતના પંડિત કલ્યાણજીભાઈ ઉમરશી મારુ.

વ્યાખ્યાન નિષ્ણાત મુનિરાજ દેવરત્ન કે મુનિરાજ વિદ્યાચંદ્ર આ ઘરતીનાં રત્નો છે. એ બધામાં સિરિમોર હતા મોરારજી દાકઘર!

એકવાર એમની દીકરી રસિકબેન ટાઇફોઇડમાં પટકાયાં. એમની દવા કરી નિરાંતે ઘરમાં બેઠા ત્યાં વરસાદ શરૂ થયો અને અચાનક મદનપુરા ગામથી એક કણબી બેનની સુવાવડનું કહેણ આવ્યું. બીમાર દીકરીને ભયીમાને સોંપી ગાડામાં બેસી વરસતા વરસાદમાં રુકમાવતી નદી પાર ફરી મદનપુરા ગામ પહોંચી ગયા. એમના આગમનથી બેનને પણ હિંમત આવી ગઈ અને ડૉક્ટરસાહેબે બેનની સુવાવડ કરાવી, પાછા ફરતા હતા ત્યારે રુકમાવતી નદીમાં પૂર જેવી પરિસ્થિતિ થઈ ચૂકી હતી.

નદીની વચ્ચે ગાડું પહોંચ્યું ત્યારે પાણી તોફાની પ્રવાહમાં ફંગોળાયું અને ડૉક્ટર સાહેબ પણ ફંગોળાયા, પાણી સાથે સંઘર્ષ કરી જેમતેમ મહાદેવના મંદિર સુધી કિનારે આવ્યા, પણ આ સંઘર્ષમાં એમની તબિયત લથડી.

બીજા દિવસે માંડવીમાં એમણે મિત્ર ડૉ. છોટાલાલ મહેતાના ઘરે તેમના પ્રાણ તજ્યા ત્યારે માંડવી પંથકનાં ગામડાંમાં હાહાકાર મચી ગયો. ફરજ બજાવવા જતા દેહ ત્યાગનાર ડૉ. મોરારજી શામજી શાહની અંતિમ યાત્રામાં ગામડાંમાંથી માનવ-મહેરામણ ઊભરાયું અને કચ્છના આ કોટનીસને રડતી આંખે વિદાય આપી.

(પૂરક માહિતી માટે આભાર : અંજુ દામજી સાવલા)

ભારત - રશિયા મૈત્રી

* વસંત શાહ - કચ્છ કેસરી *

વિશ્વમાં મૂડીવાદ અને સામ્યવાદની વિચારધારાવાળા દેશો એકબીજાના વિરોધી રહ્યા છે. પશ્ચિમના અમેરિકા, યુરોપ તથા પૂર્વમાં ઑસ્ટ્રેલિયા વગેરે દેશો મૂડીવાદી રહ્યા છે, જ્યારે એશિયા ખંડમાં રશિયા, ઝેક, ચીન કોરિયા તથા દૂર પૂર્વ એશિયાનાં રાષ્ટ્રો સામ્યવાદને અનુસરતાં રહ્યાં છે. આ મૂડીવાદ અને સામ્યવાદ વચ્ચે ઘર્ષણ થતું રહ્યું. જર્મની અને પોલેન્ડની સરહદ એક જ તેથી નાનાં મોટાં છમકલાં થતાં જ રહેતાં!

સન ૧૯૩૯માં જર્મનીના લશ્કરી શાસક એડોલ્ફ હિટલરે, સામ્યવાદનો ખાત્મો કરવાના ઇરાદાથી એના પડોશી રાજ્ય પોલેન્ડ પર લશ્કરી હુમલો કરી યુદ્ધનું બ્યૂગલ ફૂંક્યું! પોલેન્ડના શાસકોએ રશિયાની મદદથી વળતો જવાબ આપ્યો, જેમાં અન્ય સામ્યવાદી દેશો પણ જોડાયા. બીજી બાજુ જર્મનીને સહાય કરવા અમેરિકા અને યુરોપે યુદ્ધમાં ઝંપલાવ્યું! વિશ્વયુદ્ધ મંડાયું !! જે સન ૧૯૪૫ સુધી, છ વર્ષ ચાલ્યું! આ લાંબા ચાલેલા યુદ્ધનું પરિણામ શું?... લાખો માણસોના જીવ ગયા. કરોડો લોકો ઈજાગ્રસ્ત થયા. વિશ્વના અન્ય અવિકસિત તટસ્થ દેશોની પ્રજા યુદ્ધની અસરથી ખૂબ દુઃખી થઈ! આમ છતાં મૂડીવાદ અને સામ્યવાદ તો હતા તેમ જ રહ્યા!! બન્ને પક્ષકાર દેશો આર્થિક

તથા માનવીય રીતે ખુવાર થઈ ગયા, તેઓની વચ્ચે વૈમનસ્યમાં વધારો થયો!! સામ્યવાદી એશિયાઈ દેશોને વધારે સહન કરવાનું થયું! રશિયા, જાપાન અને કોરિયા જેવા દેશોને ફરીથી બેઠા થવું ખૂબ કપરું હતું!

પશ્ચિમના દેશો સાથેના વેપારી સંબંધો સમાપ્ત થઈ ગયા હતા. તેથી હવે આ દેશોએ ફક્ત એશિયા ખંડના અવિકસિત તથા અર્ધવિકસિત દેશો સાથે જ વેપાર વધારવાની યોજના બનાવવી જરૂરી હતી!

ભારત, જે તે સમયે એશિયા ખંડમાં મોટો દેશ હતો, પણ બ્રિટિશરાજના અનુશાસન હેઠળ હતો તેથી રશિયા કે કોરિયા સાથે વેપાર થાય નહિ.

સામ્યવાદીઓ મૂંઝાયા!

હવે સન ૧૯૪૬માં અંગ્રેજોએ સૈદ્ધાંતિકરૂપે, ભારતને એમના અનુશાસનમાંથી મુક્ત કરી સ્વતંત્રતા આપવા સ્વીકાર્યું. આ સમાચારથી સામ્યવાદી સમૂહમાં આશા જાગી કે એક મોટા દેશમાં વેપારની તક ઊભી થશે તે ઝડપી લેવી! સન ૧૯૪૭ના ઑગસ્ટ માસમાં ભારત સ્વતંત્ર દેશ થયો, પણ આર્થિક અને વ્યાપારિક સંબંધો માટે અન્ય દેશો સાથે આપણી જરૂરિયાત મુજબ,

વાટાઘાટો કરવી જરૂરી હતી! આ તબક્કે રશિયાના તત્કાલીન શાસક નીખોલાવ કૃસચે, સ્વયમે ભારતની પ્રથમ નહેરુ સરકાર સામે વ્યાપારિક સહકાર માટે પ્રસ્તાવ મૂક્યો.

ભારત એક તટસ્થ અને સ્વતંત્ર દેશ હોવાથી મૂડીવાદ કે સામ્યવાદ જેવા ગણિતમાં ન પડતાં તે સમયની દેશની જરૂરતને લક્ષમાં રાખી વેપાર અંગે નિર્ણય લેવાના હતા!

રશિયા સાથે કિફાયત અને સહેલી શરતો પર વેપાર કરાર કરવામાં આવ્યા.

અંગ્રેજોએ પોતાનાં બસો વર્ષના શાસન દરમિયાન ભારતમાં જે પાયાની જરૂરી સુવિધાઓ ઊભી કરવાની ઉપેક્ષા કરી હતી તે બધી ભારત દેશની પ્રજાની પ્રગતિ માટે રશિયા દેશના શાસકોએ ભારતમાં ઊભી કરી આપવાની બાંધધરી આપી.

ભારતીય ખનિજ, કાપડ અને અનાજની રશિયા ખાતેની નિકાસ સામે કૂડ, દવાઓ અને લોખંડ જવી ભારત ખાતે આયાત થવા લાગી જેથી બન્ને દેશોની જરૂરિયાતો સંતોષાતી રહી, બન્નેની જરૂરિયાતના સમયે એકબીજાની પડખે ઊભા રહી બન્ને દેશની પ્રજાનાં સુખ-દુઃખના સાક્ષી બની રહેતા, ભારત-રશિયાના સંબંધો વધુ ગાઢ બનતા મૈત્રીના રૂપમાં પરિણમ્યા!

પયાસના દાયકામાં બંધાયેલ વિશ્વના મોટા ડેમોમાં ગણાતો ભાકરા નાંગલ ડેમ એ રશિયા

દેશની દેન છે! ત્યાર બાદ રશિયાએ BHEL, IPCL, HAL અને HMT જેવાં મોટાં તોલિંગ કારખાનાં ભારતમાં સ્થાપી ભારતની આર્થિક શક્તિ વધારી દીધી!

બસો વર્ષના અંગ્રેજરાજ દરમિયાન ઘણી અમેરિકન અને યુરોપિયન ઔદ્યોગિક તથા વ્યાપારિક પેઢીઓએ ભારતમાં પોતાની શાખાઓ સ્થાપી, અમુક ઉદ્યોગો અને વ્યાપારી ક્ષેત્રોમાં મુખત્યારી રાખી હતી અને અઢળક નાણાં કમાવી ભારતને ખંખેરી લીધું હતું.

આ ઈજારાશાહી વિશે એક સત્ય હકીકત અહીં જાહેરમાં જણાવવી યોગ્ય સમજુ છું.

ભારતમાં અંગ્રેજરાજના સમયમાં એક અમેરિકન કંપની (Esso) અને બે બ્રિટિશ કંપનીઓ (Caltex, Burmah Shell) ઈંધણના ઉત્પાદન અને વિતરણનો ઈજારો ભોગવતી હતી, જે રશિયાની આંખમાં કણાની માફક ખૂંચતી હતી. સન ૧૯૫૯માં રશિયાએ ભારતને પ્રથમ મફત કેરોસીન આપવાની વાત તત્કાલીન ભારત સરકારના પેટ્રોલિયમ ખાતાના મંત્રી શ્રી લાલ બહાદુર શાસ્ત્રીજીને કરી. એ સમયની સ્થાપિત યુરોપિયન અને અમેરિકન કંપનીઓ કેરોસીન બે રૂપિયા દસ આને ગૉલનના ભાવે મુંબઈમાં વેચાણ કરતી હતી, જેમને ભારતમાંથી હાંકી કાઢવા માટે રશિયાએ આ તરકીબ અજમાવવાની યોજના બનાવી હતી. ભારતે મફતમાં સહાય લેવાની ના પાડી તો રશિયાએ

ટોકનરૂપે એક આનાના ભાવે એક ગૌલન કેરોસીન લાખો ગૌલન ઈંધન, મુંબઈના બંદર પર વડાલા ખાતેના તેલ કૂવા સુધી પહોંચની શરતે આપવા આગ્રહ રાખ્યો! રશિયા તરફથી રિફાઇનરીની ઉત્પાદન શક્તિ વધારવાની, ટૅન્કર સ્ટીમર વગેરેની તૈયારી થઈ ગઈ હતી. ભારતના ઑર્ડરની રાહ જોવાતી હતી. આ બાજુ આપણી સરકારે રશિયન કેરોસીનના વિતરણની એક જડબેસલાક અને કિફાયત ભાવે મુંબઈમાં વ્યવસ્થા કરવાની હતી! આ સંદર્ભે શ્રી લાલ બહાદુર શાસ્ત્રીજીએ સન ૧૯૬૦માં મુંબઈમાં NSCI સ્ટેડિયમ ખાતે. કેરોસીનના વિતરણમાં રસ ધરાવતા ઈચ્છુક ઉમેદવારોની સભા યોજી. એ સભામાં એક ઉત્તર ભારતીય મિત્ર સાથે, આ લેખના લેખકે પણ હાજરી પુરાવેલ. એ મિત્ર સાથે મંત્રી શ્રી શાસ્ત્રીજીના પરિચયને પગલે અમે બન્ને મિત્રોએ વિતરણ માટે મુંબઈ પશ્ચિમનાં ત્રણ પરાંના દુકાનદારોને કેરોસીન પહોંચાડવાની જવાબદારી લીધી. બે દિવસમાં એજન્સી પત્ર મળતાં ટૅન્કર ખરીદી, ડ્રાઈવર નિયુક્ત કરી, જરૂરી સાહિત્ય છપાવી, વગેરે બધી તૈયારી અમોએ કરી લીધી.

મંત્રીજી દિલ્હી જઈ રશિયાને ઑર્ડર આપી દેતાં, રશિયન ટૅન્કર રવાના થઈ ગઈ. અહીં મુંબઈ ખાતે સરકાર હસ્તકના તેલના કૂવા તૈયાર કરાયા! ૧૬ દિવસ બાદ ઑઈલ ટૅન્કર વડાલા ડેપોના તેલ કૂવામાં ખાલી કરાઈ! બીજા દિવસથી અમોએ ટૅન્કર ભરી વેચાણ માટે કામ

શરૂ કર્યું. સરકાર તરફથી એક રૂપિયો ત્રણ આના પ્રતિ ગૌલનનો ભાવ આપવામાં આવ્યો! અમારે વેચાણ એક રૂપિયો પાંચ આને કરવો એવું નક્કી થયું!

વિદેશી પશ્ચિમની કંપનીઓના ભાવથી અડધા ભાવે વેચતાં ત્રણ દિવસમાં આખું મુંબઈ શહેર, કાલટેક્સ અને બરમાહ શેલની જગ્યાએ, રશિયન કેરોસીન વાપરવા લાગ્યું!

રશિયન ટૅન્કરો દર ૧૦ દિવસે, લાખો ગૌલન કેરોસીન ભરી મુંબઈ બંદરે લાંગરવા માંડી! એક પણ દિવસની રજા પાડ્યા વિના અમારું વિતરણ નિયમિત ચાલુ રહ્યું! હવે કાલટેક્સ અને બરમાહ શેલ કંપનીઓના વેચાણ ઠપ્પ થતાં, કેરોસીનનું વેચાણ સંપૂર્ણ બંધ કરી ફક્ત પેટ્રોલ અને ડીઝલ પર જોર વધારી દીધું. બે મહિના સુધી રશિયન કેરોસીન ભરેલી ટૅન્કર અવિરત સમયાંતરે આવતી રહી, તેલ કૂવાઓ અડધા-પોણા ખાલી થાય કે તુરંત ભરાવા લાગ્યા. વિતરણ ખૂબ સરળ રીતે ચાલતું રહ્યું! અમારા જેવા કેટલાય યુવકોને રોજગારી મળતી થઈ, જનતાને સસ્તા ભાવે રસોડાનું ઈંધણ મળતું થયું તેમ જ વેપારીઓને નફો પણ પૂરતો મળવા લાગ્યો. સૌ રાજી!!

ત્રણ મહિનાના આખરે બે રશિયન ટૅન્કર કોઈ કારણસર સુએઝ કેનાલમાં ફસાઈ ગઈ અને મુંબઈ બંદરે નિયત સમયે પહોંચી ના શકી! અહીં તેલના કૂવા સૂકાઈ ગયા. કેરોસીન

ખલ્લાસ! લોરી ટેન્કરોની લાઈનો વડાલા ડેપો પર લાગી ગઈ! મુંબઈ શહેરમાં હોહા મચી ગઈ! જૂની કંપનીઓએ હવે ફરીથી કેરોસીન બજારમાં આપવાની ચોખ્ખી ના પાડી દીધી! અઠવાડિયામાં તો સરકારને દોડવું પડ્યું! વિદેશી કંપનીઓ સાથે સમાધાનની વાતો ચાલી! ત્યાં જેમતેમ એક રશિયન ટેન્કર આવી પહોંચી જેથી કૂવા ભરાયા!

ફરી અમારું વિતરણ ચાલુ થયું, પણ તરસ્યું શહેર એમને લૂંટવા માટે પડાપડી કરવા લાગ્યું! ટોળાં ઘેરી વળે અને ટેન્કરના નળ ખોલી પોતાના ડબ્બા વિનામૂલ્યે ભરી જવા લાગ્યા! પોલીસ ફરિયાદનો કોઈ અર્થ ના રહ્યો. પોલીસનાં રસોડાં પણ બંધ થઈ ગયાં હતાં! એ અમને ક્યાં બચાવે!! દિવસને બદલે અમે રાત્રે ૧૧ વાગ્યા પછી દુકાનો ખોલાવી કેરોસીનનું વિતરણ કર્યું. સવારે ૫ વાગ્યા સુધી જાગીને દરેક દુકાનમાં ડિલિવરી આપી! ફરી પાછી એક ટેન્કર આવતાં મોડું થયું ત્યારે બે દિવસ કેરોસીન ના મળ્યું. એવા થોડા આંચકા આવ્યા બાદ બધું સમુ-સૂતરું પાર પડવા લાગ્યું.

આસામમાં Bongaigaonમાં રિફાઈનરી સ્થાપવા રશિયાએ ખૂબ મદદ કરી અને ત્યાંથી વિતરણ થતાં પેટ્રોલ અને ડીઝલ માટે મજબૂત માળખું ઊભું કરાયું. વિશાખાપટનમ, મેંગલોર, મુંબઈ વગેરે સ્થળોએ આપણી સરકારે રિફાઈનરી ઊભી કરી ઉત્પાદન વધારી પોતાના

હસ્તકની ઑઈલ ઇન્ડિયા કોર્પોરેશન નામે પેઠી ચાલુ કરી સંપૂર્ણ ભારતમાં ઇંધણ વિતરકોની સ્થાપના કરી લીધી! વિદેશી કંપનીઓને હવે માર્જિન ઓછું પડવા લાગ્યું એટલે ભારતમાંથી ઉચાળાં ભર્યાં ! રશિયાની મૂડીવાદ સામે વેર વાળવાની આ એક રીત હતી!

હાલમાં પણ આપ સૌને યાદ હશે જ કે કોરોના કાળમાં અને ત્યાર બાદ રશિયાએ આપણને અન્ય દેશો કરતાં સસ્તા ભાવે કૂડ આપ્યું છે!

રશિયન પ્રમુખ પુતિન માટે જે પણ કંઈ એમના અંગત જીવન વિશે લખાતું હોય એ બદલ કોઈ નિસ્ખત નથી, પણ એટલું ચોક્કસ માનીએ કે આપણા વડા પ્રધાન મોદી અને પુતિનની મિત્રતા ખૂબ પાકી છે! જાહેર જીવનમાં બહુ બધું કૂંકીકૂંકીને પીવું પડતું હોય છે! ક્યારેક નારો વા ફુંજરો વા જેવું વલણ અપનાવવું પડે! એ થયું રાજકારણ!!

આજે પણ વિશ્વમાં જ્યાં પણ યુદ્ધ ચાલે છે તે દેશો આર્થિક અને સામાજિક દુર્દશા તરફ જતા હોય છે! યુદ્ધનું પરિણામ? ફક્ત સર્વાંગી ખુવારી!!

માલિક સૌને સદ્બુદ્ધિ આપે અને વિશ્વનું મંગલ થાય એ જ સદ્ભાવના સાથે

દેવપુર-મુલુંડ
મો. ૮૪૫૧૦૯૮૬૭૮

CHALLENGES AMIDST TRIUMPH: NAVIGATING INDIA'S PATH TO PROSPERITY

BY MANAN NEHAL KAUSHIK SHAH (DEDHIA)

Greetings folks! 1 Feb 2024- Our Hon. FM Nirmala Sitharaman presented the interim budget to the country. Most analysts are happy with it - no negative surprises, same tax rates, increase in capex, decrease in fiscal deficit, etc. It was mostly a status quo budget since elections are around the corner. While everybody is talking about how great our numbers are, I think there are 3 sectors that Bharat still lacks, which will hinder its mission of becoming a developed nation by 2047.

These 3 indicators are:

- 1) Income inequality
- 2) Education
- 3) Civil obedience

1) INCOME INEQUALITY

Our economic indicators show that we are the fastest-growing economy. Our nominal GDP is poised to grow in double digits. But, is Bharat really getting rich? I wouldn't say so.

Here are some facts - the top 10% of the Indian population controls 77% of the total national wealth. Over the past decade, the fortune of billionaires increased by almost 10 times. Whereas the share of the bottom half in national income not only declined but they are experiencing a negative growth rate in real income (income adjusted for

inflation). There is a similar gap in the share of the urban population and rural population in the country's wealth.

On top of that, tax data shows that the aspirational and middle class pay disproportionately higher taxes than the rich. The bottom line is that the rich are getting richer way faster whereas the common man is struggling increasingly to just make ends meet. If reforms aren't initiated, especially in tax regimes, then Bharat will become a country for the rich only, while majority of the population continues to find it difficult to survive with rising prices and high taxes.

2) EDUCATION

Today, the biggest advantage of Bharat is its demographic dividend. But to encash this dividend, we need to have skilled workforce. How do we do that? Education.

Being a student, my opinion is that, we have a huge student population that is being seriously deprived of quality education. The public education facilities are extremely poor. The curriculum is obsolete with barely any changes. Except for a few institutions, everybody is trapped in the "system" that can get you a degree on paper but there is hardly any real learning. The

system is heavily exam-oriented, where students are pressurised to beat the system rather than showcase their intelligence.

Who benefits from such an outdated system? Private institutions and coaching centres. These entities run a parallel education system that gives you good facilities but at an exorbitantly high price. They are majorly focused on getting you through the tight boundaries of your primary institution (the “system”) and make loads of money out of it.

So, to get a good education here, one needs to have pockets filled for donations, strong networks, some quota to your name, and a little bit of luck. Intelligence factors in last. The situation is bad enough that 3-year-olds are giving interviews and medical tests so that the school is sure that they get only the best students, creating an inequality of opportunities for the ones who are less fortunate

3) CIVIL OBEDIENCE

If you look at the timeline of the last decade, our progress is phenomenal. We’ve built world-class infrastructure in record time. Airports, bridges, roads, railways, tourism; every sector is booming. So, globally we may be becoming the best but how good are we doing internally? There is visual progress but are we missing something? Yes, societal progress.

Bharat is a very diverse country. We are divided on a lot of basis: caste, region,

language, etc. Everyone wants to establish their dominance. The room for cooperation and acceptance that all sorts of people can co-exist together is shrinking. I would credit that to the dogmatic beliefs installed in people’s minds through political influence.

Another bad habit of our people is that we don’t consider ourselves accountable and responsible to the country. For example, littering is a major problem. Indian Railways spent around Rs 1200 crore and lots of water to clean railway coaches just because we didn’t care to keep the toilets clean and not spit on the walls of railway coaches. Videos of people disobeying rules and stopping on the Atal Setu surfaced just a day after it was inaugurated.

We as citizens of Bharat don’t care to look after our motherland and leave everything for the government to do. As long as that continues, we may become a world-class economy but will never become a world-class society. These are small things that aren’t visible much but I think matter a lot to tell us how good we are as a country.

Bharat is a beautiful country with immense potential. But as we celebrate our successes, we must remember that there are a lot of things we still need to work on. Let us all join hands and work together for the progress and development of our country, while also staying connected to our roots.

Sources - www.livemint.com, www.oxfam.org

- Bidada Mob. : 9867242604

સાહિત્ય-અમૃત

આલેખન : ચંદ્રકાન્ત નંદુ

સાહિત્યની ઉત્તમ કૃતિઓના અંશો, કૃતિના આલેખનમાં પ્રવાહિતા જળવાઈ રહે એ હેતુથી ટિપ્પણીઓ સાથે અત્રે આપવામાં આવેલ છે.

રેખાંકિત આકૃતિઓમાંનું લેખન 'આલેખક' દ્વારા કરાયેલ વિવરણ અને ટિપ્પણીઓ છે. રેખાંકિત આકૃતિઓ બહારનું લેખન મૂળ કૃતિની પ્રતિકૃતિ છે.

પુસ્તક	:	રેવન્યૂ સ્ટેમ્પ. (અમૃતા પ્રીતમની આત્મકથા) મૂળ હિન્દીમાં 'રસીદી ટિકટ'
લેખિકા	:	અમૃતા પ્રીતમ
અનુવાદ	:	જયા મહેતા
પ્રકાશક	:	અશોક પ્રકાશન, અમદાવાદ
પ્રકાશન વર્ષ	:	૧૯૮૦- પુનઃમુદ્રણ - ૧૯૮૩

ઈમરોઝ, ઈમરોઝ હતો. ઈમરોઝની ઓળખ તો અમૃતાએ એના આ શબ્દોમાં આપી જ છે.

‘શું કોઈ ભગવાન આવા માણસથી કાંઈ જુદો હોય છે?’

અમૃતાના આ શબ્દોએ ઈમરોઝની એક છબી વાચકના ચિત્તતંત્ર પર આંકી જ દીધી છે. એ છબીને શું શબ્દોમાં પરોવી શકાય? દરેક પ્રયત્નને અંતે કેવળ એક શબ્દોષ પડવાય છે.

‘ઈમરોઝ, ઈમરોઝ છે’.....

હવે ફરી આપણે એ વખતના પંજાબી સાહિત્ય-જગતની વાત કરીએ.

પંજાબી સાહિત્ય-જગતમાં એ સમયે આપસમાંની ટાંટિયાખેંચ વ્યાપક હતી. અત્યારે આપણા રાજકારણમાં જે વાતાવરણ છે અને જે થઈ રહ્યું છે એની જ એક લઘુ આવૃત્તિ

પંજાબના સાહિત્ય-વિશ્વમાં ભજવાઈ રહી હતી અને આ માહોલમાં જે સિદ્ધાંતનિષ્ઠ અને પ્રામાણિક હોય એને જ સહન કરવાનું હોય. અમૃતાના જીવનમાં આવું જ થઈ રહ્યું હતું. અમૃતા એ સમયે સાહિત્ય અકાદમીની કમિટીની સદસ્ય હતી. અકાદમીના એવોર્ડ માટે એક સમકાલીન લેખકના પુસ્તકની ભલામણ કરવામાં આવી. એ સામાન્ય કક્ષાના પુસ્તકને જો એવોર્ડ મળે તો એમાં પંજાબી સાહિત્યને અન્યાય જ થાય. એથી અમૃતાએ એનો વોટ એ પુસ્તકને ન આપ્યો અને એ કારણે અમૃતાએ એ સમકાલીન લેખકની નારાજગી વહોરી લીધી. એ લેખકે ચંડીગઢમાં પેપર વાંચ્યો. એમાં અમૃતાની નવલકથાઓને ‘નાવલયુ’ (તુચ્છ પ્રકારની) અને એની કવિતાઓને નરી નકલો તરીકે વર્ણવી નિમ્ન કક્ષાની નિંદા કરી અને એ સમકાલીન લેખકની ભારતીય જ્ઞાનપીઠ કમિટી પર નિમણૂક પણ થઈ ગઈ. સાહિત્ય અકાદમીની કાર્યવાહક સમિતિ પર અમૃતાનું એ છેલ્લું વર્ષ હતું હવે નવી ચૂંટણી થશે અને એ વાતે પેલા સમકાલીન અને એના ગોઠિયાઓ અત્યંત ખુશ હતા કે હવે અમૃતાનો એકડો અકાદમીના વહીવટમાં ક્યાંય નહીં રહે.

અમૃતાએ ૫ ફેબ્રુઆરી, ૧૯૭૨ ના ‘સ્ટેટ્સ’માં એક લેખ લખ્યો હતો જેમાં અમૃતાના વિચારો અને મનોભાવો વ્યક્ત થાય છે. એમાં ક્યાંક લખ્યું છે...

‘પણ વાસ્તવમાં તો લેખક પોતાના અને એમના જીવનના અંધારા ખૂણાઓમાં.’
ભાવકોની રગમાં જીવે છે, એમનાં સ્વપ્નોમાં

જે થઈ રહ્યું છે એ અંગે અમૃતાએ ક્યાંક કહ્યું છે...

ઈનામો અને હોદ્દાના આંખને આંજી જ તમન્ના હતી કે હું મારા ને મારા વાચકોના દેતા પ્રકાશમાં ઊભેલા એ લોકો નકામા દિલમાં રહું- જેમની સુધી જઈ શકી છું, હવામાં તલવાર મારી રહ્યા છે, હું ત્યાં નથી, ફક્ત ત્યાં રહું - ફક્ત ત્યાં. ક્યારેય નહોતી, ક્યારેય નહીં હોઉં. એક

અહીં અમૃતાના સ્પષ્ટ વિચારો વ્યક્ત થાય છે, પણ એના શબ્દોમાં અંતરમાં ધરબાયેલી વ્યથા પણ પ્રસ્ફુટિત થાય છે.

પહેલી જાન્યુઆરી, ૧૯૭૩ ને દિવસે સાહિત્ય-અકાદમીના કાર્યવાહક સભ્યપદેથી અમૃતા નિવૃત્ત થાય છે. અમૃતા કહે છે:

કોઈ જવાબદારીમાંથી નિવૃત્ત થવું એ ભલે 'મુક્તિ' શબ્દ સાથે જોડી ન શકાય,

પણ અનુભૂતિ જરૂર મુક્તિ જેવી જ છે. એનો ઈનકાર નથી કરી શકતી.

અકાદમીના કાર્યવાહક પદ પરના છેલ્લા વર્ષના અનુભવો ગ્લાનિદાયક હતા. આ વર્ષ દરમ્યાન સિફારસોના ફોન આવ્યા કરતા. એક વખત આવી સિફારસ સાથે ધમકી પણ મળી હતી કે જેને અંગે ભલામણ કરાઈ છે એને જો અકાદમી એવોર્ડ નહીં મળે તો એ અમૃતા વિરુદ્ધ પુષ્કળ લખશે અને આ વાતાવરણમાંથી છુટકારો મળતાં અમૃતા કહે છે :

એટલે સત્યપદનું એ છેલ્લું વર્ષ વીત્યા પછી આજે પહેલી જાન્યુઆરીનો મુક્તિની અનુભૂતિ થઈ રહી છે. આજે વર્ષનો

પહેલો દિવસ જાણે એ સ્વતંત્રતા માટે મને 'સાલ મુબારક' કહી રહ્યો છે.

આવી ઘટનાઓ પંજાબી સાહિત્યજગતમાં વણથંભી થતી જ રહી. એ પરંપરા ઘણી લાંબી છે. આ બધું જોતાં સહેજે વિચાર આવે છે કે, માતા સરસ્વતીના ઉપાસકો આવી હીન કક્ષાએ કેમ ઊતરી શકે! શું આજની આપણી એવોર્ડો અને પુરસ્કારોની દુનિયા ભિન્ન છે? શું આજે એવોર્ડોની હાટડી નથી મંડાતી?

આપણાં વર્તમાનપત્રો ! માતબર, પ્રતિષ્ઠિત વર્તમાનપત્રો ક્યા પગથિયે બેઠાં છે? દિલ્હી વિશ્વ વિદ્યાલયે અમૃતાને ૧૫ મે, ૧૯૭૩ના દિવસે ડિ.લિટની માનદ્ ઉપાધિ આપી. જેમને આ પ્રકારે માનદ્ ઉપાધિ મળી એ દરેકે એમનું વક્તવ્ય આપ્યું. બીજે દિવસે 'ટાઈમ્સ ઓફ ઈન્ડિયા'એ અમૃતા અને શુભલક્ષ્મી વિશે વિચિત્ર નોંધ છાપી કે એ બંને આનંદના ઊભરામાં ગાવા લાગી હતી. આ સંપૂર્ણ અસત્ય હતું. એ બંનેનાં વક્તવ્ય વિશે એક શબ્દ પણ છપાયો નહીં. પ્રિન્ટ-મીડિયા એ સમયે પણ આવા ખેલ રચતું.

શું આજે સમય બદલાયો છે? શું આપણી આસપાસનું નાનુંશું સીમિત વિશ્વ એનું એજ છે?

દિલ્હી યુનિવર્સિટીમાં અમૃતાએ આપેલા વક્તવ્યના કેટલાક શબ્દો આ રહ્યા :

“મેં જિંદગીમાં જો કોઈ તમન્ના રાખી હોય તો તે એ કે કેવળ મારી આગની જિંદગી એ અક્ષરોને લાગી જાય. આજ આપે, દિલ્હી યુનિવર્સિટીએ એ અક્ષરોને ઓળખ્યા છે,

એમની આગને ઓળખી છે અને એ ઓળખ માટે હું અક્ષરોની એ આગ તરફથી આપનો આભાર માનું છું.”

અને મન ખિન્ન થઈ ગયું.

અને હવે : ધર્મ-યુદ્ધ

સંપર્ક : ૯૩૨૩૫ ૪૧૩૫૧

કચ્છ - બાડા

પગદંડી (માસિક)

ધી રજિસ્ટ્રેશન ઓફ ન્યુઝપેપર (સેન્ટ્રલ) રૂલ્સ અન્વયે પગદંડી પત્ર અંગેની માહિતી ફોર્મ નં ૪ (જુઓ રૂલ્સ નં ૮)

૧. પ્રકાશનનું સ્થળ : શ્રી કચ્છી વિસા ઓસવાળ સેવા સમાજ
૯૯/૧૦૧, કેશવજી નાયક રોડ, મુંબઈ - ૪૦૦ ૦૦૯.
૨. પ્રકાશનની સામયિકતા : માસિક
૩. મુદ્રક અને પ્રકાશકનું નામ : અશ્વિન પી. માલદે
રાષ્ટ્રીયતા : ભારતીય
સરનામું : ૧૦, સુમતિ, એમ. જી. રોડ, મુલું (વે), નિંબઈ - ૪૦૦૮૦.
૪. તંત્રીનું નામ : અશ્વિન પી. માલદે
રાષ્ટ્રીયતા : ભારતીય
સરનામું : ૧૦, સુમતિ, એમ. જી. રોડ, મુલું (વે), નિંબઈ - ૪૦૦૮૦.
૫. જે વ્યક્તિઓ આ અખબારના માલિક : શ્રી કચ્છી વિસા ઓસવાળ સેવા સમાજ
હોય અને કુલ થાપણના એક ટકાથી ૯૯/૧૦૧, કેશવજી નાયક રોડ,
વધારે થાપણનાં નામ તથા સરનામાં મુંબઈ - ૪૦૦ ૦૦૯.

હું અશ્વિન પી. માલદે આથી જાહેર કરું છું કે ઉપર દર્શાવેલ વિગતો મારી જાણ અને માન્યતા મુજબ તદ્દન સાચી છે.

(સહી) અશ્વિન પી. માલદે

મુંબઈ

પ્રકાશક : પગદંડી

શ્રી ક.વી.ઓ. સેવા સમાજ આયોજિત ફેમિલી ટૂર - કોસ્ટલ ક્ષાર્ટક

કન્વીનર - સુરેશ દેવરાજ ગાલા (મકડા-મુલુંડ) મો.:૯૮૯૨૨૯૭૨૧

શ્રી ક.વી.ઓ. સેવા સમાજ દ્વારા દર વર્ષની જેમ આ વર્ષે પણ ફેમિલી ટૂર મધ્યે કોસ્ટલ ક્ષાર્ટક ટૂરનું આયોજન કરવામાં આવેલ. તા. ૨૯ જાન્યુઆરી થી ૦૩ ફેબ્રુઆરી, ૨૦૨૪ દરમ્યાન યોજનાર આ ટૂરમાં કુલ ૩૯ વ્યક્તિઓ જોડાયા હતા. તા. ૨૯ જાન્યુઆરીના રાત્રે ૧૦.૦૦ વાગ્યે મેંગ્લોરુ એક્સપ્રેસ દ્વારા પ્રયાણ કરેલ.

આ ટૂરમાં પ્રથમ બે દિવસ ગોકર્ણમાં આવેલ સંસ્કૃતિ રિસોર્ટમાં સુંદર સ્વિમિંગ પુલ ધરાવતી ગોળાકાર આકારની જગ્યામાં ડિલક્સ કોર્ટેજમાં તથા એક દિવસ મુરુડેશ્વરમાં દરિયાની સામે અને શંકર મંદિરની બાજુમાં RNS હોટેલમાં રોકાણ અને સ્વતંત્ર રસોડું સાથે મીઝોન ફોર્ટ, કૂઝ રાઈડથી હેવન બીચ, બેલેબાન બીચ, ઓમ બીચ, ફ્યુઝન બીચ વગેરે અને ખાસ કરીને ડોલ્ફીન જોવા મળેલ.

જોગ ફોલ્સ (સિમોગા) ૮૩૦ની ઊંચાઈથી પડતું પાણી, મુરુડેશ્વર (ભગવાન શંકરની ૧૨૮

ફૂટ ઊંચી ભવ્ય પ્રતિમા)નાં દર્શન કરાવેલ. ગોકર્ણ-ઝું બીચ પર ગોકર્ણ મહાબળેશ્વર મંદિર દર્શન, યાણા કેલ્સ, વિભૂતિ ફોલ્સ, હોનાવર-ઈકો બીચ, મેનગ્રોવ્ઝ વોકનું સાઈટસીઈંગ વગેરે સુંદર AC બસ દ્વારા કરાવવામાં આવેલ. છેલ્લે તા. ૦૨ ફેબ્રુઆરી, ૨૦૨૪ના રોજ મત્સ્યગંધા એક્સપ્રેસમાં મુંબઈ પાછા ફરેલ.

ટૂરના આયોજનની સંપૂર્ણ વ્યવસ્થા આ કમિટીના ભૂતપૂર્વ કન્વીનર સંસ્કૃતિ ટૂરના શ્રી નીલેશભાઈ શાહ દ્વારા કરવામાં આવેલ. બહુ જ રિઝનેબલ-અકલ્પનીય દરમાં આ ટૂરનું આયોજન કરવામાં આવેલ. અમારી સાથે જોડાનાર બધાનો અનુભવ સુખદ, રોમાંચક અને આનંદમય રહ્યો.

આ કંપ્પનાં આયોજન માટે સાથ-સહકાર આપેલ સેવા સમાજના પદાધિકારીઓનો ખૂબખૂબ આભાર.

આઉટડોર કંપ્પ સમિતિ

કન્વીનર - સુરેશ દેવરાજ ગાલા (મકડા)
કો-કન્વીનર - શૈલેશ લક્ષ્મીચંદ મોતા (બિદડા)

સમિતિ સભ્યો :

હિતેન્દ્ર ટોકરશી વીરા (મેરાઉ)
નયન રમણીકલાલ ગંગર (નાની ખાખર)
હેત મનિષ ગાલા (વડાલા)

ખાસ નોંધ :

૧૯૮૭થી અરવિંદો આશ્રમનાં સહયોગથી યોજાતી નૈનીતાલ કંપ્પનું આયોજન આ વર્ષે તા. ૮ મે થી ૧૯ મે ૨૦૨૪ના કરવામાં આવેલ છે.

પ્રતિભાવ - પ્રતિસાદ

આ વિભાગમાં છપાયેલ પત્રો સાથે તંત્રીઓ સહમત છે એમ માનવું નહીં - તંત્રીઓ

પગદંડી અંક ફેબ્રુઆરી, ૨૦૨૪

- આદરણીય શ્રી ચંદ્રકાંતભાઈ નંદુનો અગ્રલેખ 'સૂત્રોની સંજીવની'માં સૂત્રોની વ્યાપકતા અને સાર્થકતાની ચર્ચા બહુ જ સુંદર રીતે થઈ છે. હમણાંનું નવું સૂત્ર છે 'સ્વસ્થ સમાજ - સમૃદ્ધ સમાજ'. તેઓના મતે આ સૂત્રની અગત્યતા છે એની બીજી બાજુ એ છે 'સમાજની માનસિકતા'. તેઓના મતે સેવા સમાજ દ્વારા યોજાતી રમત-ગમતની હરીફાઈઓ 'ખેલદિલી' અને આનંદમય વાતાવરણમાં રમાવી જોઈએ, ભાગ લેનાર ટીમોએ હાર-જીતને બહુ મહત્ત્વ ન આપતાં આપણે આમાં સહભાગી થઈ શક્યા એનો આનંદ લેવો જોઈએ. હારને પણ હસતે મુખે સ્વીકારી લેવી જોઈએ, જેથી ક્યાંય વૈમનસ્ય, નારાજી જેવું વાતાવરણ ઊભું ન થાય.
- 'પગ મેં ભમરી'માં શ્રી લીલાધર ભાઈએ રાપર તાલુકામાં માણવા મળેલ લોક-સંગીતના કાર્યક્રમના સૌ લોકકલાકારોને ખૂબ બિરદાવ્યા છે, સાથે સાથે સૂત્રધાર એવા શ્રી રમજાનભાઈ હસનિયાની પણ ખૂબ પ્રશંસા કરી છે.

- શ્રી સંજયભાઈ છેડાએ 'સ્વમાન લગ્ન'નાં વિવિધ પાસાંની બહુ સુંદર રજૂઆત કરી છે. એ સાથે 'સ્વમાન લગ્નો'ની ભાવનાનો હજી પ્રસાર થવો જોઈએ એવો અભિપ્રાય આપ્યો છે, જેથી સમાજના લાખો રૂપિયાનો ધુમાડો ન થાય.
- શ્રી વસંતભાઈ મારુએ 'સંસ્કારી સાધુ' લેખ દ્વારા શ્રી પ્રવીણભાઈ શાહના જીવનનું બહુ સરળ વર્ણન કર્યું છે. શ્રી પ્રવીણભાઈએ માતબર રકમ દાન આપી પણ પ્રસિદ્ધિથી દૂર રહ્યા એ એમની મહાનતા છે. શ્રી પ્રવીણભાઈએ સમાજ સેવાનો નવો ચીલો પાડ્યો. એમને સો સો સલામ. આ લેખ જરૂરથી વાંચવા વિનંતી .
- મા. વડા પ્રધાન શ્રી નરેન્દ્રભાઈ મોદીના જન્મદિવસ નિમિત્તે યોજાયેલ 'શબ્દ રંગ' સ્પર્ધામાં ૩૫૦ સ્પર્ધકોમાંથી 'BEST NINE'- ઉત્કૃષ્ટ ૯માં આપણા અમદાવાદ સ્થિત 'શ્રી પુષ્પાબેન કાંતિલાલ શાહ' ચૂંટાઈ આવ્યા. એમને ઘણા -ઘણા અભિનંદન. તેઓ આ સુંદર પ્રવૃત્તિ હજી ચાલુ રાખે એવી શુભેચ્છા.
- શ્રી લીલાધરભાઈ ગડાના ચીલે ચાલતાં બેન શ્રી ગીતાબેન ગાલાએ 'પહેલ' શીર્ષક

લેખમાં 'કલરાવાંઢ' ગામની શાળાની (મકાનની) નિર્મિતી માટે લોકોનો ઉત્સાહ સાથે નિસ્વાર્થ મદદ કરવાની ભાવના માટે સૌને બિરદાવ્યા છે. આ શ્રમદાન દ્વારા ઊભા થનાર આ મકાન સૌના સહયોગનું ઉત્કૃષ્ટ ઉદાહરણ બની જશે. સુંદર લેખ માટે અભિનંદન.

- ❁ શ્રી ધનજીભાઈ ધારશી દ્વારા સૂચવવામાં આવેલ સંસ્થાઓમાં સુધારાનો અભ્યાસ થવો જોઈએ અને યોગ્ય રીતે અમલમાં લાવવા જોઈએ.

જયંત ગણશી જાગણી
માપક (સોલાપુર)

ફંમિલી ટૂર - કોસ્ટલ ક્ષણાટક

આજના આ વ્યસ્ત જીવનમાં થોડો ઘણો સમય કે જાહેર રજાઓના દિવસે મળે તો તરત જ માણસ ક્યાંક ફરવા જવાનું વિચારે છે. આટઆટલી મહેનત પછી થોડા એડ્વેન્ચર સાથે થોડો આરામ મળે તો એ માણસને રિચાર્જ કરવાનું કામ કરે છે. સતત એકધારા જીવનથી માણસ થાકી જાય છે. પૈસા અને સુવિધાઓ પાછળ આંધળી દોડ જીવનને નીરસ બનાવી દે છે. આવા નીરસ જીવનને જીવંત અને ખુશનુમા બનાવવા પ્રવાસ ખૂબ મહત્વનો ભાગ ભજવે છે. એટલે જ કોઈ શાયરે કહ્યું છે ને...

સૈર કર દુનિયાકી ગાફિલ,
જિંદગાની ફિર કહાં,
જિંદગાની અગર રહી તો,
નોજવાની ફિર કહાં.

આ પંક્તિઓ આપણને પ્રવાસનું મહત્વ સમજાવી જાય છે. જન્મથી લઈને મૃત્યુ સુધી ચાલતા એકધારા જીવનમાં ઉત્સવો, પ્રસંગો, મેળાઓ અને પર્યટન જીવનને આનંદમય અને યાદગાર બનાવે છે. માનવજીવનમાં હંમેશાં પ્રવાસનું આગવું સ્થાન રહ્યું છે, પછી તે આદિમાનવનો સમય હોય કે અત્યારનો ટેકૂનોલોજીનો સમય હોય.

કોઈ પણ સ્થળને જાણવું, માણવું અને થોડા સમય માટે એને મનભરીને જીવી લેવું

શ્રી ક.વી.ઓ. સેવા સમાજનું બિનધંધાદારી મુખપત્ર

સ્થાપના: ૧૯૪૭

વર્ષ: ૭૬

પગદંડી

અંક: ૧૨

માર્ચ ૨૦૨૪

-: માનદ્ તંત્રીઓ :-

અધિન માલદે, ચંદ્રકાન્ત નંદુ, સંજય છેડા

મુદ્રક - પ્રકાશક : શ્રી અધિન પી. માલદે

પ્રકાશન સ્થળ: શ્રી ક.વી.ઓ. દે. નવી મહાજન વાડી, ૩જે માળે,
૯૯/૧૦૧, કેશવજી નાયક રોડ, મુંબઈ - ૪૦૦ ૦૦૯.

ફોન નં: ૨૩૭૧ ૪૬૭૪

www.kvoss.org. - email : pagdandi@kvoss.org

ટાઈપસેટીંગ : ધીરેન મુરજી ગાલા (કોટડા(રોહા) - ફોઈ)

મોબાઈલ : ૯૮૩૩૫૪૧૦૪૦

મુદ્રણ સ્થાન : મેઘાઈ કલર કાફ્ટર્સ,

૪૨, આઈડિયલ ઈન્ડ. એસ્ટેટ, સેનાપતિ બાપટ માર્ગ,
લોઅર પરેલ, મુંબઈ - ૪૦૦૦૧૩. ફોન : ૨૪૯૨ ૧૯૬૪

-: લવાજમ :-

૧૦ વર્ષ : રૂ. ૧,૦૦૦/- છૂટક નકલ : રૂ. ૧૫/-

ચેક/ડ્રાફ્ટ શ્રી ક.વી.ઓ. સેવા સમાજને નામે લખવા.

એનું નામ પ્રવાસ. પણ પ્રવાસ કરવાની શરૂઆત કરતાં પહેલા કેટલીક બાબતો પહેલેથી નક્કી કરવી અને સગવડતા સાથે આયોજન કરવું જરૂરી છે, જેમકે સમયનું મેનેજમેન્ટ, સ્થળની પસંદગી, ખર્ચનો અંદાજ વગેરે. કેટલાકની તો એવી મજબૂરી હોય છે કે બિચારા ખર્ચનું વિચારીને જ જવાનું ટાળી દે છે. તો કોઈ પ્રવાસમાં લાગતા થાકની બીકથી જવાનું જ ટાળી દે છે. આ બધી જ વાતોનું બારીકાઈથી ધ્યાન રાખીને અમારા કોસ્ટલ ક્ષાર્ટકની યાત્રા સુયોજિત અને આનંદમય બનાવવા શ્રી ક.વી.ઓ. સેવા સમાજની કાર્યશૈલીએ મહત્વનો ભાગ ભજવ્યો.

આ નવીનતાસભર અને પ્રકૃતિરમ્ય પ્રવાસથી અમને વિવિધ સ્થાનોની સંસ્કૃતિ, ત્યાંનાં રીતિરિવાજ, પરંપરા અને પદ્ધતિ, ત્યાંની વાનગી અને વિવિધ લોકોથી પરિચિત થયા. જૂના-નવા મિત્રો સાથેના પ્રવાસમાં મુક્તપણે ફરવાની અને ભરપૂર આનંદ માણવાની મજા કંઈક અનેરી હતી. વિવિધ રાઇડ્સ અને મનોરંજનનાં સાધનોએ પ્રવાસનો આનંદ અનેકગણો વધારી દીધો હતો.

આ ટૂરના સર્વે પ્રવાસીઓ વતી આ અદ્ભુત, અવિસ્મરણીયનાં સંભારણાં બદલ ક.વી.ઓ. સેવા સમાજનો ખૂબખૂબ આભાર માનું છું. આપ સર્વેને વિનંતી કે ભવિષ્યમાં

હજુ પણ આવા સારા પ્રદેશો અને નવીનતા સાથે પ્રકૃતિનાં દર્શન કરાવશો તેવી અભિલાષા તમારા પાસેથી રાખીએ છીએ.

- સિમ્પલ મનીષ શાહ

.....

પગદંડી માસિક મુખપત્ર

પગદંડી ઓક્ટોબર, ૨૦૨૩નો અંક પછી જાન્યુઆરી ૨૦૨૪નો અંક મળ્યો. વચ્ચે બે મહિનાનો ગેપ પડેલ. અવાર-નવાર આવું થાય છે. ટપાલમાં ખોટીપો થતો હશે. રૂબરૂ ઓફિસે અવાતું નથી. વાંચનરસ સાતત્ય જળવાતો નથી. ખાસ કરીને પગ મેં ભમરી તંત્રી લેખો, પ્રમુખશ્રીની કલમે.

રસીદી ટિકિટ સાહિત્ય અમૃત ધીરજ ધરીને વાંચવાથી આસ્તે-આસ્તે રસીક લાગે. ક્યારે ગમાડવી પડે સાહીરની કથા, અમૃતાની વ્યથા સામ-સામા સમાંતર રાહ રેલવેના પાટાની જેમ ભૂમિતિના સિદ્ધાંતની જેમ ભેગા થતા નથી. ડૉ. વિશન નાગડાની ઊર્મિલહરની મોંજ માણવા જેવી. પછી પનપટી જરૂરી છે. કવિતામાં ભાનુબેન સાવલા શિરમોર લાગે છે. બાકીના લેખો સમયના તકાદા પ્રમાણે નિવૃત્તિ દરમ્યાન વાચી જાઉં છું. રસિક લાગે છે.

- અમૃતલાલ દામજી

મુલુંડ (વે), મુંબઈ-૪૦૦૦૮૦.

મો. ૯૮૧૮૪૨૩૨૨૬

પગદંડીને પત્ર

આ વિભાગમાં છપાયેલ પત્રો સાથે તંત્રીઓ સહમત છે એમ માનવું નહીં - તંત્રીઓ

જૈન માન્યતા

સામાન્ય રીતે જૈન સમાજ દુનિયાના કર્તા અને એનું સંચાલન કોઈ ભગવાન કે કોઈ પણ નામે ઓળખાતી કોઈ ઓંથોરિટી (સત્તા) છે, એમ માને છે. બીજી બાજુ ક.વી.ઓ. સમાજની મુંબઈની જૈન પાઠશાળાઓમાં શિખડાવવામાં આવે છે કે, સૃષ્ટિના કર્તા કોઈ ભગવાન નથી, પણ આ સૃષ્ટિ અનાદિ કાળથી ચાલતી આવી છે.

એની ચર્ચામાં ન પડતાં, એટલું સમજાય છે, દેખાય છે કે સામાન્ય રીતે બધા જ સંપ્રદાયોના ગુરુભગવંતો કોઈ ભગવાન કે ઈશ્વરમાં માને છે અને એને રીઝવવા, રાજી રાખવા, એની કૃપા પામવા - ગુરુભગવંતોને પોતાને શારીરિક સ્તરના કેટલાય નિયમો પાળવા પડે છે.

ગુરુભગવંતો આધુનિક મોબાઈલ, વાઈફાઈ, ગૂગલ, વાહનવ્યવહાર, લિફ્ટ, ગિઝર, આંતરવસ્ત્રો, જાજરૂ-બાથરૂમ, વગેરે કોઈ પણ સાધનનો ઉપયોગ કરતાં નથી.

૫૦-૬૦ વર્ષના દીક્ષાજીવન દરમિયાન ધર્મધ્યાન, ધર્મપ્રચાર, ઊપવાસ, સામાયિક,

પ્રતિક્રમણ, ભગવાનની કૃપાના ગુણગાન વગેરે વગેરેમાં આયખું પૂર્ણ થઈ જાય

સમાજના એક માનનીય અગ્રણીએ મને વાતચીત દરમિયાન કહ્યું કે ગુરુભગવંતો પોતે જ દીક્ષાજીવનના કઠોર નિયમોમાં કોઈ પણ છૂટછાટ, એ શાસ્ત્રઆજ્ઞાનું અપમાન થાય એમ ગણે છે.

આધ્યાત્મિક જીવન માટે ગુરુભગવંતોએ ૫૦-૬૦ વર્ષનું આયુષ્ય આવા કષ્ટ સાથે પૂરું કરવું એ આજના ક.વી.ઓ. સમાજ માટે ખૂબ અયોગ્ય છે. ક.વી.ઓ. સમાજ આધુનિક સમય સાથે કદમ મિલાવે અને ગુરુભગવંતોના જીવવાના અમાનવીય નિયમોને ખૂબ જ હળવા બનાવે એ આજના સમયની જરૂરત છે.

લિ. દામજી સાવલા, મુલુંડ (૫),
મો. : ૯૯૬૭૫૦૫૧૨૫

મનુષ્યના આચરણથી તેના કુળની,
તેની બોલીથી તેના દેશની
તેના આદર - સત્કારથી પ્રેમની
અને તેના શરીરથી તેના
આહાર- વિહારની પરખ થાય છે

ભર્મિલહર

સંપાદક : વિશન નાગડા

જાની,

હાણો પાંકે મથલતેં પુજેલા તકડા પગ
ખણેજા અઈ ! કાં જે મથલજે મિંધર જી
ધજા લફંધી - ફરફરંધી - ડિસજેંતી!

પાં ગે મેણે 'વડર' જી ગાલ કિઈ, વડરજા
વિવિધ રૂપ નેયો. વડર વઠા, ખેતર મોલસેં
છિલ્યા હાણો કયો ટાણૂં આય સે ચોંધા ભલા?

કિરીયાપધ ઊ જ આય વઠણૂં-કાપવું પણ
જેર ઈ નાલે સુરૂપે (નામ રૂપે) અચે તેરા
ઈનજા રક નેરે જેડા અઈ ભલા!

૧) વઠ (પું.) - કાપણી, ખેતરમાં તૈયાર
થયેલા મોલને વાઢવાની ક્રિયા (f)
Harvesting
(વાક્ય) સામજી ભા ભલા ખેતરમેં વઠ
વિધાં ક ન?

૨) વઠ (પું.) - કાપો, ચીરો, (m.) Cut
(વાક્ય) સાંઠો છોલીંધે આંગરમેં વઠ
પ્યો સે લૂઈ જી કયોતીં ભંધ જ ન થિઈ!
(કચ્છી પર્યાય "ચીરો")

૩) વઠ પું. વાઢવા-કાપવાની ક્ષમતા (શક્તિ)
(m.) Power of cutting - sharpner
(કચ્છી પર્યાય: "ધાર" / "ચિસ")
(વાક્ય) હી ચાંકો કેંડો ડિને આય ભલા!
ઈનમેં ત નાં જો પણ વઠ નાંય!"

પનપટી - "વઠ" શબ્દ જા હી અભિધાત્મક
અરથ ત પાં ડિઠા, પણ ભાષા શક્તિમેં ત
લક્ષણા ને વ્યંજના પણ અચે. રૂઢિપ્રયોગ
ભાષાજો ઊ રૂપ આય જેમેં કાં લક્ષણા કાં
વ્યંજના જો બર વેં.

કચ્છી રૂઢિપ્રયોગ આય "આંધરા વઢી
વિજણાં" (વાક્ય) મૂંજે ભા મૂંકે એડા વેણ
ચેં મૂંજા ત આંધરા વઢી વિધેં (અતિ કડવાં
વેણ- મર્મઘાતક બોલ બોલવા)

૨) "આધરેં વઠ પોણાં (દ્વદયઘાતક
ઘટના ઘટવી) (વાક્ય) જુઆણજોધ પુતર
ગુજરી વ્યો સે માયતરેં જે આંધરેં વઠ પ્યા!"
(અહીં નોંધવાનું એ છે કે જે વઠ (કાપો)
દેખાતો હતો તે આ રૂઢિપ્રયોગમાં
ભાવનાત્મક - સૂક્ષ્મ બની જતાં ભાષા
વ્યંજનાસભર બની ગઈ!)

ભલે તરેં 'વઠ' મથે કીં સુજેં ત કઈજા હકલ.

- આંજો વિશન
(૯૮૨૦૪ ૫૬૮૯૯)

જિંધગી મેં હંમેસા મેનથ કુંધા રો...

કાં જીત મિલધી....

કાં જીયણ જી સચી રીત (ડિસ) મિલધી.

- હરેશ ગડા (જવાન)

‘જરા મૃત્યુનો વિચાર કર?’

ધન સત્તાના પગથિયે, એ ઊંચો થવા ચડતો.
ખેંચા ખેંચીના દાવોમાં, ક્યારેક પોતે પડતો.
મહેલોનો રહેનારો પ્રાણી, મહેલોમાં પણ રડતો !
ચિંતામાં જુઓ ચિતા વગર, એ આગ વિના પણ બળતો !
હું પણામાં ભટકીને એ, હું પણામાં ભળતો.
શોધું હું મારામાં પણ, મને માણસ નથી જડતો !
મહેલોનો રહેનારો પ્રાણી , મહેલોમાં પણ રડતો !
અણુ અખાડામાં અટકતો, સાંજ સવારે એ તો મરતો.
લાલચના લશ્કરમાં જઈ, દુનિયાથી એ લડતો !
મૂર્ખો પરપોટા પર તરતો, આવા કામ એ તો કરતો.
મહેલોનો રહેનારો પ્રાણી , મહેલોમાં પણ રડતો !
ચડતો પડતો રોજ અથડતો, માણસ થઈ માણસને નડતો.
કરુણાની વૃદ્ધાવસ્થાએ, સાંજ પડે ને ઢળતો.
મૂર્ખો રાખ બનીને ઊડતો, અંતે માટીમાં જઈ મળતો.
મહેલોનો રહેનારો પ્રાણી , મહેલોમાં પણ રડતો !

પ્રવીણ ગોગરી (પ્રેમ) - દહીંસર

ફોન : ૨૮૯૫ ૩૪૫૯

.....

વલપ

તો ધારા જીયણામોં ભાસેતી ઠલપ,
રણામોં લગોં જીંય પાણીજી તલપ,
કિતરૂં જાધૂં માડી! તોજ્યૂં સંભરેં,
તો જોડી ડિઠી નાંય કિતેય વલપ.

- કેતના છેડા ‘કેતુ’

શું બધા જ એ કવિ છે

રુદિયે બહુ રુજુતા મળે,
શું બધા જ એ કવિ હોય છે !
નિયમિત નવું લખતા રહે,
શું બધા જ એ કવિ હોય છે !
બહુ દોસતી છે જ શબ્દો સંગ,
એ મહીં જ સૌ વિચર્યા કરે,
એ જ શબ્દે રસ-કવિતા લખે,
શું બધા જ એ કવિ હોય છે !
ટહુકે જિવે મહુડે જિવે,
ફિળિયે જિવે દરિયે જિવે,
બહુ અન્યથી જે જુદું જિવે,
શું બધા જ એ કવિ હોય છે !
બહુ કલ્પનામાં જ રાચે ને,
કવિતા લખી નિજાનંદ લે !
ને સતત વિચારે જ જે ભમે,
શું બધા જ એ કવિ હોય છે !
છે સરસ્વતીના એ ભક્ત ને,
કરતાં જ સંગ ઈશનું સ્મરણ !
બહુ ભાવથી ગુરુને નમે,
શું બધા જ એ કવિ હોય છે !

કદિ ચાલતું ના વિના કલમ,
ને મળે કાગળો મેજ પર !
લખતાં જ ‘મંજુ’ જે સાંપડે,
શું બધા જ એ કવિ હોય છે !

મંજુલા એસ. રાંભિયા - ‘મંજુ’

મો.: ૯૩૨૧૫ ૪૪૪૪૨

ઉમરજી અસર

જુકો થકંધી ન હુઈ ઈ પંધરે,
અજ કાયા હલે નતી;
થઈ અસર ઉમરજી હાણે,
ભાર પિંઢજો જલે નતી... જુકો...

જુઆણઈમોં નતે જલાણી,
સે ઊંભર સિલે નતી;
ગુંડે ગરી થિઈ ભારી,
જોમ જુસે જુલે નતી... જુકો...

હોંસુ મિડે મુરજાણીયું,
કો ઘિલમોં ફુલે નતી;
હુઈ ખિલંધી ખિલાઈંધી હલંધી,
ઈ પિંઢ પણ ખિલે નતી... જુકો...

કરોં ખિલી ખિલી હુઈ મિલંધી,
હાણે મિતરોં મિલે નતી;
જંકી જયણમોં મિઠાસું માણે,
'તેજ' તોંકે ભુલે નતી... જુકો...

કવિ 'તેજ' - (તેજપાલ ધારશી નાગડા)

સિલે - ઠેંકે

.....

નાં ન રેઓ

સેવક સેવા ઘણે કેઓં,
પણ નાં - ન રેઓ કીં?
નાં કીં રે ભલા?
નાલેલા તાં ઈની સેવા કેઓંતે ઈં.

ખિલો તય ઘણે

ભલેં અસાંસે કુછજા મ, ઐં ખિલો તય ઘણે,
ફજજ આસા નતા રખોં, ઐં ફુલો તય ઘણે.

કવિ 'તેજ'

ચાલ આપ હાથમાં હાથ...

ઝંખે છે હૈયું હર્યુભર્યુ, ચાલ આપ હાથમાં હાથ
સ્પર્શ સ્પંદન રંગે નર્યુ, ચાલ આપ હાથમાં હાથ
જોસમાં ફૂંકાઈ પવનએ, શરમીલી ડાળ નમાવી
ઝાકળ મહીં કાંઈક તર્યુ, ચાલ આપ હાથમાં હાથ
એ તાજી લીલાશ! બેતાબી ભમરાને છે માણવી
પહેલ કરીને ઘર્યુ, ચાલ આપ હાથમાં હાથ
સાંજ જરાક શમી, કૂણાં શમણાંઓ જાગ્યાં
આંખોએ જોયા કર્યુ, ચાલ આપ હાથમાં હાથ
ઉમંગે સ્મિત હોઠે, હૈયે "તું જ છો" થયું કલીક
'મન' પરિપક્વ થઈ ઠર્યુ, ચાલ આપ હાથમાં હાથ

મનીષા અજય વીરા 'મન'

મો- ૭૩૦૩૧૫૮૮૬૮

.....

સંસોતરો કુલા

નં ખીંચો જભલે, નં ખફણ, પોય સંસોતરો કુલા,
નં મિલે અચે, વિને કીં ખણણ, પોય સંસોતરો કુલા.

ડિઠાં સેલજી જાયરાત નેં સટ કઢ્યાં નયાં,
ખોલધે કબાટ લગેં છણણ, પોય સંસોતરો કુલા.

જુકો જિતે ડિઠાં, બુઆરી કિંઈ સાંઢ્યા,
થિઈ પે ઓખો સંભારણ, પોય સંસોતરો કુલા.

ડિઈ બ પૈસા કૈંકે, હથ વાર્યા કછજે,
છિલકેં ગૂણૂં ઓખા પેં ગણણ, પોય સંસોતરો કુલા.

મા' વીરજી વાણી 'કુસુમ' કને ધરીયું,
છડીયું પરિગ્રહજો લખણ, પોય સંસોતરો કુલા.

- કુસુમ ગાલા 'કુસુમ' - ભોજય

સંસોતરો.... ભેગું કરવાની વૃત્તિ,

સીયારેજી સીઝન

સીઝન આવઈ સીયારે જી, સી-કઢે-તો સટ,
ગોતીએ લૂગડા ઘર મિન્જા ફડાક ડે ને ફટ,
ગંજી, સીટર, ગલપક્ટ, ગરમ સાલૂં ગટ,
કોટ પેરીઘલ કોક રેઆ, માથાડૂએ જા મટ,

જમાનૂં ફિર્યો ઝટ,
ફેશન આંટો મારે વૈ....

ફેશન આંટો મારે વૈ, જમાને કે આય જી,
ખુલે મથે જો ખ્યાલ રખી, કનોં બધેં ન કીં,
નિંઢા વડા ન્યારેઓ ભલેં, રિંઢૂં ભનેત્યૂં સી,
હથ ખૂચે મેં હલાય છડીં, સૂસાટ કરાય ખો સી,

કેંજો ન હલે કીં!,
સી કેંજો સગો ન થીયે...

સી કેંજો સગો ન થીએ, તપણીં કરીં તો વટ,
છાય કનાં છેટા ભજેં, ચાય જા ટોપલા ચટ,
ધિફ ભનાઈં ધડકીએજી, ખથા રખેં ખટ,
“એ.સી.” પંખા આરામ મેં, ચક્કર ડીયે ચુલ વટ,

ખાસી ઢારીએ ખટ,,
પોય ઉથેજો આરસ થીએ...

ઉથેજો આરસ થીએ સતરો કરીંએ સડ,
સીરાણ ટાણેં તઈ સુતા વેં, મથો ખણેં મડ,
ડોસલ વડા ડુ ખી થીએ હલેં ન પાછા હડ,
લઢૂં ઉડધિઆ લાટ લગેં ડેસી ઘે મેં ગડ,

અસાં જો પલો છડ,
ભટકાય અડ ભેજાર કે....

ભટકાય અડ ભેજાર કે, મારાંઠો કડે - મીં,
કત્તી-નારી-ને-પો-માગ,-ચાર મેણેંજો ચોખા ડીં,
‘એભરામ’ ચે પાં વટે, નાંચ ખથો ન કાં સી,
ગણખરી વૈ ગુધરી હાણેં કિતરા ડીં,

કલમ જા કરમીં,
કલ્પના આય કવિજી

કલ્પના કરે કવિ, જે ડેં ટેનશનનું ટાર,
રાત વડી ને ડીં નિંઢો સીયારે થીએ સાર,
ઓથી આધી રાતજો વિઠો કરે વીચાર,
કલમ કાગર કે ખણી અખરે જા ઉચાર,

‘ગુલશન’:- ચિત્તરેં પનાં ચાર, !
તડેં સંગર ભનઈ સીયારેજી.

- ઈબ્રાહિમ લુહાર ‘ગુલશન’

.....

કવિતા

આઉ કવિતા, એ કવિતા, જન્મેતી નિત ને કવિતા,
અગમ પંખસેં પુજી વિનેતી, ચંધર સૂરજ તિઈ કવિતા...

કિતે જુઘાઈમેં તી ધુસકેં, કિતે મિલણજે મેડે મુરકેં,
કિત વસઘીમેં વેસાં ખણધી, સુન મિંજાનું સર સર સિરકેં,
ભર ધરીયામેં હાલક ડોલક, બેડી કો લંગઈ કવિતા...

કણ મ્યા પ્રગટે થિઈનેં કુંઢો, સુકો જાડ કો થિઈ રેં બુંઢો,
કુરે જિગર કો જેરી કંઢો, ફુલતે મોતી વિલ જો છંડો,
ચે મરજીવો ટુબી ડિઈ મૂ ઠેઠ ભેઠ મ્યા ખઈ કવિતા...

આતમ અમરત, અમર, અખર જી મિઠડી મૂરત,
સા મેં સરગમ, પરમ તત્વજી સૂઅણી સૂરત,
તન મન બોડે, જીવ જબોડે, જગમગ જગ જંગઈ કવિતા....

- જયેશ ભાનુશાલી “જયૂ”

ગામનું ઘર

રંગ તાજો હતો ને રોગાન પણ ચમકતું.
કુમળાં રશ્મિ કિરણોમાં ઘર મારું દમકતું.
હાશ! નો અહેસાસ ઓસરીએ ઝૂલે,
કિચૂડાટના સ્વરે કર્યું જરાક છમકલું.
સાત સુખની નિંદરે, દાદીના ખોળે ઝૂલું,
આમલીના તેજે પાનદાની હસે છલકતું,
સાત પૂંછડિયો ઉંદર, કે ટાહું ટબૂકલું,
કક્કો બારાખડી ને પાટીપેનનું દફતરવું.
ભલે નાનું તોય ફોરતું ચમન આંગણો,
જાઈ, જૂઈ, ડોલરની સુગંધે મધમધતું.
પેઢીઓ મોટી થઈ, ગાર-માટીનાં લીંપણો,
ઈટાલિયન મારબલમાં આજે ફૂલતું,
થઈ જાડી ગુલામ જો મળી જાય તો!
તાવડીના રોટલે માખણ-વલોણું પીગળતું.

- ભાનુબેન સાવલા

કીંક ડીયણ સિખ

છડે ડે ભંધા ગિનેજો, કીંક ડીયણ સિખ,
વારો આય વિગેજો, કીંક ડીયણ સિખ.
ડીયણ, ગિનણજી રખ સરખી ડાનત,
કરેને જતન જીરેજો, કીંક ડીયણ સિખ.
મડણ નોં ગિનણ સોં ઘટી વોંધો માન,
રખીને માન વલોંજો, કીંક ડીયણ સિખ.
સમો મથે સંભારેને કઠી ગિન સાર,
પોય છડે ડે રિગેજો, કીંક ડીયણ સિખ.
ડિસી ગિન ડાતારેંજી ડાતારી “અગમ”,
છડ પિંઢ કુરા કરેજો, કીંક ડીયણ સિખ.

- આસમલ ધુલિયા “અગમ”

ઈની તેં કેડો ભરોસો...

લૂગડાં છંદે ઊભા થિઈ રેં, ઈની તેં કેડો ભરોસો,
ખરે ટેમ ટાંણે જ વિઈ રેં, ઈની તેં કેડો ભરોસો.
ગાલ કોય પણ કેધે, મોં કે ફાડ ત ડીણી ખપે,
નં વે ચોં જો ઊ ચિઈ ડે, ઈની તેં કેડો ભરોસો.
જેંજી અખમેં ધોલતજો મધ વે, ત રોણું પયો,
પગ જેંજા પટતેં ન ઠિઈ રેં, ઈની તેં કેડો ભરોસો.
બારપણમેં કેંક વિંઆણું સે અજ તંઈ લજે નતો,
નિત ખોટા સોંણા કો લઈ ડે, ઈની તેં કેડો ભરોસો.
વડેં નિંદેંજી હમેંસા માન મર્યાધા ત રખણી ખપે,
ગાલ ગાલમેં જુકો ધઈ ડે, ઈની તેં કેડો ભરોસો.
ધુનિયાં સજી ઈનીજે નાંજો ડોંસેરો ગિને પિઈ,
નશે જે કેંકમેં ઊજ પિઈ રેં, ઈની તેં કેડો ભરોસો.
ખફણ ભેરો ખણી ફિરાંતો, મરણું ત આય સનમ,
સફર મેં કોય ધોંખો ડિઈ ડે, ઈની તેં કેડો ભરોસો.

- વાલજી બળગા ‘સનમ’

નવ પ્રભા

પોટલા આશા તણાં લઈ વર્ષ આવ્યું,
કેટલી ઈચ્છા અને અરમાન લાવ્યું.
વર્ષ વીત્યું યાદ ને સંભારણાં લઈ,
નવ પ્રભા સંગે શુકનનો ખ્વાબ વાવ્યું.
ઝગમગે હીરા સમું જીવન સદાયે,
જે હતું સારું હૃદય પર એ જ આંક્યું.
જિંદગી વીતે સદા ઉલ્લાસમાં એ,
આંખમાં અંજન ભરી ઉમંગ આંજ્યું.
ખિલતી રહે જિંદગી ફૂલો સમી આ,
‘દિવ્ય’ પ્રસરે મ્હોંક અત્તર એવું છાંટ્યું.

- દિવ્યા દેદિયા ‘દિવ્ય’

શ્રી ક.વી.ઓ. સેવા સમાજ આયોજિત

છેડા જ્વેલરી માર્ટ, મુંબઈ-૩/છેડા જ્વેલ્સ (દાદર ટી.ટી.) પ્રાયોજિત

શૈક્ષણિક સન્માન સમારંભ (વર્ષ ૨૦૨૨-૨૩)

શ્રી ક.વી.ઓ. સેવા સમાજ દ્વારા શૈક્ષણિક સિદ્ધિ મેળવનાર અને જ્ઞાતિને ગૌરવવંતી કરાવનાર વિદ્યાર્થીઓનો સન્માનવાનો કાર્યક્રમ પોતાના ક્ષેત્રમાં અવ્વલ નંબર આવનાર વિદ્યાર્થીઓને દાતાશ્રીઓના અમૂલ્ય સહકારથી શ્રુત-ગુણ-ગૌરવ એવોર્ડ કાર્યક્રમ

દિવસ : શનિવાર, તા. ૧૦ ફેબ્રુઆરી, ૨૦૨૪ સ્થળ : ચિંચપોકલી મહાજન વાડી ખાતે આયોજવામાં આવેલ.

સમારંભ પ્રમુખ : શ્રી પન્નાલાલ ખીમજી છેડા (કુંદરોડી)

મુખ્ય મહેમાન : સૌલિ. ધીરેન રંજન હેમેન્દ્ર નંદુ (મુંદ્રા-સાયન)

અતિથિવિશેષ : કુ. અદિતી નિશા મયુર ગાલા (નરેડી-વડાલા)

આ કાર્યક્રમમાં પધારેલ કુલ ૧૦૭ વિદ્યાર્થીઓનું સન્માન કરવામાં આવેલ અને એમાંથી ૩૦ વિદ્યાર્થીઓને શ્રુત-ગુણ-ગૌરવ એવોર્ડ અર્પણ કરાયેલ.

	VRUSHTI MINAL MANISH ZAVERILAL BHUJPUR - CHEMBUR SSC - 95.16%		NISHKA HETAL KEKIN DINESH CHHEDA VANKI - MULUND ICSE - 98.66%		KANISHK MINOTI PARAG VINOD SHAH NAVAVAS - KANDIVALI HSC COM. - 95.5%
	NILAY DARSHANA DHARMESH VASANT GADA VINJAN - MATUNGA SSC - 93.66%		RIDDHI BHAVIKA SUNIL VINOD KENIA BAROI - GHATKOPAR ICSE - 98.66%		MAITRI JIGNA JITEN VASANT SHAH DEVPUR - MULUND HSC COM. - 95%
	RASHI SHILPA MUKESH CHUNILAL SHAH / CHHEDA GODHARA - GOWALIA TANK SSC - 92.83%		VIDIT POONAM NIMESH MANILAL DEDHIA MERAU - DAHISAR CBSE - 98.83%		DHARMI MITAL BHAVESH MANILAL DEDHIA PUNDI - CHEMBUR HSC COM. - 94.83%
	MOKSH RITA AJAY HANSRAJ SHAH BHOJAY - HYDERABAD SSC - CGPA 10.0		RIDHAM MAYURI MAYUR DEVCHAND NAGDA VIDH - MULUND CBSE - 98.2%		VRUSHI HETAL AMIT TALAKSHI GALA DESHALPUR K. - GHATKOPAR HSC COM. - 94.83%
	SRISHA DEEPA KIRAN DEVCHAND MOTA DEVPUR - GRANT ROAD ICSE - 99.16%		DHRUVI MITA PRAFUL DEVRAJ PASAD SHERDI - MULUND CBSE - 95.6%		DHRUV HETAL JAYESH HARAKHCHAND CHHEDA VANKI - MULUND HSC COM. ICSE - 95%
	AAYATI KISHORI KAMAL MAVJI VISARIA BADA - WORLI ICSE - 98.83%		MAYANK RITA AJAY HANSRAJ SHAH BHOJAY - HYDERABAD HSC COM. - 98.3%		VIROMEEMIRA NILAY CHANDRAKANT SAVLA MOTI KHAKAR - MULUND HSC SCI. - 87.50% NEET - 4967 RENK JEE MAIN - 95.48%

	HET BEENA NIMESH HIRJI GALA KOTDA ROHA - SANGLI HSC SCI. - 85.67% PCM - 98.66%		VISHRUTI MINOTI PARAG VINOD SHAH / DEDHIA NAVAVAS - KANDIVALI B COM - CGPA 9.82		WIPRA ALPA NILESH NAVINCHANDRA GADA BIDADA - CHEMBUR B. ARCH. - CGPI 8.70
	MEHEK NUTAN NIMESH CHANDRAKANT GALA GUNDALA - PUNE HSC SCI. - 81.83% NEET - 24886 RENK		ISHA NITAL NILESH KANTILAL CHHEDA RATADIA GAN. - MULUND B COM - CGPA 9.58		YASHITA BINDU JAYESH MAHENDRA DEDHIA BHUJPUR - HAYDERABAD B OF DESIGN(TEXTILE DESIGN) CGPA 804
	DHWANI POONAM NIMESH MANILAL DEDHIA MERAU - DAHISAR HSC SCI. - 97.2% NEET - 7470 RENK JEE MANI - 98.01%		PALAK SAROJ NARESH KANTILAL CHHEDA GODHRA - GHATKOPAR B SC(CBSGS) - CGPA 9.71		CHAITRI GEETA VIPUL BHAVANJI SHETHIA LAKHAPUR - DOMBIVALI LLB - CGPI 8.40
	HETVI REENA VIJAY VASANJI GALA PRAGPUR - ANDHERI HSC ARTS - 94%		NIYATI VINA ABHAY KANJI NANDU BADA - BHANDUP B.SC. (HOME SCI.) CGPA 9.16		SHIKHA MEENA ANISH RAGHAVJI GALA BHOJAY - GHATKOPAR BDS - 71%
	NIDHI JIGNA MANISH KHMJI RAMBHIA RAMANIA - MALAD HSC ARTS - 93%		SALONI SHAILI GALA KODAY - GHATKOPAR B.A. (ECO. & STAT.) CGPA 9.72		LAY NUTAN DILIP KANTILAL PASAD BHOJAY - KURLA B. PHARM - CGPA 8.77
	MAITRI HEMALI NIRMAL CHANDRAKANT GALA GUNDALA - MULUND HSC ARTS - 91.83%		KHUSHALI ALPA VAIBHAV SHANTILAL GALA DESHALPUR K. - ANDHERI B.A. (PSYCHOLOGY) CGPA 9.50		SALONI MINAL PANKAJ TALAKSHI DEDHIA NANI KHA KHAR - KANDIVALI B PTH - 76%
	KAVYA JAGRUTI NIPUL KANTILAL RAMBHIA NANA BHADIA - GOREGAON MHTCET(PCM) - 99.975		RONIT AMITA HITESH DHIRAJ SHAH / GALA LAYJA - KOPERKHERANE B. A. (SOCIOLOGY) CGPA 9.34		ANUSHI NISHA HEMAL HIRJI PASAD KOTDA ROHA - GHATKOPAR B PTH - 75.25%
	SOUMYA DAMAYANTI DIPESH LAKHAMSHI DEDHIA SABHARI - BHANDUP PCM - 99.70 JEE MAIN - 96.75		KHUSHI MITA RITESH CHANDRAKANT DHAROD PATRI - HYDERABAD BBA - CGPA 9.43		NAMAN GEETA SANJEEV MANILAL SHAH/GOGRI NAVAVAS - BANDRA ENG. CIVIL - CGPI 9.86
	SHUBH DIPTI RAJU HIRALAL VORA CHASARA - DADAR MHTCET(PCM) - 99.620		DIYA RITU GIRISH SOMCHAND GOSAR KOTDI MAHA. - VIRAR BIM - CGPA 9.78		VIRAL DIMPLE SUNIL SHANTILAL SONI PRAGPUR - BORIVALI B.E. IT - CGPI 9.31
	MAHEK NILAM ASHISH PREMJI SAVLA NANI TUMBDI - TILAK NAGAR BAF - CGPA 9.93		AAYUSHI HEMA MANOJ RAMJI SAVLA DON - MALAD BIM - CGPA 9.40		RISHABH ASHA AMISH RATANSHI VIRA BIDADA - TARDEO B.TECH - IT - CGPI 9.44

 PARAM LEENA JAYESH DOONGERSHI MAMANIA KAPAYA - SANTACRUZ B.TECH - IT - SGPI 9.26	 DHAVANI HEENA HEMANT VALLABHJI SHAH BIDADA - THANE CS - 51%	 FANNY KARUNS DURGESH CHUNILAL GALA SADAU - DAHISAR M.COM - CGPI 9.31
 MANAN BHAVANA VIMAL NEMJI SAVLA KODAY - MULUND B.TECH - IT - CGPA 9.03	 KHYATI NAYNA RAMESH KHIMJI PETHAD BIDADA - CHEMBUR PFM - 81.1%	 BHAKTI JIGNA KAILASH MANILAL CHHEDA NANA ASAMBIA - GHATKOPAR M.COM - CGPA 6.69
 ISHAN BHARATI GAUTAM JAYANTILAL GALA KAPAYA - PUNE B.E. (COMPUTER) CGPA 9.08	 VATSAL SEEMA SHAILESH SURESH SHAH RAYAN - BORIVALI MBA IN SPORTS MANAGEMENT CGPA 7.10 (IIM in Rohtak)	 SANKET SHITAL UMESH KHUSHALCHAND GALA NAVAVAS - LALBAUG MA (APPLIED PSYCHOLOGY) - CGPA 6.1 (Disable Person)
 URMIL HETAL KALPESH POPATLAL VORA GELDA - GOREGAON B.TECH(COMPUTER) CGPI 8.98	 PALAK ANJANA NARENDRA MORARJI HARIYA RAYDHANJAR - DOMBIVALI PGDM - CGPA 3	 PANKTI DEEPA MEHUL VISHANJI MARU DEPA - MULUND MA (PSYCHOLOGY) - CGPA 7.88
 FREYA KINJAL MANOJ HIRJI MOTA BHUIJPUR - SANGLI B. TECH - ELEC. ENG CGPI 8.99	 VATSAL REKHA HITESH VASANTLAL DEDHIA NANI KHAKHAR - MULUND MBA - CGPA 3.46/4.33 (IIM in Kozhikode)	 VIDHI SHEETAL DINESH HANSRAJ DEDHIA BIDADA - BYCULLA M SC(BIOLOGICALSCI.) - CGPA3.97/4
 NEIL MALA BHAVESH SHANTILAL CHHADWA MOTI KHAKHAR - CHEMBUR B. TECH - ELEC. ENG.- CGPA 8.13	 MEET HARSHA PARAG ARVIND SHAH SADAU - BORIVALI MBA - CGPA 3.27 (IIM in Indore)	 PANKTI SHILPA SANJAY DHANJI GALA CHHASARA - MAZGAON M SC(FOODS NUTRITION & DIETETICS - CGPA9.67
 PANKTI JYOTI PARESH MAGANLAL SAVLA MAPAR - GHATKOPAR B.E. (CHEMICAL ENG.) CGPA 8.23	 DHRUVIN JYOTI VIJAY TOKARSHI CHHEDA KODAY - MULUND MBA - CGPA 7.36 (IIM in Lucknow)	 DEEP TARLA SURESH KHERAJ JAGANI MAPAR - KALYAN M SC -(BIOTECHNOLOGY-DBT (SUPPORTED) - CGPA 8.88 GATE BIO (BT) SCORE 580/AIR283 GATE LIFE SCISCORE 612/AIR416
 VINEET DIPTI DEEPAK BHAVANJI GALA DESHALPUR K. - GOREGAON B.TECH - IIT (ELE. ENG.) - CGPA 9.19	 HARSH MANISHA BHARAT HARAKHCHAND VIRI/SHAH BIDADA - VIJAYPURA M TECH - CGPI 9.31	 JEET NAYANA VIPUL RATANSHI VORA DON - DAHISAR M SC (COMPUTER SCIENCE) - CGPA 8.2/10
 AJAY KAVITA DEEPAK MEGHJI SHAH / KHIMSARIYA RAYDHANJAR - BHAYANDER MBA / MMS CET CAT 2022 SCORE / B.E. IT - 99.86 PERCENTILE/ 97.06 PERCENTILE / CGPI 8.13	 BHAVI MANISHA BHARAT HARAKHCHAND VIRI/SHAH BIDADA - VIJAYPURA MCA - 77%	 VINANTI AARTI MAHESH DAMJI SAVLA KODAY - THANE B SC-M SC (BIOANALYTICAL SCI) - CGPI 6.90
 JAINAM VANDANA RASIK JAYANTILAL CHHEDA ASAMBIA - GHATKOPAR MBA / MMS CET - 99.74 PERCENTILE	 YASH SANGEETA HEMANT LALJI SHAH/CHHADWA NANI TUMBADI - VASAI MCA - 65.44%	 BHAKTI KUSUM TIMIR GANGJI GALA DEVPUR - CHEMBUR M ED - CGPI 9.89

 TINKUL MANJULA DINESH VALLABHJI CHHEDA HALAPUR - BORIVALI LLM - 70.15%	 DR. PARIN RAJUL MANOJ HARILAL CHHEDA KUNDRODI - VILEPARLE MD (RADIOLOGY) - 67.12%	 SMIT JIGNA VINOD SHAMJI SAVLA KODAY - MULUND MS IN DATA ANALYTICS (USA) 3.54/4
 DARSH SHILPA HIREN PRAVINCHANDRA DHAROD PATRI - KANDIVALI POST GRE.IN INTELLECTUAL PROPERTY RIGHTS - 75.06%	 DR. MANOJ LAXMIBEN HIRJI GANGI MOTA BHUIPUR - SANGLA P HD(CIVIL ENGG) - 67.12%	 DHYUTI SUVARNA NIMIT PREMJI DEDHIA MOTI KHAKHAR - DADAR MS IN TEACHING (USA)
 RAJ SHILPA MUKESH CHUNILAL SHAH/CHHEDA GODHARA - GOLIATANK CFA	 KANKXSHA BHARTI GIRISH PREMJI DEDHIA BHORARA - MAZGAON MA IN HR(ABROD) - 7.18	 DHANISH SHILPA JAYANT KALYANJI SHAH RAYAN - SANDHART ROAD MDES (DESIGN) SPECIAL CATEGORY 140/7.852 CGPA
 TIRTH RAKHI DHIREN SHANTILAL GALA WADALA - KANDIVALI CFA	 PURVIL RITA KETAN KURPAR GANGAR NAGALPUR - MATUNGA M SC(WATER TECHNOLOGY) GRONIGEN UNI.	 MAHEK BEENA BHARAT HANSRAJ CHHEDA RATADIA GANE - GHATKOPAR MASTERS IN REAL ESTATE DEVELOPMENT DESIGN - 3.96/4
 MAHEK NEHAL CHETAN UMEDCHAND SHAH/GADA MOTA ASAMBIA - GIRGAON Inter CA - 80.62% 10 RENK	 TANUSHRI BHAVNA BHARAT DUNGARSHI SHAH/SAVLA RAYAN MOTI - NAGPUR P HD (MATHEMATICS, GEOMETRY-TOPOLIGY)	 SHUBH SMITA HIREN RAMNIKAL MALDE SADAU - GHATKOPAR M SC IN SPORTS BUSINESS & MANAGEMENT (UK)
 TANVI PUSHPA JAYESH HANSRAJ SAVLA SADAU - GHATKOPAR CA - 56%	 CHARMI BHADRA MAHENDRA KUNVARJI GOGRI NAGALPUR - ANDHERI MBA(UK) - 66.8%	 CHINTAN BHAVNA VIMAL NEMJI SAVLA KODAY - MULUND P HD(DOCTRATE)
 JUBIN SONAL KIRAN RAMJI FURIYA BIDADA - BYCULLA CA - 53.62%	 JAINIL RAKSHA HARESH KALYANJI VISARIA BADA - ANDHERI CIVIL ENGG(MASTER) USA - GPA 3.70/4	 SAUMIL NEETA PRAPHOOL PREMCHAND CHHEDA GODHARA - KHAR P HD (CHEMICAL ENGG.)
 DR. NIRALI DAKSHA SUDHIR MURJI KENIA MUNDRA - MALAD MPT(NEURO PHYSIOTHERAPY) 67.75%	 SIMRAN MEETA NAYAN NAGJI DHAROD PATRI - MATUNGA MS IN BUILD CONTRUCTION - 3.90/4	 DEEP MITA SUNIL KISHOR VIRA BIDADA - MIRAROAD MS IN COMPUTER SCIENCE 3.75/4
 DEJUL PRITI RAJESH POPATLAL DEDHIAYA LUniversity- GOREGAON M O TH(NEUROSCIENCES) - 70%	 RICHA SUSHMA UMESH RATILAL RAMBHIA DEPA - WADALA MS IN (PROFESSIONAL STUDYS IN DATA ANALITICS - 3.88/4	 RONAK CHANDAN DR. DHIRAJ BAHUVA NANI TUMBADI - KANDIVALI MD(INTERNAL MEDICINE)
 DR. DARSHAN SARLA UMESH KALYANJI SHAH/GOGRI BIDADA - BORIVALI OPHTHALMOLOGY (DNB) - 61%	 ADIT MEENA BHARAT VISHANJI SHAH SHERDI - CHEMBUR MS IN INFORMATION SCI. (USA) GAP 3.64/4	

શ્રી ક.વિ.ઓ. સેવા સમાજ - શ્રુત - ગુણ - ગૌરવ એવોર્ડ વર્ષ ૨૦૨૨-૨૦૨૩ મેળવનાર વિદ્યાર્થીઓ

અભિનંદન - આભાર - અપેક્ષા

1	Vrushli Minal Manish Gogari	SSC	Bhujpur	Manilal Nanji Chheda (Kandagara - Dadar)	"Raj-Mani-Niti Award"
2	Vidit Poonam Nimesh Dedhia	CBSE	Merava	Shree C.v.o.d Jain High School (Palagali)	"Matushree Putal Jain Kanya Shala Award"
3	Srishta Deepa Kiran Mota	ICSE	Devpur	D.K. Corporation (Gelda-Borivali)*	"D.K.Group Award"
4	Dhwani Poonam Nimesh Dedhia	HSC (Sci) Bord CBSE	Merava	Matushree Ratanben Manilal Chheda (Kandagara-Dadar)	"Ratnamani Award"
5	Vromees Mira Nilay Savta	Neel	Moti Khakhar	Dr Amrutben Devshi Shah(changdai-gwalatank)	"Gautam Devshi Shah Smurti Award"
6	Kavya Jagruti Nipul Rambhai	MHTCET(pcm)	Nanabhada	Sha. Lalji Lakhamsi Savta Charitable Trust (Pragpur - Matunga)	"Gee Bee Education Award"
7	Mahek Nilam Ashish Savta	BAF	Nani Tumbdi	Sha. Lalji Lakhamsi Savta Charitable Trust (Pragpur - Matunga)	"Gee Bee Education Award"
8	Viral Dimple Sunil Soni	B.E. IT	Pragpur	Smt. Dr. Nimaben Dhiraj Gala (Lakhapur - Matunga)	"Monish Smrut Award"
9	Rishabh Asha Amish Vira	B.TECH - IT	Bidada	Smt. Dr. Nimaben Dhiraj Gala (Lakhapur - Matunga)	"Monish Smrut Award"
10	Freya Kinjal Manoj Mota	B.E. (Electronicsengg)	Bhujpur	Smt. Dr. Nimaben Dhiraj Gala (Lakhapur - Matunga)	"Monish Smrut Award"
11	Vineet Dipji Deepak Gala	B.tech - IIT (Ele. Eng.)	Desalpur	Smt. Danyantiben Jayantilal Harshi Gala (Dumra - Mulund)	"International Industrial Award"
12	Manan Bhavana Vimal Savta	B.TECH - IT	Koday	Shri Harakhchand Jetu Hariya Family (Sherdi - Wadala)	"Jawahir Charitable Trust Award"
13	Ishan Bharati Gautam Gala	B.E. (Computer)	Kapsya	Shri Harakhchand Jetu Hariya Family (Sherdi - Wadala)	"Jawahir Charitable Trust Award"
14	Panki Jyoti Pareesh Savta	B.E. (Chemical Eng.)	Mapar	Matushree Dhanvaniben Valabhaji Gogri (Nana Bhadiya - Powai/mulund)*	"Aarti Award"
15	Vatsal Rekha Hitesh Dedhia	MBA	Nanikhakhar	Smt. Pushaben Prakash Savta (Bhujpur - Thane)	"Pushp Prakash Award"
16	Vatsal Seema Shailesh Shah	MBA in Sports Manag.	Rayan	Smt. Pushaben Prakash Savta (Bhujpur - Thane)	"Pushp Prakash Award"
17	Dhruvin Jyoti Vijay Chheda	MBA	Koday	Shri Jayantilal Lalji Gala (Sadau - Matunga)	"J.N.K Lifters Award"
18	Meesat Harsha Parag Shah	MBA	Sadau	Shri Jayantilal Lalji Gala (Sadau - Matunga)	"J.N.K Lifters Award"
19	Dhavan Heena Heimant Shah	CS	Bidada	Smt. Chandaben CA Dhiraj Gala (Wadala - Matunga)	"CA Dhiraj Gala Award"
20	Mahek Nehal Chetan Shah	CA (new)	Mota Asambia	Smt Danyant Vajji Karanahi Gogri (nanabhada - Borivali) Family	"Helix Multicham Award"
21	Raj Shilpa Mukesh Shah	CFA	Godhara	Matushree Champaben Kanji Jevat Furia (Bidada - Pune)	"Pragati Award"
22	Tirth Rakhi Dhiren Gala	CFA	Wadala	Matushree Champaben Kanji Jevat Furia (Bidada - Pune)	"Pragati award"
23	Kanksha Bharti Girish Dedhia	MA In Hr (Abroad)	Bhorara	Shree Meghji Rajji Rambhai Charitable Trust (Gundala - Lalbaug)	"Bharat Rice Award"
24	Panki Deepa Mehul Maru	MA (Psychology)	Depa	Shree Meghji Rajji Rambhai Charitable Trust (gundala - Lalbaug)	"Bharat Rice Award"
25	Shikha Meena Anish Gala	BDS	Bhojay	Shri Shantilal Lalji Furia (Rayan - Parel)*	"Jeevandeeep Award"
26	Dr.Darshan Sarfa Umesh Shah	Ophthalmology (DNB)	Bidada	Smt. Taramatiben Visanji Harshi Gala (Dumra - Thane)	"Gala Spring's Award"
27	Dr.Parin Rajul Manoj Chheda	MD (Radiology)	Kundrodi	Smt. Amrutben Dr. Chunilal Lalji Gala (Wadala - Mazgaon)	"Dr. Chunilal Lalji Gala Award"
28	Dr.Nirali Daksha Sushir Kenia	MPT(neurophysiotherapy)	Mundra	Smt Lalaben Jagdish Shah (Bidada-Mulund)	"Jagata Award"
29	Simran Meeta Nayan Dharod	MS In Build Contruction	Patri	Matushree Kantaben Premji Dedhia (Patri - Dombivali)	"Ku.Hiral Harsha Vora Layja Smrutii Award"
30	Richa Sushma Umesh Rambhia	MS in (Professional Studies In Data Analytics)	Depa	Matushree Kantaben Premji Dedhia (Patri - Dombivali)	"Ku.Hiral Harsha Vora Layja Smrutii Award"

આભાર...આભાર...આભાર...

- શૈક્ષણિક સન્માન કાર્યક્રમના દાતા છેડા જ્વેલરી માર્ડ - મુંબઈ - ૩ / છેડા જ્વેલસ (દાદદ ટીટી.-કુંદરોડી) પરિવાર
- શ્રુત - ગુણ - ગૌરવ એવોર્ડના દાતાશ્રીઓ.
- અમારા આમંલનને માન આપી પદારેલ દાતાશ્રીઓ, મહાનુભવો, વિવિધ સંસ્થાના પદાધિકારીઓ, શુભેચ્છકો, વિદ્યાર્થી મિત્રો અને તેમના વાલીઓ
- સંપૂર્ણ કાર્યક્રમ દરમ્યાન પ્રત્યક્ષ/પરોક્ષ રીતે મદદ રૂપ થનાર સર્વેનો.

અપેક્ષા - લલિષ્ટામાં પણ આવાજ ઉષ્મા ભર્યા સહકારની અપેક્ષા.

શૈક્ષણિક સમિતિના કો-ઓર્ડિનેટર
ડૉ. ઈલા મનોજ દેલિયા (ગુંદાલા)
શૈક્ષણિક સલાહકાર સમિતિ
લક્ષ્મીચંદ કાકુભાઈ જૈન (ગુંદાલા)
લક્ષ્મીચંદ કુંવરજી કેનિયા (બારોઈ)

શૈક્ષણિક કાર્યક્રમ સમિતિ
કન્વીનર - નયન હરેશ નિસર (વડાલા)
સમિતિ સભ્ય
હની તેજશ ગોસર (સાભરાઈ)
નેહલ ચંદ્રેશ રાંભિયા (ગુંદાલા)

સાંત્વન

અવસાન નોંધ

(તા. ૧ જાન્યુઆરી ૨૦૨૪ થી તા. ૩૧ જાન્યુઆરી ૨૦૨૪)

ચક્ષુદાન : દેહ / ત્વાચાદાન : અવયવદાન :

પ્રાર્થના રાખેલ નથી

નામ	ઉંમર	ગામ	હાલે	નામ	ઉંમર	ગામ	હાલે
રંજનબેન રમેશચંદ્ર ખેતશી ગાલા	૬૭	ગોધરા	અંબરનાથ	મા. મંજુલાબેન ધારશી દેવરાજ દેઢિયા	૭૮	ભુજપુર	બોરીવલી
વિશનજી નરશી વીરા છેડા	૭૨	ડોણ	સાંગલી	રમણીકલાલ કાનજી મણશી મારુ	૭૭	લાખાપુર	વિરા
દીપક હંસરાજ શાહ/મારુ	૬૭	લાખાપુર	માટુંગા	મા. ધનવંતી પુનશી પ્રેમજી નાગડા	૮૨	ડુમરા	બરગોન (બેમપી)
દિલીપ ભવાનજી લાલજી છેડા	૭૧	પુનડી	ચેમ્બુર	બિપીન ડૉ.ઠાકરશી ડૉ. રામજી સાવલા	૬૪	રામાણિયા	ડોંબિવલી
રમણીકલાલ વશનજી મુરજી કારાણી	૭૩	રાયધણજર	બદલાપુર	નીતા રામ સુંદરજી ગડા	૮૧	ખાડા	વડોદરા
લક્ષ્મીચંદ લાલજી મોમાયા છેડા	૮૩	પુનડી	ગીરગામ	રતનબેન રતનશી કુંવરજી ગડા	૮૩	રાયધણજર	ભોપાલ
હેમલતા હીરજી ખીમરાજ સાવલા	૮૯	નવાવાસ	અંધેરી	અ.સૌ. તરલા હસમુખ શિવજી ગંગર	૫૧	છસરા	અમરાવતી
કેસરબેન કરમશી શિવજી દેઢિયા	૯૦	ભુજપુર	સાંતાકુઝ	હરખચંદ કાનજી ખીંચી સાવલા	૭૧	નાના રતાડિયા	ઘાટકોપર
અ.સૌ. પદમા હિરેન પ્રેમજી છેડા	૪૫	બિદડા	નાલાસોપારા	મંજુલાબેન ગાંગજી ખીમજી ધનાણી	૭૮	બેરાજા	ડોંબિવલી
હિતેન દેવચંદ કુંવરજી ગોગરી	૬૮	કોડાય	પુના	અમૃતબેન મણિલાલ દેવરાજ લાલન	૭૯	કોડાય	નાલાસોપારા
ભાનુબેન રતિલાલ ગણશી દેઢિયા	૭૭	સમાઘોઘા	ડોંબિવલી	વીરજીભાઈ જેઠા કેશવ કુરિયા	૯૬	ગેલડા	મલાડ
પ્રતીક જયંત નાનજી સંગોઈ	૩૧	ભુજપુર	માટુંગા	ઉત્તમચંદ હરીજી ધારશી ભેદા	૬૨	સમાઘોઘા	જબલપુર
ચંદ્રકાંત મગનલાલ માલશી છેડા	૫૮	પુનડી	પરેલ	ભૂપેન્દ્ર મેઘજી રણશી છેડા	૬૯	કાંડાગરા	સાંતાકુઝ
દેવચંદ કેશવજી ગોસર	૭૨	દેઢિયા	ડોંબિવલી	વિમળાબેન અમરચંદ નેણશી વોરા	૭૫	નારાણપુર	મદુરાઈ
ચુનીલાલ પ્રેમજી હેમરાજ ગોગરી	૮૨	ભુજપુર	દહીસર	અ.સૌ. નીતા મહેન્દ્ર રવજી ગાલા	૬૫	મોટા લાયજા	કામાઠીપુરા
માણેકચંદ લધુ વેરશી ગોસર	૭૨	નાના રતાડિયા	માટુંગા 	શાંતિલાલ ધનજી વેલજી દેઢિયા	૮૦	દેશલપુર (કંઠી)	માટુંગા
બેબીબાઈ (લીલાવંતી) ચુનીલાલ લખમશી લાલન	૮૮	કોડાય	કોડાય	નિમેશ રમેશ પોપટલાલ ગાલા	૪૦	મેરાઉ	કાંદિવલી
કુંવરબેન શિવજી શામજી દેઢિયા (ગઢેરા)	૯૦	કોટડા રોહા	નાલાસોપારા	દિપેશ ખુશાલચંદ તારાચંદ નાગડા	૪૫	વિઠ	ઘાટકોપર
રમણીકલાલ પ્રેમજી કોરશી ગોગરી/જૈન	૬૫	ભુજપુર	ઘાટકોપર 	નવીનચંદ તેજશી ઘેલા ગડા	૬૬	મોટા રતાડિયા	કરાડ
સુશીલાબેન શાંતિલાલ કુંવરજી શાહ/સાવલા	૭૪	નાંગલપુર	દાદર	શાંતિલાલ મુરજી ટોકરશી ધરોડ	૭૬	લુણી	નાલાસોપારા

નામ	ઉંમર	ગામ	હાલે
હીતેન કાંતિલાલ રવજી વીરા	૭૩	નાની ખાખર	અંધેરી
દિનેશ ગાંગજી ખીમજી દેઢિયા	૭૪	તલવાણા	સાંતાકુઝ
હેમલતા દેવરાજ ધનજી નાગડા	૭૪	નરેડી	અંબરનાથ
ચંદ્રલતા લક્ષ્મીચંદ ધારશી સંગોઈ	૭૬	મોટી ખાખર	કાંદિવલી
કેશવજી પુજા રણશી ગાલા	૭૩	મોટા આસંબિયા	કાંદિવલી
મોંઘીબેન વલ્લભજી કુંવરજી વોરા	૮૫	નારાણપુર	કાંદિવલી
મા. મણિબેન જેઠાલાલ શિવજી દેઢિયા	૮૮	ટોડા	મુલુંડ
અ.સૌ. નયના વિનયચંદ ટોકરશી વોરા	૫૬	કારાઘોઘા	નાલાસોપારા
તિલક લખમશી મુરજી કારાણી	૬૯	મકડા	ભાઈંદર
શશિકાંત પોપટલાલ સાવલા	૭૭	સમાઘોઘા	કોલંબસ (USA)
હરખચંદ પ્રેમજી ઓભાયા શાહ/વીંછીવોરા	૮૨	રાયણ	અમદાવાદ
જયંતીલાલ હીરજી ધારશી વોરા	૮૩	કારાઘોઘા	ઘાટકોપર
ગીતા રમેશ મગનલાલ છેડા	૪૯	વાંકી	ભાંડુપ
માલતી ભૂપેન્દ્ર ભવાનજી મામણિયા	૫૭	બેરાજા	પુના
અ.સૌ. પ્રફુલ્લા મનોજ પ્રેમજી કક્કા	૭૧	બિદડા	મુલુંડ
કુસુમ શાંતિલાલ નાગજી છેડા	૭૩	કાંડાગરા	કલ્યાણ
સંઘવી શ્રી જેઠાલાલ રવજી જેસંગ ગાલા	૭૪	મોટા આસંબિયા	લાલબાગ
ગોવિંદજી કોરશી નાગજી હરિયા	૭૫	શેરડી	નાલાસોપારા
વિશાલ (દેવપુરનાં મીના સતીશ હરશી હરિયાના જમાઈ)	૩૯	-	મુલુંડ
સંજય રામજી ખેરાજ સાવલા	૨૮	નાની તુંબડી	સાંતાકુઝ
મા. મુલબાઈ તલકશી હંસરાજ છેડા	૮૩	હાલાપુર	મીરા રોડ
હીરેન પ્રેમજી શામજી મારુ	૫૪	ચીઆસર	ડોંબિવલી
રાજેન્દ્ર હેમરાજ લાલજી ભેદા	૫૫	ભુજપુર	મલાડ
વસનજી ધારશી ખેતશી ગાલા	૮૬	દેશલપુર (કંઠી)	બોરીવલી
હરિલાલ ભીંમશી ડુંગરશી સાવલા	૮૯	સમાઘોઘા	હેંદરાબાદ
મેઘજી મહું કોરશી છેડા	૮૩	રતાડિયા ગણેશ	રતાડિયા ગણેશ
પુરબાઈ ટોકરશી માલશી ગાલા	૯૫	ફરાદી	હિંદમાતા

નામ	ઉંમર	ગામ	હાલે
હસમુખ વશનજી રાઘવજી લાપસિયા	૬૦	મોખા	ડોંબિવલી
ગં.સ્વ. ચેતનાબેન રામજી ડુંગરશી ગંગર	૬૧	છસરા	હર્દીસર
મગનલાલ વીરજી હંસરાજ સતરા	૮૦	મોખા	કાંદિવલી
નવલબેન લાલજી મેઘજી નાગડા	૮૪	ડુમરા	ડોંબિવલી
વિમળાબેન મધુકિરણ પ્રેમજી કેનિયા	૮૫	બારોઈ અડાલજ ગાંધીનગર	
રાઘવજી ખીમજી ચાંપશી છેડા	૮૯	કાંડાગરા	ચેમ્બુર (૨૧ ૯)
વીરજી વેલજી પાંચારિયા મારુ	૯૦	નાના ભાડિયા	ડોંબિવલી
ઝવેરચંદ હંસરાજ કાનજી દેઢિયા	૭૩	ગઢશીશા	ઘાટકોપર
ટોકરશી કેશવજી રાયમલ છેડા	૭૪	વાંકી	મુલુંડ
કાંતિલાલ રાયશી સોજુ દેઢિયા	૮૧	નાંગલપુર	વાપી
વશનજી રવજી માલશી છાડવા	૮૨	બાડા	તાડદેવ
લક્ષ્મીચંદ હીરજી રતનશી ગડા	૮૪	ગઢશીશા	વસઈ
રાજબાઈ શામજી વેરશી વીરા	૮૪	નવાવાસ	ડોંબિવલી
બાબો ભવ્ય દિનેશ નરશી દેઢિયા	૧૬	ગઢશીશા	હર્દીસર
અ.સૌ. પારુલ નિલેશ જગજીવન વોરા	૪૮	મુંદ્રા	કાંદિવલી
શરદ ભવાનજી લખમશી લાલન	૭૦	કોડાય	જબલપુર
કિશોર કુંવરજી ધનજી ભેદા	૭૪	ભુજપુર	કોલ્યાપુર
પ્રાર્થના રાખેલ છે			
કેસરબેન રતનશી વરજાંગ ગાલા	૮૬	મકડા	માટુંગા
ભાનુબેન કુંવરજી વીરજી વોરા	૮૬	નવીનાર	થાણા
વીરજી હંસરાજ દેવશી કારાણી	૮૮	ડુમરા	ચેમ્બુર
કિશોર હરશી ભોજરાજ છેડા	૫૯	માપર	ભાંડુપ
હિરેન શામજી દેવજી રાંબિયા	૬૪	સમાઘોઘા	મઝગામ
લક્ષ્મીચંદ કુંવરજી ધારશી સાવલા	૭૧	નાની તુંબડી	મુલુંડ
અ.સૌ. રમીલાબેન દેવશી લખમશી દેઢિયા	૭૭	ગોધરા	સાંતાકુઝ
ભાવિની રાજેશ કેશવજી મારુ	૩૮	બિદડા	બોરીવલી
કલ્પનાબેન જયંતીલાલ કાનજી દેઢિયા	૬૬	ગઢશીશા	મુલુંડ

નામ	ઉંમર	ગામ	હાલે
પ્રાર્થના રાખેલ છે			
અ.સૌ.ભાનુમતી મણિલાલ માવજી ગાલા	૭૨	મકડા	ડોંબિવલી
વિરમભાઈ હેમરાજ રામજી છાડવા	૯૦	સામખિયારી	મલાડ
મનીષ અમૃતલલાલ મુરજી ગડા	૪૬	ભોજાય	માટુંગા
વલ્લભજી શિવજી ભીમશી કેનિયા	૭૨	બારોઈ	સાયન
અ.સૌ. ચંદ્રિશબેન હરખચંદ વસનજી ગોંગરી	૭૧	ભોરારા	વડાલા
વલ્લભજી કુંવરજી શિવજી હરિયા	૭૨	દેવપુર	ડોંબિવલી
ચંદનબેન પોપટલાલ રામજી વીરા	૮૫	બિદડા	નાહુર
મા. રતનભાઈ શિવજી હીરજી છેડા	૮૮	કાંડાગરા	થાણા
પ્રફુલ્લ કેશવજી ટોકરશી ગાલા	૫૧	પ્રાગપુર	અંધેરી
મા. વેલબાઈ રતનશી વરજી સોની	૯૮	લુણી	દાદર
અ.સૌ. ગંગાબેન ભાઈલાલ મોહનલાલ શાહ/ગડા	૭૧	મોટા રતાડિયા	ડોંબિવલી
જયેશ ચુનીલાલ રતનશી સાવલા	૫૨	મોથારા	ભાઈદર
જાદવજી કુંવરજી આણંદ રાંભિયા	૮૦	વડાલા	મલાડ
હસમુખ લાલજી દેવજી ધરોડ	૬૬	પત્રી	મુલુંડ
અ.સૌ. ચંદનબેન મનસુખ પોપટલાલ છેડા	૬૮	મોટા આસંબિયા	દહીસર
દામજી નાગજી ગડા	૯૪	રાયધણજર	અંબરનાથ
ગુણશી રણમલ પાલણ શાહ	૮૨	લાકડિયા	મલાડ
અ.સૌ. અમૃતબેન જયંતી કાનજી મારુ	૬૪	ડેપા	વિલે પાર્લે
જયંત તલકચંદ શિવજી મોતા	૬૧	ગોધરા	દાદર
મહેશ ઉમરશી નેણશી દેઢિયા	૬૫	તલવાણા	ઘાટકોપર
મણિબેન લાલજી ગાંગજી ગડા	૮૩	લાયજા	થાણા
પ્રવીણ માડણ પાલણ ગડા	૬૦	શિવલખા	સાંતાકુઝ
દીપક જાદવજી જેઠુ નાગડા	૬૬	ડુમરા	હૈદરાબાદ
ભાનુબેન શામજી કેશવજી સાવલા	૯૩	નાની ખાખર	સાંતાકુઝ
જેઠાલાલ ભવાનજી રાંભિયા	૯૪	નાના ભાડિયા	મુલુંડ

નાણાંથી કરેલી મદદની નોંધ સમાજ રાખે છે, પણ દુઢયથી કરેલી મદદની નોંધ ઈશ્વર રાખે છે... !!

નામ	ઉંમર	ગામ	હાલે
પ્રાર્થના રાખેલ છે			
અ.સૌ. કલ્પના પદમશી હોથી ગડા	૬૨	લાકડિયા	અંધેરી
ખીમચંદ રામજી કેશવજી કેનિયા	૮૦	બારોઈ	અંધેરી
મા. ભાનુબેન કાંતિલાલ શિવજી વિસરિયા	૮૧	કોડાય	બેંગલોર
જયવંતી મનસુખલાલ ગાંગજી દેઢિયા	૬૫	કાંડાગરા	થાણા
અ.સૌ. હર્ષા હરખચંદ પ્રેમજી સોની	૭૨	લુણી	કાંદિવલી
મા.તારાબેન વલ્લભજી શિવજી શાહ/ગડા	૮૩	નાના ભાડિયા	સાયન
અ.સૌ. ભાવના અમિત માલશી છેડા	૪૩	લુણી	સાંતાકુઝ
અ.સૌ. કાંતાબેન લક્ષ્મીચંદ ટોકરશી દેઢિયા	૬૭	મેરાઉ	મીરા રોડ
જયાબેન તેજશી જીવરાજ ગાલા	૭૫	કોટડી મહા.	ડોંબિવલી
મા. દમયંતીબેન વાલજી ટોકરશી વોરા	૭૫	નવીનાર	અંધેરી
ડો. નેમજી કરમશી પુનશી ગંગર	૭૮	કાંડાગરા	વિલે પાર્લે
મુરજી ગાંગજી કુંવરજી શાહ/નાગડા	૭૪	નરેડી	અલીબાગ
અ.સૌ. રેખા મુલચંદ હેમરાજ ગડા	૫૨	રાયધણજર	મીરા રોડ
મનસુખ ગાંગજી રવજી દેઢિયા	૭૬	નાની ખાખર	માટુંગા
વિલેશ ગાંગજી ચાંપશી ફુરિયા	૫૭	નવાવાસ	મુલુંડ
પોપટલાલ દામજી ઠાકરશી નાગડા	૭૩	વિઠ	થાણા
વિજય દિનેશ ધનજી દેઢિયા	૪૬	ગઢશીશા	મુલુંડ
સાકરબેન ભવાનજી વિશનજી નાગડા	૬૮	કોટડી (મહા)	મુલુંડ
દિનેશચંદ્ર વેલજી ઉમરશી ગાલા	૭૩	મોટા કાંડાગરા	મલાડ
રામુબેન માલશી ફુરિયા	૯૭	આધોઈ	વિલે પાર્લે
કાળધર્મ પામેલ છે			
પ.પૂ. સાધ્વીશ્રી સ્મિતપ્રજ્ઞાશ્રીજી	૮૬		
પૂ. લીલાવંતીબાઈ મહાસતીજી	૮૫		
પ.પૂ. મુનિરાજ શ્રી કંચનસાગરજી મ.સા.	૮૬		

તકલીફ સંજોગોમાંથી નહિ પણ ખોટી સમજણમાંથી ઊભી થાય છે... !!

TOP-NOTCH TECHNOLOGY ESSENTIALS

Transform your business into a modern, dynamic learning environment with cutting-edge audio-video display solutions and essential technology infrastructure. At Network Techlab India Pvt Ltd, we specialize in providing comprehensive technology solutions tailored to meet the unique needs of business.

High-Definition Projectors

Interactive Display / Whiteboards

Public Address System

CCTV Surveillance

Computers & Peripherals

Uninterruptible Power Supply (UPS)

WiFi Networks

Manage Printing Solution

Scanning Solution

Why Choose Network Techlab India Pvt Ltd?

Trusted partner for technology solutions

Extensive experience in catering to the unique needs

Dedicated support and maintenance services

Commitment to delivering reliable, cost-effective solutions

info@netlabindia.com

[+91 88790 04536](tel:+918879004536)

Head- Office: - 41, Sarvodaya Ind. Est., Off. Mahakali Caves Road, Andheri (E.), Mumbai, 400093
Main Branch: - Plot no. A-142, Rd Number 23, Wagle Industrial Estate, Thane (W.), Thane, 400604
Mumbai | Navi Mumbai | Ahmedabad | Vadodara | Vapi | Pune | Bangalore | Chennai | Goa | Delhi | Kolkata

श्री क.वि.ओ. सेवा सभाज

संस्थानी विविध प्रवृत्तिओ

पुक भेंक

संखवनी स्वास्थ्य योजना

पगंडी

सांस्कृतिक कार्यक्रम

समुह लगन

स्त्री उत्सव लोन

शिक्षण लोन
कोम्प्युटर लोन

क्रिकेट, वोलीबोल
बास्केट बोल, कुटबोल

रमतगमत

व्यक्तित्व विकास
वक्तव्य स्थर्धा
OUTDOOR CAMP
MEET

रहेडाश लोन

शैक्षणिक सन्मान
विदेश सेमीनार
श्रुत-गुण-गौरव